

સિંદખાદ ખલાસીની વાર્તા. ૩૪૬૭

હોરાઉન આગ્રેમિડ ખલિકના રાજ્યમાં, હિંદખાદ નામ
એક કુંભાર ખગદાદ શહેરમાં રહેતો હતો. ઉન્હાળાનાં અતિથય
તાપની અંદર એક દહાડે તે કુંભાર શહેરના એક છોટી ખી-
જે છેડે ભારે બોજ સહિત જતો હતો. ઘણું છોટી આવવાને
લીધે ખેલદ થાકી ગયેલા અને હજુ ઘણું દુર જવાનું ખાકી પહે-
લું છે એવો વિચાર કરતો તે એક પોળની અંદર આવી પહોં-
ચ્યો; તે પોળની અંદર સડક ઉપર ગુલાખનું પાણી છાંટવામાં
આવ્યું હતું, અને ત્યાં મંદ મંદ પવન વાતો હતો. આ થંડા-
અને ખુશકારક સ્થાનથી અતિથય ખુશી થયેલા તે કુંભારે જ-
મીનપર પોતાનો બાજો મુક્યો, અને એક માહોટા મહેલની પાસે
જઈ ઉભો. કુંઆર અને ફ્રેકિનસેન્સ ઝાડોની ખુશબોદાર સોડ-
મ અંદરથી ત્યાં આવતી હતી, અને આ સોડમ ગુલાખનાં પા-
ણીની સોડમ સાથે મળી જવાથી હવાને અતિથય ખુશબોદાર ક-
રતી હતી. અંદરથી એક રમણિય વાળનો અવાજ આવ્યા કરતો
હતો અને આસપાસ જુલજુલ તથા ખગદાદ શહેરના ખાસ પક્ષી-
ઓ સુંદર અવાજ કરી રહ્યા હતા. તે સિવાય જુદા જુદા પક્વા-
નોની સોડમ ત્યાં ખેલદ આવતી હતી; આ ઉપરથી તે કુંભારને
ખાતરી થઈ કે અહીં આ એક માઠી ઉજાની ચાલી રહી છે, અ-
ને તે મક્કન કોનું હતું તે જાણવાની તેની ઇચ્છા થઈ, કારણકે તે
રસ્તેથી વારંવાર આવવા જવાનો મહાવરો ન હોવાથી, તે કું-
ભાર રહેવાસીઓના નામથી તદન અજાણ્યો હતો. પોતાની અ-
ધિક્ષા પુરી પાડવાને તે કેટલાક સુંદર પોશાક પહેરી દરવાજા
ભા રહેલા નોકરોની પાસે ગયો અને તે મહેલનો ધણી કો

તેમ તેઓને પુછવા લાગ્યો. તે આકરે જવાબ દીધો કે શું તું બગ-
દાદનો રહેવાશી છું, અને જાણતો નથી કે આ મકાન પ્રખ્યાત
સિંદબાદ વાહાણવટી કે જેણે દુનિયાના દરેક દરિયા વાટે સફર
કરી છે તેનું છે? તે કુંભાર કે જેણે સિંદબાદ વાહાણવટીની બે-
હદ દોલતવિષે વાત સાંભળી હતી તે પોતાની ધિકારવાળેગ
સ્થિતિ તેની જોડે સરખાવવા લાગ્યો.

અવિચારથી, અતિશય દુઃખ લાગવાથી તેણે આકાશ
તરફ પોતાની આંખ ડોરાવી અને આશ અવાજથી બોલ્યો કે હું
સર્વ શક્તિમાન જગત્કર્તા, સિંદબાદ અને મારી સ્થિતિમાં જે ફેરફાર
છે તેનો તું વિચાર કર, હું દરરોજ હજાર જાતની હરકત
ખમું છું અને મારા કુટુંબને જાતનો પણ રોટલો પુરો પાડ-
વાને મને ઘણી મુશ્કેલી પડે છે, પણ ભાગ્યવાન સિંદબાદ પો-
તાનો પૈસો બોહાળા હાથે ખરચે છે. આટલા બધા સારા ન-
શીખવાન હોવાને તેણે શા પુન્ય, અને આવા કમનશીબવાત હોવા-
ને મેં શા પાપ કર્યો હશે! આમ બોલતાં જાણે કે તે તદ્દન નિ-
રાશ થઈ ગયો હોય તેવી રીતે તેણે પોતાનો પગ જમીન સાથે
અડખાંધો. તે આ પ્રમાણે પોતાના કમનશીબનો વિચાર કરતો
હતો એટલામાં એક ચાકર ઘરમાંથી નીકળી તેની તરફ આવ્યો.
અને તેનો હાથ પકડીને કહ્યું કે આવ, મારી પછાડી આવ.
મારો ઘણી સિંદબાદ તારી સાથે વાત કરવાને ઇચ્છે છે. આ
આદર વચનથી સિંદબાદ જરા પણ અચંબો પામ્યો નહીં હોય તે
સહેલાઈથી ધારી શકાય. જે શબ્દ તે બોલ્યો હતો તેને વાસ્તે સિં-
દબાદે તેને કપડો દેવાને બોલાવ્યો હશે એવું ધારવાથી તે અતિશય
વા લાગ્યો અને ન જવાનાં બાહાનાં કાઢાડવા લાગ્યો; અને
૧ કહેવા લાગ્યો કે પોતાની વસ્ત્રો વસ્ત્ર મારો બોલો મુકીને
થી અવાય નહી, પણ જ્યારે તે ચાકરે તેને ખાતરી પૂર્વક ક-

હયું કે તારા ભોજનની પુરતી સંભાળ લેવામાં આવશે અને વળી તેની જોડે, સિંદ્યાદની પાસે આવવાને ઘણીજ તાલુ કરી ત્યારે જ તે કુંભારે ત્યાં જવાની હા પાડી. તે તેને એક વિશાળ ઓરડા અંદર લઈ ગયો. અને તે ઓરડામાં મેજની આસપાસ ફેરલાક માણસ બેઠેલા હતા. તે મેજ ઉપર સમગ્રી જાતના શ્વાદિષ્ટ પકવાનો મુકેલા હતા. મુખ્ય બેઠક પર એક ગંભીર અને પુખ્ત માણસ બેઠેલો હતો, અને તેની ઝાણેટી દાઢી તેની છાતી પર લપડતી હતી. તેની પાછળ તેની ચાકરીમાં હાજર રહેવાને સંખ્યાબંધ અમલદારો અને નોકરો ઉભા હતા. આ માણસ સિન્દ્યાદ હતો. તે કુંભાર, મંડળીની ઝાટી સંખ્યાથી અને તેમજ જ્યાનીના દબદબાથી અતિશય ગભરાઈ ગયો અને બિહીતાં અને ધ્રુજતાં તેણે સિન્દ્યાદને સલામ કરી. સિન્દ્યાદે તેને પાસે આવવાને કહ્યું અને તેને પોતાની જમણી બાજુએ એક બેઠક ઉપર બેસાડ્યો અને સુંદર ઓરાકની રકાખીમાંથી આવવાને કહ્યું; પછી શ્રેષ્ઠ દારૂ કે જે પાંસેના મેજ ઉપર જથ્થાબંધ પડ્યો હતો તે તેને પીવાને આપ્યો.

ભોજન કરી રહ્યા પછી સિન્દ્યાદને જ્યારે માલમ પડ્યું કે તેના પરોણા પણ જમી રહ્યા હતા ત્યારે તેણે બોલવાનું શરૂ કર્યું. અને હિંદ્યાદને બાઈનાં કિતાબથી બોલાવ્દો (કે જે બાઈ શબ્દ આરબ લોકો જ્યારે માયાગુપ્તે વાત કરે છે, ત્યારે વાપરે છે.) અને પછી તેનું નામ અને ધંધો પુછ્યો. તેણે કહ્યું કે સાહેબ મારું નામ હિન્દ્યાદ છે. સિન્દ્યાદે કહ્યું કે આપની મુલાકાતથી હું ધણો ખુશી થયો છું, અને મંડળમાંના બાકીના સર્વ પણ આપની હાજરીથી ખુશી થયા હશે તેની મને પકડી ખાતરી છે. પણ શ્રીની અંદર તમે જે થોડા વખત ઉપર બોલતા હતા તે હું તમારી પાસેથી કહેવડાવવાને ઇચ્છું છું, કારણ કે સિ-

નિપાદ જમવાને ગયો તે પહેલાં તેણે સઘળું તેનું બોલધું સાંભળ્યું હતું અને તેને તેડવા આકલવાનું પણ કારણ તેજ હતું. આ અરજથી તે અતિશય ગભરાઈ ગયો, અને પોતાનું માંથું નીચે ઘાલ્યું અને જવાબ દીધો કે સાહેબ અતિશય થાકને લીધે મારો મિનનજ ગયો હતો, તેથી કરીને મારાથી કેટલાક અવિવેકી વચનો બોલી જવાયા છે, અને તેને વાસ્તે હું આપ સાહેબની મારી માથું છું. સિન્દબાદે કહ્યું અરે! તું મને એટલો બધો ગેર ધનસાધી ધારતો માં કે હું તે બાબત વાસ્તે તારા ઉપર શું રસે થઈ, મને તારી સ્થિતિની દયા આવે છે, અને તને દપડો દેવાને બદલે હું તારાપર અંતઃકરણથી દયા લાવું છું. પણ એ ક બાબતમાં મારા વિષે જે બુલ કરતાં તમે દીસો છો તે બુલ મારે દુર કરવી જોઈએ. અચિત આ દોલત અને મુખ મને કોઈ પણ મહેનત વિના મળ્યાં છે એવું તમે ધારો છો, પણ આ સ્થિતિએ પહેલ્યતાં પહેલાં તમારાથી ન મનાય એવાં કેટલાંક માનસિક અને શરીર સખંબી દુઃખ મેં ઘણા વરસ સુધી ખમ્યા છે. વળી તે આખા મંડળને દરખાસ કરીને આગળ બોલો કે હું ખાતરી કરીને કહું છું કે મારાં દુઃખ એટલાં બધાં તો ચમત્કારિ છે કે જેથી મોટામાં મોટો કંજુસ પણ પોતાનો પૈસાનો લાભ મુકી દે. જુદા જુદા દરિયા ઉપર ફરેલી સફરની અંદર કરેલા સાહસ કામોનું તમે ભાગ્યેજ પુરતો હેવાલ સાંભળ્યો હશે, અને આજે મને તક મળી આવી છે તેથી જે જોખમની અંદર હું આવી પડ્યો હતો તે જોખમનું તમારી આગળ, તમારી રજાથી વર્ણન કરીશ, અને હું ધારું છું કે તે તમને અરેમુજ થઈ પડે છે નહીં.

સિન્દબાદ મુખ્યત્વે કરીને તે કુંભારનેજ વાસ્તે પોતાના ચરિત્રનું વર્ણન કરવાનો હતો તેથી કરીને તેણે વાત સર કરી

તે પેહેલા હિન્દુઆદનો બોલે કે જે શેરીની વચ્ચે વચ્ચે પડે
હતો તે અંદર લાવવાનો અને હિન્દુઆદની મરજીમાં આવે ત્યાં
મુકાવવાને હુકમ કર્યો આ થઈ રહ્યા પછી તે નાંચ પ્રમાણે કેલે-
વા લાગ્યો.

સિંદુઆદ વાહાણુવટીની પેહેલી સફર:

જે મારા બાપની ઘણીખરી મિલકત બર જીવાનીમાં ખર્ચ
રચી નાંખી હતી. પણ આખરે મને મારી મુર્ખાઈ જણાઈ
આવી. જેવા કામની અંદર જે મારી હોલત કામ લગાડી હતી
તેવા કામની અંદર કામ લગાડેલી હોલત વધારે ઉપયોગની નહોતી
એવી મારી પકડી ખાતરી થઈ, અને વળી વિચાર કર્યો કે જે
વખત જે બંદેલીમાં ગુમાવ્યો હતો, તે વખત, સોના કરતાં પણ
વધારે કિંમતી હતો, અને ઘડપણમાં ગરીબાઈ કરતાં ખીજી
ખરેખર વધારે ધિક્કારવા જોગ કાંઈ પણ નહોતું. ડાહ્યા સોલો-
મનના શબ્દો કે જે મારા બાપ મને વારંવાર મારા મનમાં ઠસાવવાને
કહેતા હતા કે ‘ગરીબ થયા કરતાં મરણું સારું;’ તે શબ્દો
મને યાદ આવવા લાગ્યા. આ સઘળા વિચાર મને ખરા બાસ-
વાથી મારા બાપની બાકી રહેલી થોડી માલમતા જે ભેગી કરવા
નો અને લીલામથી વેચવાનો નિશ્ચય કર્યો, ને કેટલાક વેપારીઓ
કે જેઓ દરિયા રસ્તે પેહેવાર રાખતા હતા તેઓની સાથે જે
ઓળખાણ કરી, અને જે સઘળાઓ મને સારી ચિખામણ આપી
શકે એવા માલમ પડતા હતા તેઓની પણ જે સલાહ લીધી.
દુકાણમાં જે મારી પાસે બાકી રહેલી નાની રકમ કોઈ પણ કા-
ચદાકારકરીતે કામ લગાડવાનો નિશ્ચય કર્યો. આ નિશ્ચય કર્યો
કે તરતજ જે તે નિશ્ચયને અમલમાં આણે. હું બાલસારા ગયો,
જ્યાં એક વાહાણુ કે જે અમારા સઘળાના ખરચે સજવામાં

આપણું હૃદય તે વહાણમાં શ્રીજી વેપારીઓની સાથે હું દેશાવર-
આતે નિકળ્યાં.

અમારું વહાણ હંકારવામાં આવ્યું, અને અરબસ્તાન અ-
ને ધરાનની વચ્ચે આવેલા ધરાનિ અખાતના રસ્તે થઈને હિંદુ
સ્તાન તરફ જવાને નિસર્ગા. આ અખાત વંધારમાં વંધારે ૭૦
ગાઉ પોહ્યો છે. તેની પેલીતર પશ્ચિમ સમુદ્ર અથવા હિન્દી-
મહાસાગર નામ જાણી દરિયો આવેલો છે. તે મહાસાગરને કી-
નારે એખિસિનીયા નામ મુલક આવેલો છે. તે મહાસાગર વક્રવક્ર
દ્વિપથી આશરે ચાર હજાર અથવા પાંચ હજાર માઇલ ફેલાયે-
લો છે, પેહલા મારા ઉપર દરિયાઈ રોંગે જરા હુમલો કર્યો, પ-
ણ હું થોડી વારની અંદર સાજો થયો, અને તે વખતે પછી હું
કદિ પણ તે રોગથી હેરાન થયો નથી. અમારી સફરની અંદર
કેટલાક ટાપુ આગળ અમારા વહાણે મુકામ કર્યો. અને અમ્મ
કેટલાક માલ વેચ્યા અને કેટલાક ખરીદ કર્યા એક દહાડો જ્યા-
રે અતિશય પવનને લીધે વહાણ જરજરેસામાં ડોલતું હતું એટ-
લામાં એકાએક એક નાના ટાપુ આગળ પવન તદ્દન બંધ પડી
ગયો આ નાનો ટાપુ તેના ઉપર આવી રહેલી લીલને લીધે એક
મુંદર મેદાન જેવો દેખાતો હતો.

કપતાને સૈદ ઓછા કરવાને હુકમ કર્યો, અને જેઓને તે
ટાપુ ઉપર ઉતરવાની ખુશી હતી તેમને જવાની રજા આપી. હું
તે ટાપુ ઉપર ગયો. પણ દરિયે અમ્મ જે દુઃખ ખમ્યા હતા તેના
આરામને વાસ્તે અમ્મ ખાઈપીને અમારી જાતને ખુશી કરતા
હતા એટલામાં તે ટાપુ એકાએક ધ્રુજ્યો, અને અમને એક
જોરે આંચકો વાગ્યો. જેઓ વહાણની અંદર હતા તે
ઓને લાગ્યું કે તે ટાપુની અંદર ધરતીકંપ થયો છે અને તેથી
અમને વહાણ ઉપર પાછા ચડી જવાને તરતજ બોલાવ્યા, કારણ

કે જોને અમે ટાપુ ધારતા હતા તે ફક્ત મગરમચ્છની પીક હતી. અમારામાંના વધારે અપળ મછવાની અંદર કુદી પડ્યા, અને કેટલાક તરીને વહાણકને જવાને વાસ્તે પાણીની અંદર પડ્યા હજી હું તે ટાપુ ઉપર અથવા બરેબર રીતે કહીએ તો તે મગરમચ્છની પીક ઉપર હતો, એટલામાં તે મગરમચ્છ દરિયામાં ડુબકી મારી, અને લાકડાનો કડકો કે જે અમે દેવતા સળગાવવાને લાવ્યા હતા તે પકડી લેવાનેજ ફક્ત મને તક મળી આવી. તે દરમિયાનમાં કપતાને સુંદર પવનની લેણ કે જે હવે વાવા માંડી હતી તેનો લાભ લેવાના ધરાદાથી વહાણની અંદર આવી પહોંચેલા માણસ સહિત વહાણને હંકાર્યું, અને મને જાળની અંદર તરફડતો મુક્યો. હું આ સ્થિતિ અંદર આજો દહારો અને રાત રહ્યો, અને બીજે સવારે હું કમળેરે પડ્યો, અને મેં જીવ પાળી આશા મુકી એટલામાં એક જાળએ મને સારા નસીબે એક ખેટ ઉપર કેંકડા. તે કિનારે જાંચા અને સીધો હતો, અને કેટલાક ઝાડનાં મુળીઆં કે જે સારા નસીબે મારી સહીસલામતીને વાસ્તે ઉગ્યાં હતાં તેની મદદ મને જો ના મળી હોત તો મને તે કિનારાપર જવાને ઘણી મુશ્કેલીત પ્રડત. હું જમીનપર અડધા મુઠા જેવો થઈ ગયેલો સૂર્ય દેવતાનાં કીરણ પડ્યાં ત્યાં સુધી પડી રહ્યો.

જો કે જે ગ્રમ મેં ખગ્યા હતા તેથી હું અતિશય નબળો પડી ગયો હતો, તોપણ હું મારી જીવ મરાડવાને કેટલોક ભાન જીપાલો અને ફળની શોધ કરવા સારૂ પેટે ધસીને ગયો. મને કેટલુંક ખાવાનું જડી આવ્યું, અને સારા નસીબે ઉત્કૃષ્ટ (ગ્રેડ) પાણીનો ઝરો મને મળી આવ્યો, અને આથી મને ઘણો આરામ થયો. મારું ઘણું ખર્ચ જોર પાંચું આવવાથી હું તે બેઠની શોધ કરવાને તીકડ્યો. અને એક સુંદર મેદાન કે જ્યાં કેટલેક છોટે

એક ઘોડો ચરતો હતો તેની અંદર હું ખીલીતો તેમજ ખુશી થતો તે તરફ ગયો. કારણકે આગળ વધવાથી હું નિર્ભય થઈશ અથવા તો મહારો નાશ થશે તેની મને ખાતરી નહોતી. જોયા હું આગળ વધ્યા એટલે મને માલમ પડ્યું કે તે ખીંડીએ બાંધેલી એક ઘોડી હતી. તેણીના સુંદરતાએ મારું ધ્યાન ખેંચ્યું. પણ હું તે ઘોડીના વખાણ કરતો હતો, એટલામાં મેં જમીનની નીચેથી આવતો માણસનો અવાજ સાંભળ્યો. તે માણસ ઘોડી વખતપછી તરતજ બહાર દેખાયો અને મારી પાસે આવ્યો ને મારું નામ પૂછ્યું. મેં તેને મારો હવાલ કહ્યો. આ પછી તે મને હાથ ઝાલીને ગુફામાં દોરી લઈ ગયો જ્યાં આગળ ફેટલાક ખીજ માણસો હતા. હું તેમને ત્યાં જોઈને જોલો અચંબો પાડ્યો તેનાજ જોલોજ અચંબો તેઓ મને ત્યાં જોઈને પાડ્યા, તેઓએ જો મને ઘોડોક ખોરાક આપ્યો, તે મેં ખાધો. અને જ્યારે મેં તેઓને પૂછ્યું, કે તમે આવી પડતર જગ્યામાં શું કરો છો, ત્યારે તેઓએ જવાબ દીધો, કે મિહરેજ રાજા કે જો, આ બેઠનો રાજા છે તેના અમે ઘોડાવાળા છીએ. દરિઆઈ ઘોડો કે જો આ જગા ઉપર કિનારે આવે છે, તેના સમાગમથી વછેરાની ઉત્પત્તિ વાસ્તે અમે રાજાની ફેટલીક ઘોડીઓ સાથે દર વરસે આ વખતે અહીં આવીએ છીએ. ઘોડીઓને આ પ્રમાણે બાંધવાનું કારણ એટલુંજ કે અમારે તે દરીઆઈ ઘોડાને તરતજ અમારા ખુમારથી પાછો કાઢાડી મુકવાની જરૂર પડે છે, કારણ કે અમે જો એમ ના કરીએ તો તે દરિઆઈ ઘોડો સઘળી ઘોડીઓના કડકે કડકા કરી નાંખે, ઘોડીઓને વછેરા અવતરે છે કે તરતજ તેઓને પાછી લઈ જવામાં આવે છે, અને આ વછેરા દરીઆઈ વછેરા કહેવાય છે, અને તેઓ ફક્ત રાજાને ખાસ વાપરવામાં આવે છે, વળી તેઓએ કહ્યું કે આવતી કાલે અમે આ

(૯)

જગ્યા છોડીને જવાને નિશ્ચય કર્યો હતો, અને જો તમે એક દહાડો ઓડા આંબ્યા હોત તો, ખચિત તમારું જાત થાત, કારણ કે અજ એટલે બધે દુર રહીએ છીએ કે, કોઈપણ ભોમીઆ વગર અમારા મુકામ આગળ આવવાને અશક્ય છે.

તેઓ આ પ્રમાણે મારી સાથે વાત કરતા હતા, એટલામાં, તેઓ કહેતા હતા તે પ્રમાણે થોડો દરિયામાંથી બહાર નીકળ્યો, અને તરતજ થોડીઓપર હુમલો કર્યો. તેણે (થોડાંએ) થોડી-ઓના કડકે કડકા કરી નાંખ્યા હોત, પણ તે થોડાવાળાઓએ એટલો ઓહોટો અવાજ કરી મુક્યો કે, તેને પોતાનો સીકારે છાંડી જવાની જરૂર પડી; અને પાછો મહાસાગરમાં પડ્યો.

ખીજે દહાડે થોડીઓ સાથે, તેઓ તે બેઠની રાજધાનીએ જવા પાછા ફર્યા; અને હું પણ તેઓની સાથે ગયો. અજ થોહોર્યા કે તરતજ તેઓ મને મિહરૈજ રાજા પાસે લઈ ગયા; તેણે મને મારું નામ, તથા હું તેના મુલક આગળ શી રીતે આંચો, તે સંબંધી હેવાલ પુછ્યો. અને જ્યારે મેં તેને સંબંધી બનેલી વાત કહી, ત્યારે તેણે મારા ઉપર આવી પડેલા દુઃખને વાસ્તે અતિશય દીલગીરી બતાવી; અને તેજ વખતે મારી બરોબર સંભાળ લેવાને, અને જે દરેક ચીજ મારે જોઈએ તે પુરી પાડવાને તેણે હુકમ કર્યો. આ હુકમ બરોબર અમલમાં લાવવામાં આંધો હતો, અને તેથી રાજા દયાળુ અને અમલદારો ધનસાક્ષી છે એમ સાબીત થતું હતું.

હું વેપારી હોવાથી મારા પોતાના ધંધેગાર માણસની જોડે સંબંધ રાખતા; અને બગદાદ સંબંધી કાંઈ પણ બખર ગ્રજવવાને, અને કોઈ પણ કે જેની સાથે હું બગદાદ પાછો જઈ શકું તેને મળવાની આશાથી, હું મુખ્યત્વે કરીને, પરદેશીની શોધમાં ફરતા, કારણકે મિહરૈજ રાજાની રાજધાની દરિઆ કાંઠાપર આવેલું

એક સુંદર બંદર હતું. અને ત્યાં દુનિઆના દરેક ભાગમાંથી દર રોજ હજારો વહાણો આવજવ કરતાં. હું હિંદી રૂષિઓની પણ સંગત કરતાં; અને મને તેઓની વાતચિતમાં અતિશય ગમત પડતી. આ ઉપરાંત હું દર રોજ કચેરીમાં વખતસર જતાં; અને પ્રાંતોના સુબા અને જે ખંડિઆ રાજા મિહરજ રાજાની હાજરીમાં રહેતા હતા તેમની જોડે વાતચિત કરવામાં વખત ગાળતા. તેઓ મને મારા દેશ સબંધી હજારો સવાલો પુછતાં. હું પણ જુદા જુદા દેશોના કાયદા. રિવાજો, અને જેજે વિષે મને આકાંક્ષા થતી તેની ચોક્કસી લેતા, મિહરજ રાજાના રાજ્યમાં કેસલ નામનો એક બેટ છે. મેં સાંભળ્યું હતું કે તે બેટમાં દર રોજ ઝાંચોનો અવાજ થતો હતો, તેથી ખારવા લોકોનો મત એવો બંધાઈ ગયો હતો કે ડિજી-મલે-પોતાના રૈદાણ વારતે તે જગ્યા પસંદ કરી હતી. આ અમલકાર જોવાની મારી ધ્રુષ્ટ થઈ, અને આ મારી સફરની અંદર મેં બસેથી તે ત્રણસેં હાથ લાંબી એક માંછલી જોઈ. તે માંછલી જો કે મનની અંદર ધણી ખીલિક પેદા કરે છે તોપણ કાંઈ ગુકચાન કરતી નથી. તેઓ એટલી બધી તો ખીકણ હોય છે કે વહાણના પાટીઆપર અવાજ કરવાથી તેઓ નાશી જાય છે. વળી મેં એક ખીજ માંછલી જોઈ કે જે ફક્તજ એકજ હાથ લાંબી હતી અને જેનું માંથું ધ્રુવડના માંથાને મળતું હતું. મારા ત્યાંથી પાછા આવ્યા પછી જ્યારે હું એક દહાડો બંદર આગળ ઉભો હતો. ત્યારે જમીન તરફ આવતાં એક વહાણને મેં જોયું. જ્યારે તેઓએ બિલાડા દરિઆની અંદર નાંખીને વહાણને ધોળાવ્યું, ત્યારે પેપારીઓએ પોતાનો માલ ઉતારી લેવાનું શરૂ કર્યું; અને પછીગાંસડીઓ વખારોમાં લઈ ગયા. તેમાંની કેટલીક પર માંડે નામ લખેલું મેં જોયું; અને તેઓનાપર ધારીને જોતાં મેં અનુમાન કર્યું કે જે વહાણની અંદર મેં બાલસોરા જોડ્યું

હું તે વહાણની અંદર ચડાવેલી ગાંસડીઓ તે એજ હતી. મં
 જળી કપતાનને ઓળખ્યો. પણ હું મરી ગયો છું એવું તે ધાર
 છે એવી અને ખબર મળવાથી, હું તેની પાસે ગયો; અને પુછ્યું
 કે આ ગાંસડીઓનો માલિક કોણ છે. તેણે કહ્યું કે સિન્દ્યાદ
 નામનો જગદાદનો એક વેપારી મારી નેડે વહાણમાં હતો. એક
 દહાડે એક કલ્પિત બેઠ આગળ અમે આવી પુગ્યાં; અને તે, દેલ્લાક
 ખીજ ઉતાર્યોની સાથે તે કલ્પિત બેઠમાં ઉતર્યો. આ કલ્પિત
 બેઠ એક વિચાળ મગરમચ્છ હતો. તે પાણીની સપાટીપર ઉંઘ-
 તો હતો. જે દેવતા તેઓએ તેઓનો ખોરાક રાંધવાને વારતે
 તેની પીઠપર સળગાવ્યો હતો તેનો તાપ તેને લાગવાથી તરતજ
 તે હાલવા માંડ્યો; અને આખરે દરિયા ઉપર, તેણે પછાડા મા-
 રવાનું થઈ ક્યું. તેઓમાંના ધણીપર ફુગ્ગી ગયા, અને કમનસીબ
 સિન્દ્યાદ પણ તે સ્થિતિએ પાડેલો. આ ગાંસડીઓ તેની છે;
 અને મં તે માલવેચવાનો નિશ્ચય કર્યો છે. કારણ કે કોઈ
 તેના કુટુંબનો માણસ અને મળી આવે તો મુઠલ અને તે ઉ-
 પર કરેલો નફો તેને પાછો પેઢાચાડવાનો મારો ધરદો છે. ત્યાર
 પછી મં કપતાન સાહેબ જે સિન્દ્યાદને તમે મરી ગયો ધા-
 રાછો તે હું હજી જીવતા છું; અને આ મિલકત અને માલ
 મારો છે.

વહાણના કપતાન અને આ પ્રમાણે બોલતાં સાંભળ્યા કે તે
 જાણી બોલી ઉઠ્યો કે આ મારા ધંધર, હું કોનો વિશ્વાસ
 રાખું? હવે મનુષ્યની અંદર સત્યતા રહી નથી. મં સિન્દ્યાદને
 મરી જતાં મારી નાંજરે જોયો છે, અને વહાણના સઘળા ઉતાર્યો તે
 વાતના સાહેદી છે, તોપણ તું ખાતરી પૂર્વક કહે છે કે હું સિન્દ્યા-
 દ છું. આ કેવી ઉર્ધ્વતાઈ! જ્યારે મં તને પહેલા જોયો ત્યારે
 તું એક પ્રમાણીક અને આખરે મારા માણસ દેખતો હતો, પણ

તું હવે જે માલ તારી નથી તેનાપર જીડો દાવો ખાતરી પૂર્વક કરે છે. મં જવાબ દીધો કે મહેરબાન જરા બીજા અમો, અને હું તો કહું તે સાંભળવાને મહેરબાની કરો. તેણે કહ્યું કે ઠીક તારે શું કહેવાનું હશે ! બોલ અને હું ધ્યાનથી સાંભળુ છું. ત્યારપછી મં તેને હું શી રીતે બચાવ્યો હતો અને મિહરજ રાજના ધોડાવાળાઓ કે જેઓ મને કચેરીમાં લઈ આવ્યા હતા તેઓને હું કયા દૈવચોગે મળ્યો તેનું વર્ણન કહી સંભળાવ્યું. મારા ભાષણથી તે ઉંડા વિચારમાં પડ્યો, પણ તેને તરતજ ખાતરી થઈ કે હું ઠગ નહોતો, કારણકે ફેટલાક લોકો જેઓ વાહાણમાંથી બાહાર આવ્યા તેઓએ મને ઓળખ્યો; અને મારા કૃતમંદ બચાવને વાસ્તે મેહદ ખુશી બતાવી. આખરે તેણે મને ઓળખ્યો; અને ભ્રમીને બોલ્યો કે ધંધરનો આભાર માન કે તું આવા માહોરો ભયમાંથી બચા છુટ્યો છું. જે ખુશી મને આ વખતે પેદા થઈ તે કહી દેખાડવાને હું અશક્ય છું, તમારો સામાન આ રહ્યો. તે તમને હો, અને તમારી મરજીમાં આવે તે પ્રમાણે તેનો ઉપયોગ કરો. મં તેને ! માહોરો આભાર માન્યો; અને તેના પ્રમાણિકતાનાં વખાણ કર્યાં, અને તેના સારામાં મારા માલમાંનો ફેટલાક ભાગ લેવાને મં વિનંતી કરી. પણ તેણે તે લેવાને ના પાડી.

મિહરજ રાજને ભ્રમ કરવાને વાસ્તે મં મારી ગાંસડીમાંથી બહાર કીમતી અને અમુલ્ય જવાહિરો પસંદ કર્યા. તે રાજના મારા ઉપર આવી પડેલા દુઃખનો જાણીતો હોવાથી, પુછ્યું કે આવા કિંમતી જવાહિરો તું ક્યાંથી લાવ્યો. મારી મિલકત પાછી મં શી રીતે મળવી તે મં તેને કહ્યું; અને તે સ્પષ્ટતા બધી તો સભ્ય હતો કે તેણે આ તકે મેહદ ખુશી બતાવી, તેણે મારી બક્ષિસ સ્વીકારી, અને મારા કરતાં વધારે

ક્રીમતી ખીજી બક્ષિસ તેણે મને પાછી આપી. ત્યાર પછી મેં તેની રજા લીધી; અને જે થોડો મારો માલ બાકી રહ્યો હતો તે તે દેશના માલગી સાથે અદલ બદલ કરીને તે વહાણમાં હું પાછો ચડ્યો. જે માલ મેં સાટે લીધો હતો તેમાં કુંઆર, સુખડ, કપુર, જાયફળ, લવીંગ, મરી અને સુંઠ સિવાય ખીજું કંઈ નહોતું. અગ્રે કુટલાક બેઠા આગળ ચોભ્યા; અને આખરે બાલસોરા આગળ ઉતર્યા, ને ત્યાંથી હું આસરે એક લાખ સીન્ડીનીસની ઝળવેલી દોલત સહિત અહીંઆં આવ્યો. હું મારા કુટુંબ પાસે ગયો ને તેઓએ મને ખરા અને સાચા અતઃકરણ સહિત બેહદ ખુશીથી આવર સત્કાર કર્યો. મેં બંને જાતીના ગુલામો ખરીદ્યા; તથા એક સુંદર ઘર અને જમીન ખરીદી મેં આ પ્રમાણે ઘરનીરચાપના કરી; અને જેલે દુઃખો મેં ખમ્યાં હતાં તે બુલ્કી જવાને, અને દુર્નિઆદારી સુખ ભોગવવાનો નિશ્ચય કર્યો.

સિન્દબાદ અહીંઆં ચોભ્યો, અને જે ગાયન સિન્દબાદની વાતને લીધે બંધ કરવામાં આવ્યું હતું તે ગાવાનું સર કરવાને તેણે હુકમ કર્યો. રાત પડી ત્યાં સુન્ની તેમજ બે આવાખીવાનું શરૂ રાખ્યું. અને જ્યારે ઉઠી જવાનો વખત થયો ત્યારે તેણે સો સિક્કીનસથી ભરેલી એક કોથળી મંગાવી; ને તે કુંભારને આપીને કહ્યું કે હિન્દબાદ તું આ લે અને મારા ખીજા સાનહસ કાઝા સાંભળવાને કાલે આવજો. તેને જે માન અને બક્ષિસ મળી હતી તેથી અતિશય ગાબરો થયેલો તે કુંભાર પોતાને ઘેર ગયો, અને આ ખીનાથી પોતાની ખાયડીને વાકેફ કરી તેઓ અતિશય ખુશી થયાં. સિન્દબાદ પાસેથી મળેલી બક્ષિસોને વાસ્તે તેઓ ઇન્દરનો પાહાડ માનવાને સુકયા નહીં. ખીજે સવારે હિન્દબાદ પોતે સારામાં સારી લુગડાં પેહેરીને પોતાના દિદાર મુરમીને ઘેર પાછો ગયો; અને તેને સિન્દબાદે

હસતા અને માયાળુ ચહેરા સહિત આદરમાન આવ્યું. સઘળા પરણ્યાં આવ્યા કે તરતજ આણું ટેબલ પર મુકવામાં આવ્યું; અને તે સઘળા ખાવાને બેઠ્યા. જ્યારે તેઓએ ખાનું પુરું કર્યું એટલે સિન્દખાદે પોતાના પરણાને આ પ્રમાણે કહ્યું. મહાર્થો, હું વિનંતી કરું છું કે મારી ખીજ સફરના સાહસ કાન્નાનું વર્ણન કરું તે આપ સાંભળવાને મહેરબાની કરશો. મારી પહેલી સફરની અંદર કરેલા સાહસ કાન્ના કરતા તેઓ વધારે સાંભળવા લાયક છે. તે મંડળ છાનું રહ્યું અને સિન્દખાદે તેની વાત નીચે પ્રમાણે શરૂ કરી.

સિન્દખાદ વહાણવટીની ખીજ સફર.

મારી પહેલી સફર પછી હું તમને ગઈ કાલે કહી ગયો છું, તે પ્રમાણે મારો વિચાર મારી બાકી રહેલી જીંદગી સલાહશીતી ની અંદર ગાળવાનો હતો. પણ મને તરતજ સુરત જીંદગીને કંટાળો આવવા લાગ્યો; અને પરદેશ જોવાની અને દરિયા વાટે કાંઈ પણ વહિવટ ચલાવવાની ઇચ્છા મને ફરીથી થઈ. જો વેપાર હું કરવાનો ધારતો હતો તેની અંદર કાયદાકારક થઈ પડે એવો ફેટલાક માલ મેં ખરીદ્યો. અને હું ફેટલાક પ્રખ્યાત વેપારીઓની સાથે ખીજ વાર સફરે નિકળ્યો. અમે એક સારા વહાણની અંદર માલ ચડાવ્યો; અને ઈશ્વર ઉપર આધાર રાખીને અમારી સફર શરૂ કરી.

અમે એક ટાપુથી ખીજે ટાપુએ ગયા, અને ફેટલાક ધણીજ કામદારક લેવડદેવડ કરી. એક દહાડે અમે એક ટાપુ કે જે જુદા જુદા ફોલાના ઝાડોથી ભરપૂર હતો ત્યાં ઉતર્યા, પણ તે ટાપુ એટલો બધો તો ઉજડ હતો કે કોઈ પણ મુકામ અથવા માણસનું પગલું પણ ત્યાં જોવામાં આવતું નહોતું. અમે ફેટલાક

જેદાન અને તેની અંદરના ઝરાની કોરે કર્યા; અને મારા સમ-
ધીઓ કુળકુલાદિ ભેગા કરીને પોતાની જાતને ગમત કરતા
હતા તે દરમિયાનમાં જે દારૂ અને ખોરાક હું મારી સાથે લાવ્યો
હતો, તે લઈ ફેટલાક ગ્રાડના આનંદ કારકણાયા નીચે એક
નાના ઝરા આગળ બેઠો; ને જે મારી પાસે હતું તેનું મેં મગાવું
ભોજન કર્યું; અને તેથી મારી બુખ શાંત પડવાથી મને ખીન્ન
ખીન્ન ઉંઘ આવવા લાગી. હું ફેટલીક વાર ઉઠ્યો તેની મને ખ-
બર નથી, પણ જ્યારે હું ઉઠ્યો ત્યારે વહાણ મારી નજરે પડ્યું
નહીં. આ ખીનાથી હું ધણો અચંબો પાડ્યો અને મારા
સાથીઓને શોખી કાઢાડવાના ધંરાદાથી ઉભો થયો. તે સઘળા
પણ જતા રહ્યા હતા; અને મેં વહાણને ધણેજ દુર ધણી ગ-
ઈપથી જવું જોયું.

આ ભયાનક સ્થિતિની અંદર જેણે વિચારો મારા મનમાં
આવ્યા હશે તેનો તમે સહેલાઈથી વિચાર કરી શકશો. મને ખ-
ચિત બાક્યું કે મારૂં જાત થશે; આથીહું બેહદ દીલગીર થયો. મેં
પોક મુકી, અને જોઈથી બુમ પાડવામાંડી મારું માયું પછાડ્યું;
અને જમીન પર પડ્યો. હું એકએકથી વંધારે પીડા કરતાં
હજારો જુદા જુદા વિચારોથી ગરક થઈ ગયેલો ત્યાંને ત્યાં હું
લાંબા વખત સુખી પડી રહ્યો. માહારી પહેલી સફર કે જેથી
માહારી સાહેસકામ શોધવાની વાંચના પુરી થવી જોઈતી હતી તેથી
તૃપ્તી ન પામવાની મારી મુર્ખાઈને વાસ્તે મેં મારી જાતને હ-
જાર વખત ડપડો દીધો. પણ માહારી સઘળી દીલગીરી હવે નકા-
મી હતી; અને મારો પશ્ચાતાપ ધણો જાડો હતો. આખરે મેં
ધંધરની ધંચા ઉપર આધાર રાખ્યો અને મારું શું થશે તેથી
અજાણ હોવાથી હું એક ઉંચા ગ્રાડ ઉપર ચડ્યો અને કોઈ
પણ વસ્તુ જેથી મને હિંમત આવે તે શોખી કાઢાડવાના ધંરાદા

થી મં મારી નજર ચોગરદમ ફેરવી. સમુદ્ર તરફ મારી આંખ
 ફેંકતાં હું પાણી તથા આકાશ શિવાય બીજું કંઈ પણ પારખી
 શક્ય નહીં, પણ જમીન તરફ જોતાં મં કંઈ ધોળુ ધોળુ જોયું.
 હું ઝાડ ઉપરથી ઉતર્યો અને બાકી રહેલો ખોરાક સાથે
 લઈને તે તરફ જવા નિકળ્યો. તે પદાર્થ એટલે તો
 દુર હતો કે તે શું છે તે હું પારખી શક્ય નહીં. હું
 પાસે ગયો એટલે માલમ પડ્યું કે તે એક માટા કદનો
 ધોળો દો હતો અને જ્યારે હું વધારે પાસે જઈને તેને અડક્યો
 ત્યારે મને માલમ પડ્યું કે તે સુવાળો હતો. તેની અંદર કાંઈપણ
 બાકુ શોભી કાઠાડવાના ધરાદાથી હું તેની આસપાસ ફર્યો, પણ
 તેમાંનાનું પણ બાકુ મારી નજરે પડ્યું નહીં; અને તે એટલો બધો તો
 સપાટ હતો કે તેના ઉપર ચડવું ઘણું મુશ્કેલ હતું. તેનો ઘેરા-
 વો આશરે પચાસ ડગલાં હતા. એકાએક સુર્ય અસ્ત થવાની
 તૈયારીમાં, અને આકાશ જાણે ધૃત વાદળથી ઢંકાઈ જતું દેખાડું
 આ અકસ્માતથી હું અચંબો પામ્યો. અને જ્યારે મને માલમ પડ્યું કે
 એક માટા કદનું પક્ષિ કે જે મારી તરફ ઉડીને આવતું હતું તે
 આ અંધકારનું કારણ હતું ત્યારે મારા અચંબાનો પાર રહ્યો
 નહીં. મને યાદ આવ્યું જે આરવાઓ કહેતા હતા કે શેક નામ-
 નું એક માહોટું પક્ષિ થાય છે; અને વળી મં અનુમાન કર્યું
 કે જે માટા ધોળા દડાએ મારું ધ્યાન ખેંચ્યું હતું તે શેક પક્ષિ
 નું ધંડું હોવું જોઈએ. આ વાત ખરી નિવડી કારણ કે તરતજ
 તે શેક પક્ષિ નિચે ઉતર્યું, અને તેના ઉપર જાણે બેસતું હોય
 તેમ તે બેઠું. જ્યારે તેણે આવતાં જોયું. ત્યારે હું તે ધંડાની
 પાસે ગયો જ્યાં કરીને તે પક્ષિનો એક પંજો મારી નજરે
 આવી રહ્યો. આ પંજો એક માહોટા ઝાડના થડીઆ
 જેટલો મોટો હતો. જ્યારે તે શેક પક્ષિ બીજે સવારે ઉડી જ-

(૧૭)

શ્રેષ્ઠે આથાથી મેં મારી પાઘડીના ગણવતી મને રાક પક્ષી-
ના પંજે બાંધ્યા. મારો ધરણી કૃતેમંદ નિવડ્યો કારણકે, સવારે
તે રાક પક્ષી ઉડ્યું અને મને એટલે તો દુર ઉંચે લઈ ગયું કે
હું જમીન પણ જોઈ શકતા નહોતા. પછી તે એટલી બધી ઝ-
ડપડી ઉતર્યું કે હું લગભગ બેભાન થઈ ગયો. જ્યારે તે રાક પ-
ક્ષી નિચે ઉતર્યું કે તરતજ મેં તે ગાંઠ કે જે તેના પંજે
બાંધેલી હતી તે છાડી નાંખી. મેં મારી જાતને આ પ્રમાણે
છૂટી કરી કે તરતજ તે રાક પક્ષી એક અથાગ ખાણેરા સાપ
ઉપર ઝડપ મારી, અને તેને ચાંચની અંદર મકડીને ઉડી ગયું.
તે જ્યાંની અંદર મને રાક પક્ષીએ મુક્યો તે બધી બાજુએ
પર્વતાથી ઘેરાયેલી એક ખાણેરા ઉંડી ખિણ હતી. તે પર્વતાથી
એટલાંતો ઉંચ્યા હતા કે તેઓની ઠોચ પણ દેખાતી નહોતી
અને તેઓ એટલા બધાં તો સિંધા હતા કે તેના ઉપર મડ્યું
અચડ્યું હતું. આથી મને નવો ગભરાટ ઉત્પન્ન થયો કારણ કે જે
રાપુ મેં છોડ્યો હતો તેની જોડે સરખાવતાં આ રચના સંતોષ
કારક નહોતું.

ખિણના કિનારે કરતાં કરતાં મને માલમ પડ્યું કે તે ખિ-
ણની અંદર જ્યાંબધે હોરા વિખરાયેલા હતા, અને તેમાંના કે-
ટલાક હોરા અજાણ્ય કદના હતા, તેમાંના કેટલાક તપાસવામાં મેં
માર્ગ મન-રંજન કીધું. પણ તરતજ મેં આધેથી કેટલાક જતા
વર જોયાં કે જેથી મારી સંધળી ખુશી તદ્દન જતી રહી.
અને તેથી હું ઘણો ખીન્યો તેઓ સામન્ય ઠોણુ હતું. અને તે
ઓ એટલા તો લાંબા અને ખાણેરા હતા કે તેઓમાંનો નાના
માં, પણ નાનો એક હાથીને સહેલાઈથી ગળી જાય. તેઓ દહાડે
રાક પક્ષી કે જે તેઓનો કદો દુશ્મન હતા તેની બહિકથી ગુફા-
માં સંતાઈ જતા અને ફક્ત જ્યારે અંધારું થતું ત્યારેજ બહા-

૨ નીકળતાં.

જ્યારે મને તક મળતી ત્યારે વારંવાર થાક ખાતો, હું તે ખિણમાં આમ તેમ ફરણે અને જ્યારે સુર્ય અમત થયો ત્યારે એક નાની યુક્તની અંદર ગયો, અને ત્યાં હું સહિસલામત ર-
હીશ એવું મેં ધાર્યું. મેં દરવાજો કે જે ઘણો નીચો અને સાં
કડો હતો તે એક ઝાણેટા પરથી બંધ કર્યો. તે પરથી એ-
વડો હતો કે જેથી સાપને અંદર આવવાને રસ્તો નહોતો તો-
પણ હજી અજવાળુ પડતું. મેં મારા ખોરાકનો થોડો ભાગ ખાધો,
પણ યુક્તની બહાર નીકળેલા સાપના ફેંકાટાથી થતા અવાજથી
હું ઘણો ખીન્ધો. અને મને આખી રાત ઉંઘ આવી નહી. પો-
કાટતાં સાપો પોતાના ડેકાણે પાછા ગયા. મેં ધૂજતાં ધૂજતાં
તે યુક્ત છોડી. અને હું સાચું કહું છું કે હું હીરાઓ લેવાની
ધૃત્તિ વગર તેઓના પર લાંબા વખત સુધિ હીંડ્યો આખરે હું
જમીન પર ખેંઠો અને મારું ખીજું ખાનું કર્યાપછી અતિશય
ગભરાટમાં પડેલાં છતાં હું જમીનપર સુતો અને ઉંઘી ગયો. મ
ને બાગ્યેજ જરા ઉંઘની લહેર આવી એટલામાં મારી ખાજીપર
કાંઈ પડવાથી અવાજ થયો, અને તેથી હું ઝગમગી ઉઠ્યો. તે એક
માંસનો ઝોટો કડકો હતો અને તેજ પળે મેં માંસના ઘણા કડકા
ઉપરથી ખડકોપર રગડતાં જોયાં હીરાની ખિણ વિષે અને હીરા-
ઓ વેપારીઓ શી રીતે સંપાદન કરે છે તે વિષે માંભળેલા હે-
વાલ હું હૃદયમાં ખોટો માનતો હતો. તે વાત ખરી હતી તે મને હ-
વે માલમ પડી. તે શી રીતે તે નીચે પ્રમાણે છે.

વેપારીઓ ગરૂડપક્ષિ પોતાના બચ્ચાને સેવે છે તે વખતે
ખિણની આસપાસ આવી રહેલા પર્વતો પર જાય છે. તેઓ
માંસના ઝોટા કડકા કાપે છે અને તે ખિણની અંદર ફેંકે છે
અને જે હીરા ઉપર તેઓ પડે છે તે હીરાઓ તેને ગ્રાંથી જાય

છે, તે દેશના ગરૂડ પક્ષીઓ કે જે કોઈ પણ ખીજ દેશના ગ-
રૂડ પક્ષી કરતાં વધારે મોટા અને મજબૂત હોય છે તેઓના બ-
ચ્ચાને વારતે લઈ જવાને પકડીને તેઓ પોતાના માળા તરફ
દોડે છે, તે વખતે વેપારીઓ તરેહ તરેહના જુમાટ્યા ગરૂડ પ-
ક્ષિને તે માંસના કડકા ભોંયપર નાંખી દેવાવવા જરૂર પાડે છે.
અને જે હીરાઓ તે માંસના કડકાને ચોંટે છે તે લઈ લે છે. આ
પ્રમાણે દરેક બાજુએથી તે અગત્ય ખિણમાંથી તેઓ હીરા સં-
પાદાન કરે છે. જે આ ખિણમાંથી કદી બહાર નીકળવાનું અ-
શક્ય ધાર્યું હતું, અને મારું અત્યુ તે ખિણની અંદર થશે એવી
મને પકડી ખાતરી થઈ ગઈ હતી, પણ આ જોતાંજ મારે વિ-
ચાર બદલાઈ ગયો અને મારી જીદંગી બચાવવાનો વિચાર કરવા
બેઠો. હું મોટામાં મોટા હીરા જે મારી નજરે પડ્યા તે ભેગા કરવા
મંડી ગયો અને ચામડાની કોથળી નિર્ભય પણે બાંધીને હું
જમીનપર સુતો.

હું આ સ્થિતિમાં લાંબી વખત ન રહ્યો એટલામાં ગરૂડ
પક્ષિઓ નીચે ઉતરવા મંડ્યા, અને એકેક માંસનો એકેક કડકો
પકડ્યો અને ઉડી ગયું. એક જબરા ગરૂડ પક્ષિએ જે માંસના
કડકાની સાથે હું બંધાયો હતો તે કડકો લઈને ઉડી ગયું. અને
તે કડકાની સાથે મને પણ તેના માળામાં લઈ જતાં વેપારી તેઓની
જુમાટ્યા ગરૂડ પક્ષિને બીજાવાવવા લાગ્યા. અને તેઓને પોતાનો
શિકાર છોડી દેવાની જરૂર પાડી. તેઓમાંનો એક વેપારી મારી
પાસે આવ્યો પણ મને જોઈને તે અતિશય અચંપો પાડ્યો અને
બોલ્યો. પણ તેની ધારિત લાંબીવાર સુંબી રહી નહીં અને હું
ત્યાં શી રીતે આવ્યો તેનો પડપુછ કર્યા વગર તે, તેની માલમ-
તાપર વગર હડે ધુસવાના વાંક વાસ્તે કુજી કરવા મંડ્યો.
જે કહ્યું કે હું આ જગાપર શી રીતે આવ્યો તે તમને જણાવે

આલમ પડશે ત્યારે તમે મારા પર યુરસે થવાને બદલે હલદી ત્યાં લાવશો. શાંત થાઓ. કારણ કે મારી કને મારે તેમજ તમારે વાસ્તે સધળા વેપારીઓના એકંદર હીરા કરતાં પણ વધારે કિંમતી હીરાઓ છે. મેં ખિણના તળીએ સારામાં સારા હીરા પસંદ કર્યા છે. અને તે આ કાથળીમાં છે. આમ કહીને મેં તે દોઢળી તેને બતાવી.

હું ભાગ્યેજ ખોલી રહેલો એટલામાં ખીજ વેપારીઓ મને જોઈને ઘણા અચંખા સાથે મારી આસપાસ ફરી વળ્યા, અને તેઓનો અચંખો મારે વૃત્તાંત સાંભળીને જરા પણ વધે નહીં. તેઓ મારી જીદગી બંધાવવા વાસ્તે કરેલી યુક્તિથી જોરે આ અચંખો પાડ્યા તે કરતાં તે યુક્તિ અમલમાં આણવાને વાસ્તે મારી હિંમતથી વધારે અચંખો પાડ્યા.

જે જગ્યામાં તેઓ સધળા ભેગા રહેતા હતા તે જગ્યાએ મને લઈ ગયા. અને મારા હીરા જોઈને તેઓ અતીશય અચંખો પાડ્યા, અને તેઓએ અતિસાધુર્વક કલ્પ્યું કે અને એવી જાતના અથવા તો એવા કદના હીરા પહેલાં કદી જોયાં નહોતાં. જે માળાની અંદર મને ગરૂં પહોં લઈ ગયું હતું તે માળાના પહોંને (કારણ કે દરેક વેપારીને જુદા જુદા માળો હોય છે.) આજીજી કરી અને તેની મરજીમાં આવે તેટલા હીરા લેવાનું કહ્યું. તેણે તેમાંથી એક નાહાનામાં નાહાનો હીરા લીધા, અને જ્યારે મેં તેને મારી પાસેથી છીનવી લેવાની ધારતી વગર ખીજ વધારે લેવાને કહ્યું. ત્યારે તેણે કહ્યું કે ના, આ એકથીજ હું સંતોષ થશે.

તે એટલા તો કિંમતી છે કે તેથી મારી હવે વધારે સફર કરવાની પીડા જશે, મેં તે વેપારી સાથે આખી રાત ગાળી. અને તેઓએ મારે વૃત્તાંત સાંભળ્યા નહોતા તેઓની તૃપ્તિને

વાસ્તે મેં મારો હવાલખીજી વાર કહી દેખાડ્યો. જે જોખમ મેં ખચ્યા હતા તેનો જવાબે હું વિચાર કરતો ત્યારે હું મારી ખુશી ભાગ્યેજ સમાવી શકતો. મારી તે વખતની સ્થિતિ સ્વપ્ન સરખી લાગતી હતી. અહિં હવે મને ધાસ્તીનું કારણ આવી નહીં પડશે એવું હું ધારી શકતો નહોતો.

તે વેપારીઓ કેટલાક દહાડા લગણુ ત્યાં રહ્યા, અને જ્યારે જે હીરા તેઓએ ભેગા કર્યા હતા તેથી તૃપ્ત થયા ત્યારે અમને ખીજે દહાડે તરતજ નિકળ્યા, અને મોટા સાપથી ભરપૂર ઉંચા પર્વતો પર મુસાફરી કરી, પણ સારા નસીબે અમને તેઓને જોયા નહીં. અમને સહિસલામતે પાસેના બંદરે પોહ્યાંયા અને પછી શેહાના ટાપુએ જવાને નિકળ્યા, કે જ્યાં કપૂર ઉઝરંડી લેવામાં આવે છે. તે ઝાડ એટલું તો મોહાટું અને જડું હોય છે કે આશરે સો (૧૦૦) માણસ તેના છાયા નીચે સહેલાઈથી રહી શકે. કપૂર રસ ઝાડના મધાળે ચીરો કરેથી ઝરે છે, અને પછી વાસણમાં લઈ લેવામાં આવે છે, જેમાં તે ખરેખર જાડો થાય છે ત્યાં લગણુ રહે છે. રસ આ પ્રમાણે કાઢાડી લીધા પછી તે ઝાડ કરમાઈ જાય છે, અને લાકડા જેવું થઈ જાય છે.

આ ટાપુમાં ગેંડી નામ જનાવર થાય છે. તે હાથી કરતાં નાનું પણ મેંસ કરતાં મોહાટું હોય છે. તેના નાકપર એક સીંગડું નકુર હોય છે. અને તે એક છેડાથી તે ખીજા છેડા લગણુ વચગાળેથી ચિરાવેલું હોય છે; અને તેના પર માણસના આકારની કૃતલીક ધોળી લીટીઓ હોય છે.

ગેંડી હાથી જોડે લડે છે, અને તેના પેટમાં સીંગડું ભીડે છે, અને તેના માથાપર ઉંચકી લે છે. પણ હાથીની ચંરખી અને લોહી તેની આંખમાં પડે છે, તેથી ગેંડી આંધળી થાય છે અને જમીન પર પડે છે. પણ વધારે અચંખાકારક એ છે

જે શંક પક્ષિ આવે છે; અને પોતાના પંજામાં બંનેને પકડે છે. અને પોતાના બચ્ચાને ખવરાવવાને લખને ઉડી જાય છે.

તમને કંટાળો ન ઉપજે એટલા વાંતે તે ટાપુ સખંધી ખીજી કેટલીક અજાણ્યા વાંતો કહેવાની હું મુકી દઉં છું. મેં મારા કેટલાક હીરાને બદલે કિંમતી માલ લીધો. ત્યાંથી અન્ન ખાઈ ટાપુ આવ્યો ગયો. અને આખરે કેટલાક બંદરે આગળ થોભ્યા. પછી અન્ન ખાલસોરે પહોંચ્યા જ્યાંથી હું પાછો ખગદાદ ગયો.

પ્રથમ ગરીબની અંદર મેં ધણી પૈસા વહેંચી દીધા; અને જે મારી બેહદ ફોલતનો ખાકી રહેલો પૈસો કે જે આટલી બધી મહેનત અને દુઃખ ભોગવી મેળવ્યો હતો તેનો મેં આખરે અને માનથી ઉપભોગ કર્યો.

પરજીઆ પાછા ધેર ગયા, અને ખીજી દહાડે તેજ વખતે સિન્દખાદને ધેર પાછા આવ્યા. તે કુંભાર કે જે હવે પોતાના સ-ધળા દુઃખ ભુલી ગયો હતો તે પણ હાજર થયો. તેઓ ખાનુ ખાવાને બેઠા અને ખાનુ પુર થઈ રહ્યું કે તરતજ સિન્દખાદે તેની વાત ધ્યાન દઈને સાંભળવાની વિનંતી કરી, અને પોતાની ત્રિજી સફરનું વર્ણન કરવું શરૂ કર્યું.

સિન્દખાદ વહાણવટીની ત્રીજી સફર.

જે મુખપાયક જીવે હું ભોગવતો તેથી મારી બે સફરની અંદર અજલા સરવે જોખમો મને વિસારે પડી ગયા. પણ હું જીવાન હતો, તેથી હું મંદ આરામમાં મારા દહાડા ગાળવાથી કંઈ ધણી ગયાં હતાં. અને જે જોખમ મારે ખમવા પડ્યું તેનો કાંઈ પુણ્ય વિચાર ન કરતાં હું દેશનો કેટલાક કિંમતી માલ મારી સાંઘ્યો લખને ખાલસોરે ગયો ત્યાં હું કેટલાક ખાજ વેપારીઓ સાંઘ્યો કસીથી સફર કરવા નીકળ્યો અને લાંબી સફર કરી, અને

કેટલાક ટાપુ આગળ થોભ્યા, અને આથી મં કાયદાકારક લેવડ દેવડ કરી.

એક દાહણે જ્યારે અન્ન ભરદરીએ હતા ત્યારે એક બન યંકરે તોફાન થયું અને તેથી કરીને અન્ન અમારી ગાણત્રી પણ ખુલી ગયા. તે કેટલાક દહાડા સુધી જતરી રહ્યું; અને અન્ન એક ટાપુ આગળ ધસડામ્મ ગયા; અને તે ટાપુ આગળ કપતાનની મરજી વહાણ લંગારવાની નહોતી પણ અમને વહાણ ત્યાં લંગારવાની અમારી ખુશી ઉપરાંત જરૂર પડી. જ્યારે વહાણના સઠ લપેટી લેવામાં આયા, ત્યારે કપતાને કહ્યું કે આ તેમજ પાસેના ટાપુઓની અંદર ગુરજાદાર વાળવાળા જંગલી લોટો રહે છે. અને તે લોટો આપણા પર હુમલો કરશે; અને જો કે તેઓ ધણા ઠી ગણા છે તોપણ આપણે તેઓના સામા કાંઈ પણ અટકાવ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો નહીં. કારણ કે તેઓની સંખ્યા ઘણી જાહેરી છે. અને જો આપણે તેઓમાંના એકને મારીએ તો તેઓ આપણા પર તીડની પેઠે તુટી પડશે; અને આપણો નાશ કરશે. તેથી વહાણ અંદરના સઘળા લોટોમાં ધણો ગભરાટ પેદા થયો. અને કપતાન જો કહેતો હતો તે ખરૂ હતું એવી અમને તરતજ ખાતરી થઈ. અન્ન અમારી તરફ એક બયંકર જંગલીઓનું જાહેરું ટાણું તરફ આવતું જોયું. તેઓના વાળ નાના, રાતા હતા, અને તેઓ આશરે બે ફીટ ઉંચા હતા, તેઓ પોતે દરીઓની અંદર પડ્યા, અને તેઓ તરીને અમારા વહાણ આગળ આવ્યા અને તેઓએ તે વહાણને તદ્દન ઘેરી લીધું. જોવા તેઓ અમારી ડને આવ્યા તેવાજ તેઓ બોલવા મંડ્યા પણ અન્ન તેઓની ભાષા સમજી શક્યા નહીં. તેઓ વાહાણની બાજુઓ ને દોરડાએ એટલી બધી ઝડપ અને આલાકીથી ચડવાનું સરું કર્યું કે તેઓના પગ તેઓને બાંધે.

અઠતાં દેખાયાં અને વહાણની તુલકપર તરતજ આવી પહોંચ્યા.

અમારી જાતનું રક્ષણ કરવાને અને રોમ્બાની જોડે જોડા-
વાને પણ અમને આવી પડતાં રોમ્બાને દૂર કરવાને હિંમત વગરે
ના જે સ્થિતિમાં હતા, તેનો તમ સહેલાઈથી વિચાર કરી શકશો,
તેઓએ સઠને વિખેરી નાંખ્યા અને લાંગરમાંથી દોરડા
જોડી નાંખ્યાં, અને વહાણને કિનારા આગળ ધસડી લઈ ગયા,
અને અમને વહાણનો અંદરથી ઉતરવાની જરૂર પાડી. આ પ-
છી તેઓ જે ટાપુમાંથી આ પા હતા તે ટાપુમાં અમને લઈ
ગયા.

જે ભયંકર કારણ તમ થોડી વારમાં સાંભળશો. તેને વા-
સ્તે સમજા સફરીએ તે ટાપુથી સાવળપણે દૂર રહેતા હતા. પ-
છી અમારા કમનસીબે અમને ત્યાં દોરડા પાંડેલાં હતાં અને અમારે
તેને તાપે ધવાની જરૂર મડી હતી.

અમને તે કિનારો છોડતા અને તે જોડેની અંદર વધારે દૂર
જતાં અમને ફેટલાક બાણપાલો અને કણ તજરે પડ્યાં. અને
અમારી જીંદગી અમારુંથી જેમ અને તેમ લાંબાવવા અમને આ-
પો. કારણ કે અમારો તમને હેમ કરશે એવી અમને આશા
હતી. જેમ અમને ચાલતા ગયા તેમ ફેટલાક દૂર અમને એક જા-
ડી ધમારત જોઈ. અને તેની તરફ અમને ચાલ્યા. તે મકાન જો-
યું અને જોહોડું હતું અને તેને ખેવડા અખતસ લાકડાનો બ-
નાવેલો દરવાજો હતો અમને તેને જોતા તેવોજ ઉદ્ધરો, અમને
ચોગાતની અંદર પેલા, અને અમારી સામે ખાદ્દલા સહિત એક
જોહોટો ખોરડો જોયો તેની એક બાજુએ મનુષ્યનાં હાડકાંનો
એક જોહોટો ઢગલો કરેલો હતો. અને તેને સેકવાને વાસ્તે ખી-
જી બાજુ ફેટલાક તવા પડ્યા હતા. આ દેખાવ જોઈને અમને ધણું
અમક્યા. અમને ધણું યાડી ગયા હતા અને વધારે અલવાની શ-

કિં ન હોવાથી અન્ન જમીનપર પડ્યા જ્યાં બિછીકથી હાલવાને
અશક્ત અન્ન ધણા વખત સુધી ત્યાંને ત્યાં પડી રહ્યા.

સૂર્ય અસ્ત થવાની તૈયારીમાં હતા; અને હું કહી ગયે
છું તે પ્રમાણે અન્ન દયાવંત સ્થિતિમાં હતા એટલામાં તે કમાડ
ઉઘડ્યા; અને તેથી ધણા મોહોટા અવાજ થયો, અને તાડના
જોડા ઉઘો અને ભયંકર આક્રિયાળો એક કાળો માણસ
બહાર નિકળ્યો. તેના કપાળની અંદર એક વિકાળ આંખ હતી
અને તેના લાંબા, તિક્કણ દાંત મોહોડાની બહાર નિકળી આવેલા
હતા. તેનું મુખ ઘોડાના મોહોડા જેટલું પોહોળું હતું; અને તેનો
નીચેનો હોડ તેની છાતીપર લપ્પડતો હતો. તેના કાન હાથીના
કાનને મળતા આવતા હતા; અને તેના અભાને ઢાંકી દેતા હતા,
અને તેના લાંબા, નખ મોહોટા પક્ષિના પંજા જેવા વાંકા હતા.

આ મોટા ભયંકરે રાક્ષસને દેખીને અમને મુર્છા આવી,
અને મરી ગયેલા માણસની ખેડે અન્ન લાંબા વખત સુધી પડી રહ્યા.
આખરે અન્ન શુદ્ધિમાં આવ્યા, અને પોતાની તિક્કણ આંખથી
તપાસતા દેવડી ઉપર ઘેડેલા અન્ન તેને જોયો. જ્યારે તે સઘળા
ને બરોબર તપાસી રહ્યો એટલે તે મારી તરફ આવ્યો; અને
મારી કને આવીને તેણે મને તરફ હાથલાંબો કર્યો. અને મારી ગર-
દનથી પકડીને એક કસાઈ, ઘેટાના માથાને પકડીને ફેરવે તેમ
ઓગરદમ ફેરવી જોયો. મને બરોબર તપાસ્યા પછી જ્યારે તેને
માલમ પડ્યું કે મારી અંદર હાડકા અને ચામડી સિવાય ખી-
જી કાંઈ પણ નહોતું ત્યારે તેણે મને છોડ્યો. તેણે વારા ફરતી
ખીજાઓને પણ ફેરવીને તપાસી જોયા; અને કપતાન સઘળાં
કરતા વધારે જોડો હોવાથી જમ હું ચકલીને પકડુ તેમ તેણે તેને
એક હાથે પકડ્યો; અને ખીજે હાથે તેના શરીરમાં એક સળીઓ
ધાર્યા પછી તેણે બારે દેવતા સળગાવ્યા; અને તેને શેક્યા પછી

પાતાના ઓરડામાં લઈ જઈ તેનું ખાનું કર્યું. ભોજન કરી રહ્યા પછી તે પાછો દેવડી પર ગયો; અને ત્યાં તે ઉંઘી ગયો. અને ગર્જના કરતાં પણ મોટી ધોરવા લાગ્યા. તે સવાર-સુખી જાગ્યો નહીં, પણ અમે તે રાત અતિદુઃખમાં ગુબ્બરી. સવારે તે રાક્ષસ ઉઠ્યો, અને અમને તે મહેલમાં મુકીને બહાર ગયો.

જ્યારે તેને અમે કોલેક દુર ગયો ધાર્યો એટલે અમે કકળાટ કરવા મંડી ગયા, કારણકે તે રાક્ષસને હેરાન કરવાની બિહીકથી અમે આખી રાત સુપ રહ્યા હતા. તે મહેલની અંદર હાથહાથ થઈ રહી. જો કે અમે ઘણા હતા અને અમારે ફક્ત એક જ દુસ્મન હતો, તો પણ તેને નાશ કરી અમારી જાતને છુટા કરવા નો વિચાર અમારા મનની અંદર આવ્યો નહીં. અમે જુદી જુદી યુક્તિનો વીચાર કરવા લાગ્યા.

પણ અમે એકદેનો નિશ્ચય કર્યો નહીં. પણ ઇશ્વરપર આજાર રાખીને અમે તે ટાપુમાં આપો દહાડો આમ તેમ કર્યા, અને જો ફળ અને ફલ અમારી નજરે પડ્યા તે ખાધા. સાંજે રાત ગુબ્બરવાને વાસ્તે દોષ આશ્રમ શોધવા ગયા. પણ એકદે ન જડી આવવાથી અમારે આખરે તે મહેલમાં જવાની જરૂર પડી.

તે રાક્ષસે અમારા સાથીઓમાંથી એકજુ, ભોજન કર્યું. અને નેપછી ઉંઘી ગયો, તેણે મહેલની પેઠે સવાર સુખી ધાર્યો કર્યું અને જ્યારે તે ઉઠ્યો ત્યારે તે મહેલની પેઠે બહાર ગયો. અમારી હાલત એટલી બધી તો આશા રહિત હતી કે મારા કેટલાક સાથીઓ આવી બચકર રીતે અત્યુને આંધિન થયા કરતાં દરિઆમાં પડી મરી જવાની તૈયારીમાં હતા, અને ખીજાને પણ એમ કરવાની શિખામણુ હતા હતા. પણ અમારામાં ને એક જણ આમ બોલી ઉઠ્યો કે:—

આપણા કરવાની શરતમાં મના કરેલી છે, અને જો તેની છૂટી હોય તોપણ જે ધાતકી રાક્ષસે આપણને આ પ્રમાણે મારી નાંખવાનું નક્કી કર્યું છે તેનો નાશ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો તે શું વધારે ડહાપણનું કામ નથી ?

જે તે જાતની યુક્તિ મહારા મનમાં કરી રાખી હતી તેથી જ મારા દુઃખી બાઈઓને તે કહી; અને તેઓએ તે પસંદ કરી. પછી જે કહ્યું કે મારા મિત્રો તમે જાણો છો કે દરિયા કાંઠે પુષ્કળ લોકો છે. જો તમે મારી શિયામણ માનો તો આપણે તેના ફેટલાક મછવા બનાવીએ; અને તેઓને બનાવી રહ્યા પછી જ્યાં સુધી આપણને તેનો ઉપયોગ કરવાની તક મળે તે આવે ત્યાં સુધી આપણે તેઓને કોઈ લાયક જગ્યામાં રહેવા દઈશું. તે રાક્ષસથી છુટા થવાને જે યુક્તિની જે દરખાસ્ત કરી છે તે યુક્તિ તે દરમિયાનમાં અમે અમલમાં લાવીશું; અને જો આપણે તેમાં બર આવીશું તો આપણે કોઈ પણ આવી પુગશે ત્યાં સુધી આપણે અદિઆં ધીરજ રાખી રહીશું; અને જો પ્રમાણે આ નાશકારક ટાપ આપણે છોડી થકીશું. જો આપણે તે યુક્તિમાં નિષ્ફળ જઈશું તો આપણે આપણા મછવાની અંદર બેસીને દરિયામાં હાંકારી જઈશું. હું કબુલ કરું છું કે આવા નાજુક મછવાની અંદર બેસવું જો કે હાલમાં વધારે જોખમકારક છે તો પણ તે રાક્ષસના આંતરમાં દટાયા કરતાં પાણીની અંદર ડાવવું શું વધારે પસંદ કરવા લાયક નથી! મારી સલાહ બધાને પસંદ પડી, અને અમે દરેક મછવાની અંદર ત્રણ માણસ બેસી શકે એવા ફેટલાક મછવા બાંધ્યા.

સાંજ પડતા, અમે તે મેહલમાં પાછા ગયા અને તે રાક્ષસ થોડા વખતમાં અમારી પાછળ આવ્યો. વળી અમારામાં

ના ખીજનો તે રાક્ષસે ભોગ લીધો. પણ અમ્મ તેના ધાતકી પ-
 છાનું વેર તરતજ લેવાના હતા તે પોતાનું અધોરખાનું કરી
 રહ્યો એટલે હમચની માફક સુધં રહ્યો. જેવાજ અમ્મ તેને ધોર
 તા સાંભળ્યો કે તરતજ મેં અને અમારામાંના ખીજ નવ અ-
 તિથય હિંમતવાન જણે એકેક લોખંડની સળી લીધી. તેના
 છેડા રાતાચોળ કર્યા; અને તેની આંખમાં ભોકયા, તેથી
 તે આંધળો થયો. આથી તે રાક્ષસને બેહદ દુઃખ થયું; અને તે
 જો બચંકર આસ પાડી. તે પોતે એકાએક ઉઠ્યો; અને તેણે
 અમારામાંના કોઇને ઝાલવાને અને મારી નાંખવાને પોતાના
 હાથ ચોગરદમ ફેરવ્યા. પણ સારા નસીબે અને તેનાથી કેટલાક
 દુર નાશી જવાને વખત મળ્યો હતો; અને તેના પગલા-
 થી ચગડાઈ ન જઈએ તેવી જગ્યાપર અમે પડી રહ્યા. અમને
 ફોગટ સોંપ્યા પછી તેને આખરે ખારણું જડ્યું; અને દુઃખથી
 ખરાડતો તે બહાર નિકળ્યો. અમ્મ તે રાક્ષસે તે જગ્યા છોડ્યા
 પછી તરતજ છોડી. અને જે કિનારે મછવા પડ્યા હતા
 ત્યાં ગયા. અમ્મ તે મછવા તરતા મુક્યા, અને કદાપિ કોઈ પણ
 જાણીતો તે રાક્ષસને ત્યાં આગળ દોરી લાવે તો મછવાની અં
 દર ચડી બેસવાને અમ્મ વહાણું વાતાં સુધી વાટ જોઈ; અને
 જો તે રાક્ષસ સવાર સુધી ન જોવામાં, અને તેની જુમ તથા
 આસ સાંભળવામાં આવે તો અમ્મ તેને મરી ગયેલો ધારવાના હતા;
 અને તે ટાપુ આગળ કોઈ પણ વહાણુ આવી પહોંચે ત્યાં સુધી
 તે ટાપુમાં રહેવાનો અમ્મ વીચાર કર્યો હતો. પણ સવાર થતાંજ
 અમ્મ અમારા કદા દુરમનને, તેના કદના બે રાક્ષસો અમારી ત-
 રેફ દોરી લાવતા જોયા, અને ખીજ ફેટલાક રાક્ષસો અમા-
 રી તરેફ ધણી ઝડપથી દોડ્યા આવતા હતા.

આ જોતાંજ અમ્મ ઝડપથી અમારા મછવા તરેફ દોડ્યા.

અને અને તેટલી ઝડપથી અમારા મઘવા હંકારવા મંડી ગયા. આ જોઈને રાક્ષસોએ મોહોટા પથરા લીધા; અને ક્રીનારા તરફ ઘણીજ ઉતાવળથી દોડ્યા. તેઓની કેડ સુધી પાણી આ-
વ્યું ત્યાં સુધી તેઓ અમારી તરફ પથર ફેંકવાને; દરીઆની અંદર ધસવાને હીંમત ધરી; અને તેઓએ અમારી તરફ એ-
વા જોરથી અને તાકીને પથર ફેંક્યા કે જે મઘવાની અંદર હું જોડા હતો તે સિવાય સર્વે મઘવાઓ ડુબી ગયા; અને તેથી સાશ નશીબે હું અને મારા બે સાથીઓ ફક્તજ જીવતા રહ્યા, અને બાકીના સઘળા ડુબી ગયા. અમે અમારા સઘળા જોરથી હલ્લેસાં મારતા હતા તેથી અમે થોડા વખતમાં પથર વાગે તેના કરતાં વધારે દુર જતા રહ્યા. જ્યારે અમે ભરે દરીએ ગયા એટલે પવન અને મોજા અમને હોરાન કરવા લાગ્યા; અને અમે તે દહાડે અને રાત ઘણાજ ભયની અંદર ગુજારી. પણ સાં-
રા નશીબે બીજી સવારે અમે એક ટાપુ આગળ જઈ પહોંચ્યા; અને તે ટાપુ પર અમે ઘણી ખુશીથી ઉતર્યા. અમને કેટલાક મુંદર ફળ જડી આપ્યાં, અને તેથી અમારૂ જીવું રહેલું જોર પાછું આપું.

સંધ્યાકાળે અમે દરીઆ ક્રીનારે સુખ રહેવાને ગયા. પણ તાડના જેટલા લાંબા એક મોહોટા સાપથી જમીનપર થતાં છીપોતા અવાજથી અમે ઝમકી ઉઠ્યા. તે સાપ એટલો તો પાસે હતો કે, પોતાની જાતને છોડાવવાને અતિશય પ્રયત્ન કર્યા છતાં તે અમારામાંના એક સાથીને ગટ કરી ગયો. કારણ કે તે સાપે તેને ફેટલીવાર હલાવ્યો, અને તેને જમીનપર અગદી નાંખીને તેને તરતજ ગળી ગયો.

મારો બીજો સાથી અને હું તરતજ નાશી ગયા, અને જો કે અમે ફેટલેક દુર ગયા હતા તોપણ અમે જે અભાગીયા

માણસને તે સાપ ગળી ગયો હતો, તેનાં હાડકાં ઝોંકારી નાખવાથી થતો અવાજ અમે સાંભળ્યો. ખીલે દહાડે ને શંસય અમને પડ્યો હતો તે ખરો ભાશ્યો. પછી હું જોઈથી બોલ્યો કે હું ધંધર ! હાલ અમે કેવા ભયની અંદર છીએ ? ગર્ભ કાલે અમે એક રાક્ષસના ધાતકીપણથી અને માળના જોસમાંથી ખસી જવાને વાગતે ખુશી થતા હતા; અને આજે વળી તેના જેવડાંજ ભયમાં ફરીથી આવી પડ્યા છીએ.

જેવા અમે જતા હતા એવામાં અમે એક માણસ અને ઉંચું આડ જોયું; અને તે સહિસલામતિમાં રહેવાના ધંરાદાથી અમે તે આડપર આખી રાત યુગ્મરવનું નક્કી કર્યું. અમે આગળ દહાડાની પેઠે કેટલાંક ફળ ખાધાં. અને રાત પડતા પહેલાં તે આડપર ચડી ગયા. અમે તે સાપને આડના તળિયે અવાજ કરતાં સાંભળ્યા, તે, આડના થડીએ અરેલીને ઉભો થયો. અને મારો સાથી ને મારા કરતાં નીચે ખેંચી લેતો તેને પકડીને ગળી ગયો; અને પછી પાછો જતો રહ્યો.

હું આડપર સવારે લગણુ રહ્યો, અને પછી મુઠદા જેવો થઈ ગયેલા નીચે ઉતર્યો. મારું પાણુ લેવીજ રીતે અત્યુ થયો. એવું હું અચિત ધારતો હતો. આ વિચારથી હું ભયભિત થયો અને હું તેથી તારો ગાર થઈ ગયો અને દરિઆમાં પડવાના ધંરાદાથી હું ફેટલુંક ચાલ્યો. પણ જીદંગી જ્યાં સુધી ગયે ત્યાં સુધી બચાવવી વધારે ધરજવા જોગ છે એવું ધારીને મં નિરાશ થવું છોડી દીધું; અને ધંધર કે ને આપણને જોઈ મારું યાય તેવી રીતે આપણી જીદંગીને ઢેકાણું પાડે છે તેના પર આધાર રાખ્યો.

મં લાકડાંના કેટલાક નાના કકડા અને કાંટાના આડ ભેગા કર્યા; અને તેઓના ભારા ખાંધીને તે આડના આસપાસ એક મા હોટા કુંડાળામાં મુક્યાં. અને મારું માથું ઢાંકવાને કેટલાંક

તેની ઠોચપર મુક્યા. આ કમી રહ્યા પછી મેં મારી જીદંગી બન
આવવાને મારાથી અને તેટલી મહેનત કરી છે એવા એકબીજા
હિસાસા સહિત આ કુટુંબજાની અંદર ભરાયો કે તરત સાંજ
પડી. તે સાપ મારે ભક્ષ કરવાને પાછો આવ્યો, અને મને કા-
ડી આવવાને પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો. પણ જો મેં લાકડાનો કોટ કંપે
હતો, તો તેની મહેનત નિષ્ફળ ગઈ. બિલાડી જોઈ ઉંદરને પ-
કડવાનું કરે તેમ તે આખી રાત મારાપર હુમલો કરતો હતો. આ-
ખરે સવાર થઈ અને તે પાંછા ફર્યો, પણ તડકો ઉઠ્યો તે પહેલા
મારા કિલ્લાની બહાર જવાની મારી હિંમત આવી નહીં.

હું ચોકી કરવાથી તેમજ મારે આશ્રમ બાંધવાની મહેનત
થી અને ખરાબ હવાથી એટલો બધોતો કંટાળી ગયો હતો કે
આવા ભયની અંદર સદા રહેવા કરતાં મોત મેં પસંદ કર્યું.
પણ ઇશ્વરને મારી સ્થિતિની દયા આવી; અને જો પણ હું દરિ-
આમાં પડવાને જતો હતો તેજ પણ મેં કેટલેક છોટે એક વહાણને
આવડું જોયું. મેં મારા સઘળા જીવંતી જીવ પાડી અને વહાણ
પરના સઘળા માણસનું ન્યાન એવવાને મારી પાછડી ઉઠેલી, અ-
ને કપતાને મારે વારતે એક હોડી માડલી.

જોવાજી હું વહાણપર ચડ્યો કે તરતજ તે વેપારીઓ અને
ખલાસીઓ હું તે વેરાન ટાપુમાં શી રીતે પહોંચ્યા હતા તે જાણ
વાને ધણા આતુર થયા; અને જો સઘળું મને વીત્યું હતું તે મે
જ્યારે કહી દેખાડ્યું ત્યારે તેઓમાંના ઘરડાઓએ કહ્યું કે તે
ટાપુની અંદર રાક્ષસો રહે છે, એવું તેઓએ સાંભળ્યું હતું, અ-
ને તેઓ માંસહારી હતા અને મનુષ્યને કાચા અથવા સેકીને
ખાઈ જતા હતા.

વળી તેઓએ વધારામાં કહ્યું કે તે ટાપુની અંદર ઘણા
સાપ રહે છે, અને તેઓ દહાડે પોતાના દરમાં સંતાઈ જાય

છે અને રાતે બહાર નીકળે છે.

આટલા બધાં જોખમમાંથી સારા બાળે હું છુટી આવવાને વાસ્તે તેઓએ બેલદ ખુટી બતાવી, અને હું ભુખ્ત હાથે એવું ધારી તેઓએ મને સારામાં સારો ઓરાક આવવાને તાણ કરીને આપ્યો, અને મારા લુગડાં ફાટી ગયેલા છે એવું માલમ પડવાથી કપતાને, મને ઉદાર મનથી પોતાના ફેટલાંક લુગડાં આપ્યાં, અને લાંબા વખત સુધી દરિઆમાં રહ્યાં. અને ફેટલાંક ટાપુ આગળ અને મુકામ કર્યો, આખરે અને સેલફેટના ટાપુમાં કે જ્યાં સુખડનું લાકડું (કે જે દવાની અંદર વપરાય છે,) તે જથાબંધ પેંદા થાય છે. ત્યાં જઈ પોહોર્યા. અને તે અંદરની અંદર પેંદ્યા, અને ખીલાડા દરિઆમાં ફેંટી અમારું વહાણુ ધોભાવું, અને વેપારીઓ પોતાનો માલ ખાલી કરવા, વેચવા અને લેવડદેવડ કરવા મંડી ગયા. એક દહાડો કપતાને મને ખોલાળાં અને કહ્યું કે પ્યારાભાઈ એક વેપારી કે જે ફેટલાંક વખત માહારા વહાણુની અંદર હતો, તેનો માલ મારો કબજામાં છે. આ વેપારી મરી ગયેલો છે, અને જે કદાપિ તેનો કોઈપણ સગો મને મળી આવે તો તેને હું તે માલ હવાલે કરું, એવા ધરાદાથી હું તે માલ લેવડદેવડ કરવાને મરજી હતું. તે ગાંસડીઓ તુતક ઉપર પડી છે. તેણે મને તે ગાંસડીઓ બતાવી અને કહ્યું કે જે ગાંસડીઓ વિષે આપણે વાત કરતા હતા તે આ રહી. તમે તે ગાંસડીઓ તમારા હવાલામાં રાંધો, અને લેવડદેવડ કરો, તમારી મહેનત વાસ્તે જે ધરીત હશે તે તમને મળશે. મેં હા પાડી અને મને કાન્ન લગાડવાની જે તક તેણે આપી હતી તેને વાસ્તે મેં તેનો આન બાર માંડ્યો.

વહાણુની અંદરના કારકુને ગાંસડીઓના માલ ધણીતા નામની નોંધ કરી લીધી, અને જે ગાંસડીઓ મને કોંપવામાં

આરી હતી તે કોના નામ નોંધવી એવું જ્યારે કપતાનને તેણે પૂછ્યું, ત્યારે સિન્દખાદ વહાણવટિના નામ એવા તેણે જવાબ દીધો. મેં મારું નામ સંભળ્યું. અને તેથી અકળાયા. મેં તે કપતાન સામું ધારીને જોયું. મેં તેને આજખંધા, કારણકે જે ટાપુમાં હું ઝરા આગળ ઉંઘી ગયો હતો તે ટાપુપર મને મુઠી ને જતો રહ્યો હતો તે એજ માણસ હતો, અને તેણે મારી વાદ જ નોંતાં વહાણ હંકારી મુક્યું હતું. મેં તેને જ્યારે જોયો હતો તે કરતાં તે એટલો તો બદલાય ગયો હતો કે હું તેને આજખંધી શક્યો નહીં. હું મરી ગયો છું એવું તે ધારતો હતો, ત્રીજી તેણે મને આજખંધા નહીં, તેમાં કોઈ અવ્યંખાકારક નહોતું. મેં તેને કહ્યું કે કપતાન સાહેબ જે માણસને આ માલ છે, તેનું નામ શું સિન્દખાદ હતું? તેણે કહ્યું કે હા, તેનું નામ સિન્દખાદ હતું. તે બગદાદથી આવ્યો હતો, અને મારા વહાણમાં ખાલસોરાયો ભેગો હતો. એક દહાડો અમ્મ મીઠું પાણી લેવાને એક ટાપુને ઝીનારે ગયા, અને અમારી બુલખી તે પછાડી રહી ગયો. વહાણ ઉપડી ગયા પછી ચાર કલાકે મને અમારી બુલ માલમ પડી. પણ અમારા સામ્રા પવન એટલાબધા જોરસાથી વાતો હતો કે અમ્મ પાછા ફરી શક્યા નહીં. મેં ફરીથી કહ્યું કે શું તમને તેને મરી ગયેલો ધારો છે? તે કપતાને કહ્યું કે બેશક તે મરી ગયો હશે. મેં કહ્યું ત્યારે ઠીક, તમારી આંખો ઉધાડો, અને જુઓ કે જે સિન્દખાદને તમે તે વેરાન ટાપુમાં મુકી દીધો હતો તે હાલ તમારી આગળ ઉભેલો છે. હું એક નાના ઝરાના કિનારા ઉપર ઉંઘી ગયો અને જ્યારે હું જાગ્યો, ત્યારે વહાણ જતું રહ્યું છે એવું મને માલમ પડ્યું.

આ સાંજજતાંજ કપતાને મારાપર તાકીને જોયું, અને કહ્યું સાંધપણથી તાકીને જોતાં તેણે મને આજખંધા, મને મે-

દીને તે ચોદા કે ઇન્ચરનો આભાર માનો, કારણકે સારા ન-
સીધાં મને મારી જીલ સુધારવાની તક મળવાથી અને ધણી ખુશી
પેંદા થઈ છે. તમારો માલ આ રહ્યો. અને તે મેં ધણી સં-
ભાળથી સાચવી રાખ્યો છે. અને જે દરેક બંદર આગળ મુ-
કામ કરતા ત્યાં હું તેની કિંમત કરાવતો અને માલ અદ-
લ બદલ કરતો. તેનાપર કરેલા ફાયદા સહિત હું તમને પાછો
તમારો માલ આપું છું. તેનો મેં ઘટતો આભાર માનીને તે
મામ સ્વિકાર્યો.

સેઝહેટના રાપુમાંથી અમ્મ ખીન્ડે રાપુએ ગયા, અને અમ્મ
બયંગ, તજ અને ખીન્ડ તેજના ખરીદ્યાં. જ્યારે અમ્મ તે ટાં-
પુથી કેટલેક દુર ગયા ત્યારે અમ્મ એક મોટો કાચખો જોયો,
અને તે આગરે વીસ હાથ લાંબો અને પોહોળો હતો. અને
વળી અમ્મ એક ઉભયચરપ્રાણિ જોયું; અને તે ગાયનોપેટો દુધ
દેતું હતું, તેની ચામડી એટલી તો જાડી હોય છે કે તેની દાલ
ખનાવવામાં આવે છે. વળી મેં ખીન્ડું જનાવર જોયું, અને
તેનો રંગ અને આકાર ઉંટના જેવો હતો, આખરે લાંબી મુસા
ફરી કર્યા પછી અમ્મ બાલસોરે પોહોચ્યા; જ્યાંથી હું બિહદ
હોલત બહાં બગદાદ ગયો. મેં ધણી ખુશી હોલત ગરીબને આપી,
મારી જંગમ મિલકતમાં મેં ઘણો વધારો કર્યો.

આ પ્રમાણે સિંદખાદે પોતાની ત્રીજી સફરનું વર્ણન કર્યું; અને
હિંદખાદને ફરીથી (૧૦૦) સેકવીન્સ આપ્યા, અને ખીન્ડે દહાડે
તેને હમચનું ખાનું આવા આવવાને નોતરે દીધું. કારણકે
ત્યારે તેની ચોથી સફરનું વર્ણન તે કરવો હતો. હિંદખાદ અને
ખીન્ડે પણુઓ પોતાને ઘેર ગયા અને ખીન્ડે દહાડે તેજ વ-
ખતે પાછા આવ્યા. ખાનું થઈ રહ્યા પછી સિંદખાદે પોતાના
સાહસ કામોનું વર્ણન સર કર્યું.

સિંદખાદ વહાણવટિની એથી સફરનું વર્ણન.

મારી ત્રીજી સફર પછી જે મુખ અને બેશઆરામમાં હું પડ્યો હતો તેઓ મને ફરીથી દરિઆમાં જોખમથી દૂર મળવાને પુરતા શક્તિમાન નહોતા. વેપાર અને કોનુક જોવાની વ્યાકાક્ષા મને ફરીથી યમ. માહાર કામકાજ કરી રહ્યા પછી, અને જે જગ્યાની માહારી મુલાકાત કરવાની ઇચ્છાઓ હતી, તેને લાષક માલ ખરીદીપછી હું નીકળ્યો, અને ઇરાન તરફ મુસાફરી કરી; અને દેહલાક પ્રાંત ઓળંગ્યા પછી હું આખરે એક બંદર આગળ જઇ પહોંચ્યો. અને ત્યાં હું વહાણપર ચડી બેઠો. અમારું વહાણ હંકારવામાં આવ્યું. અને તેરાફીના દેહલાક બંદર અને પુર્વમાં આવેલા ટાપુ આગળ અમે મુકામ ઠર્યો. પણ એક દહાડો જ્યારે અમે વહાણનું એક માહોલું દિશરું બનાવતા હતા એટલામાં પવનના એકાએક અપારાધી વિરિમત થઇ ગયા; અને તેથી કપતાનને પોતાના સઠ ઓછા કરવાની જરૂર પડી. તે બધ બરેલા જોખમમાંથી દૂર રહેવાને વાસ્તે કપતાને અગત્યના હુકમ કર્યા, પણ અમારી સઘળી સાબ એવી નકામી ગઇ; અને અમારી સઘળી મહેનત પણ નકામી થઇ પડી. સહેના કડકે કડકા થઇ ગયા, અને તે વાહાણુ વચ્ચે ન રહેવાથી એક ખરાબા તરફ ખેંચાઇ ગયું, અને તેના કડકે કડકા થઇ ગયા. અને આથી અમારો માલ સિમજ અમારામાંના દેહલાક નાશ પામ્યા.

સારો નસીબી મારો અને દેહલાક વેપારી અને ખાસવાતા હાયમાં વહાણના પાટીયાં આવી ગયાં અને અમે અમારી કનેના ટાપુ તરફ પ્રવાહના જોસથી ખેંચાઇ ગયા. અમને દેહલાક દેશ અને મીઠું પાણી જડી આવ્યું. અને તેથી અમારું જોશ

પાછું આપ્યું. અમ્મ વધારે દુર ગયા વગર અમને ને જગ્યાપર પાણીના ષાળાંએ ફેંક્યા હતા ત્યાં મુકી ગયા. અમારા કમનસીબને વાસ્તે થતી દિલગીરીથી અમ્મ અમારા મોત વિષે બે રીકરા થઈ ગયા. ખીન્ને સવારે જ્યારે સુર્યનારાયણે દર્શન દીધા ત્યારે અમ્મ તે કિનારાને છોડ્યો. અમે અમ્મ તે ટાપુ તરફ વળ્યા, એ દેશ કેટલાક ધર અમારી તજજરે પડ્યા, અમે અમ્મ તે તરફ ગયા. જ્યારે અમે પાસે ગયા ત્યારે કેટલાક હપ્તસી અમારી પાસે આવ્યા. અમે અમને ઘેરી લઈને પકડ્યા, અમે તેમણે અમને વેંદેં એ લીધા, અમે પછી તેઓ પોતાને ઘેર લઈ ગયા.

અમે અમે માહારા પાંચ ખીજ સાથીઓને એકજ જગ્યામાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. તેઓએ અમને બેસાડ્યા. અમે અમને કેટલાક બાજીપાલો આપ્યા, અમે તે ખાવાને અમને નિશાની કરી. જોઓએ તે બાજીપાલો અમને આપ્યા હતા તે પોતે ખાતા નહોતા તેમો કાંઈ પણ વિચાર કર્યા વગર મારા સાથીઓએ પોતાની ધરજા પ્રમાણે ભાવે તેટલો ખાધો. તે બાજીપાલો કાંઈપણ સારા ધરાદાથી અમને આપવામાં આવ્યા નહોતા, એવું હું મારી અગમ જીવિંથી ચેત્યો; અમે મેં તે ખાવાની નાં પાડી. મેં તે નાં ખાધો તેથી સારા પરિણામ નિવડ્યાં, કારણકે મને તરતજ અપાર પડી કે મારા સાથીઓ તે ખાવાથી તરતજ તેઓની સ્થિતિનું સ્મરણ જુલી ગયા, અમે ને તેઓ કહેતા હતા તે પણ તેઓ વિસરી ગયાં; પછી તેઓએ અમને કોપરેલ તેજમાં રાંધેલા કેટલાક ચોખ્ખા આપ્યાં. મારા સાથીઓ જેભાત હાવાથી અકાંતીયાંપણથી ખાધા. મેં પણ તેમાંના થોડાક ચોખ્ખા ખાધા. અમને જેભાત કરવાને અમે અમારી દુઃખી સ્થિતિથી થતી દિલગીરી દુર કરવાને તે હપ્તસીઓએ અમને તે જાંજીરો ખાંધાને આપ્યા હતા, અમે તે ચોખ્ખા અમને જાંજીરો

થવાને આપ્યા હતા. તેમ્ની માંસહારી હતા; તેથી જ્યારે અન્ન
 નોડા થઇએ ત્યારે તેઓ અમારા માંસપર ઉબનની કરવાનું બે-
 રતા હતા; મારા શિક્ષક સાથીઓ તેઓના અંગેલી શિવાજીના જો-
 ગ થઇ પડ્યા. કારણકે તેઓની અક્રમ મારી ગઇ હતી. અને
 તેથી તેઓ પોતાના બિપ્પ્ય જોઇ શક્યા નહીં. હું બીજાની
 પો જોઇ થવાને બદલે દહાડે દહાડે પાતળો થતો ગયો. મારા
 માતે થઇ એવી બીહિક્યા ને મારાક હું પાતળો તેનું ઝેર થઇ
 જતું. અને હું અતિથય નબળો પડી ગયો. અને મારા અ-
 તિથય પાતળાપણાએ અને છવરે ધણી કાપેલાં કપો. કાર-
 ણકે તે હજારીઓએ મારા સઘળા સાથીને ખાઇ ગયા હતા;
 અને હું સાંભળે યાઉં ત્યાંસુધી અને જીવતો રહેવા દેવાને તે-
 ઓ ખુશી હતા; તે દરમિયાનમાં અને તેઓ ધણી ઘુટ આપતા.
 અને હું ને કામ કરતાં તેને તેઓ બાગેજ નિહાળતા. આથી
 અને એક દહાડો તે હજારીનું ધર છોડવાની અને નાની જગ્યા-
 ની તક મળી. એક ધરડા માણસે અને જોઇ, અને તેણે મારા
 વીચાર પોરખી કહાડ્યો; અને મને પાંછા આવવાનું કહ્યું. પણ
 આપી હું વંધારે ઝડપથી દોડ્યો અને તેની નજરે પડું તેનાં
 કરતાં પણ વધારે દુર જતો રહ્યો. અમારા દેશાલુની અંદર તે
 ધરડો માણસ એકલો જ હતો. કારણ કે સઘળા હજારીઓ તે
 દહાડે બહાર ગયા હતા; અને તેઓના શિવાજી પ્રમાણે તેઓ
 રાત પડ્યા પહેલાં ઘેર આવવાના નહોતા. જ્યારે તે ઘેર આ-
 વશે ત્યારે મારી શોખમાં આવવાને ધણું મોડું થઇ જશે, તેથી
 તેઓ આવશે નહીં એવી ખાતરી હોવાથી મેં સાંજસુધી અ-
 બાકી આસ્વાજ કર્યું. અને પછી મારી જીજ્ઞ મટાડવાને અને
 પોરો આરામ લેવાને હું અડક્યો, હું તરતજ એમણી આજ્ઞા
 અને કીર્તિ દહાડા જગણ કાંઈ માણુ થાકે ખાધા વગર આવશે

કર્યું. હું ને જગ્યામાં માણસની વશતી દેખાતી તે જગ્યાથી દૂર રહેતો હતો. અને હું કકત નાજિએર પર મહારાં ગુજરાત ચલાવતો અને આથી મને ખોરાક તથા પાણી એ બંનેની તાંગી પુરી પડતી.

આઠમ દહાડે હું દરિયાના કિનારા પર આવી પહોંચ્યો અને ત્યાં મારા જેવા દેટલા ઘાળા છોડા મરી ભેગા કરતા હતા. કારણ કે તે જગ્યામાં મરી પુષ્કળ હતા. તેઓ આ હલોગ કરતા હતા તેથી તેઓ સારા માણસ હતા એવું મેં ધાર્યું, અને બાહિક વગર તેઓની કમે ગયો. જેવા તેઓએ મને જોયો કે તરતજ તેઓ મારી તરફ આવ્યા. અને હું કંધાંથી આવ્યો હતો એવું તેઓએ મને અંરબિકમાં પુછ્યું.

મારી પોતાની ભાષા એક વાર ફરીથી સાંભળવાથી હું ધણી ખુશી થયો અને મેં તેમની અરજ તરત સ્વિકારી અને મારું વહાણુ શી રીતે ભાગી ગયું હતું, અને હું તે ટાપુ કે જ્યાં મને હાસી લાઠોએ પકડ્યો, તે ટાપુ પર હું શી રીતે જઈ પહોંચ્યો, તેનું મેં તેને બરાબર વર્ણન કર્યું. પણ તેઓએ કહ્યું કે તે હાસી તો માણસને આઈ જાય છે. અને વળી તેઓએ પુછ્યું કે તું તે જોનાના ધાતકીપણામાંથી શી અનુભવ જેવી રીતે છુટી ગયો. જે હવાલ તમે સાંભળ્યો છે તે હવાલ મેં તેમને કહી દેખાડ્યો, અને તેઓ આથી અતિશય અનુભવ થઈ ગયા.

તેઓની ઘરેલુંમાં આવે તેટલા મરી તેઓ ભેગા કરી રહ્યા ત્યાં મુધી હું તેઓની સાથે રહ્યો. અને ત્યાર પછી જે વહાણના અંદર તેઓ આવ્યા હતા તે વહાણ પર મારા મુઠ્ઠા ચડી ગયા, અને અમે એક બીજા ટાપુ કે જ્યાંથી તેઓ આવ્યા હતા ત્યાં આગળ તરતજ જઈ પહોંચ્યા.

તેઓ મને તેમના રાજ પાસે લઈ ગયા. તે રાજ ધણી

મારો હતો. તેણે મહારા સર્વે સાહસ કાઢી રાખીયા, અને ત્રીજી હું અનિશય અન્યથા થયો. તેણે મને ફેટલાક નવા લુગડા આપવાનો અને મારી સંભાળ લેવાનો હુકમ કર્યો. આ ટાપુમાં વસ્તી ઘણી ઘાડી હતી, અને તેની અંદર વેપારે લાયક જુદી જુદી જાતની મીઠી પુષ્કળ હતી. અને શહેર અંદર રાજા રહેતો હતો તેમાં વેપાર પુષ્કળ આવતો હતો આ મુંદરે એકંત સ્થળથી હું મારા દુઃખ બુલી ગયો. અને તે દયાગ્રી રાજાની રહેઠાણથી હું બેહદ સુખમાં રહેતો. જરૂર હું તેનો ઘણો માની-તો થઈ પડ્યો. અને તેથી કરીને સઘળી પદવીના લોકો મને ખુશી કરવાને પ્રયત્ન કરતા. અને આથી હું પરદેશી છું, એવું બુલી જતા, મને તેઓ પોતાના રવેદેશી તરીકે ગણવા લાગ્યા.

જે ત્યાં એક મીઠા જોઈ. કે જેથી હું અનિશય અન્યથા પામ્યો, કારણકે તે ટાપુમાં સઘળા લોકો ધોડાપર લગામ અથવા પેંગડા વગર ખેસતા હતા. તેઓ શા વાસ્તે આ મીઠા વાપરતા નહોતા તેનું કારણ પૂછવાની જ છુટ લીધી. તેણે જવાબ દીધો કે જે વસ્તુ સખંધી તમે કહેછો તેથી હું તદ્દત અન્યથા છું.

હું તરતજ એક કારિગર પાસે ગયો અને તેને જાનતાં આકારનો નમુનો આપી લાકડાનું એક જીવ બનાવવાને આપું. માકડાનું જીવ તૈયાર થયાપછી જ તેને સોનેરી આમડાથી બઢાવી લીધું, અને તેની અંદર વાળ ખીચીખીચ બર્ધા. પછી જ ધોડાના આઢમાં બાંધવાની લોઢાની કડી અને પેંગડા નમુના પ્રમાણે તૈયાર કરાવી લીધા.

આ કરી રજાપછી જ તે, રાજાને બેઠ કરી. તે સામાનથી રાજાના એક ધોડાને સણગાર્યો. રાજા તે ધોડાપર ચડ્યો, અને આ તરીકે શેઠથી એકલોખવા ખુશી થઈ ગયા કે તેણે મને ધન

હોજી જાણેદી જિટ આપીને પોતાની પસંદગી દેખાડી આપી. મઝી મારે તેના પ્રવાનો અને ધરના મુખ્ય માણસ વારતે બીજા કુટુંબીક બગામી બનાવવાની જરૂર પડી. અને તેઓએ મને ધક્કો ઉમદા અને સુંદર ચોળે ધંનામમાં આપી. શહેરના આન બરફારે અદરવાને વાસ્તે પણ મેં કુટુંબીક બગામી તૈયાર કરી. અને આપી એં ધાણું માન અને આખર મેળાવી.

હું દરરોજ કચેરીમાં હાજર રહેતો હતો. તેથી એક દહા-રો શાબ્દએ કહ્યું કે, મિંદબાદ હું તમને ધણીજ આહું છું, અને હું બાણું છું કે, જે મારી સમજી પ્રગત તમને ઓળખે છે, તે બધું તમને ધણીજ આહે છે. અને તેઓની પ્રિતી તમારામરે ધણીજ છે. મારે તમે એક અરજ કરવાની છે અને તેની તું તા માડીય માં.

એં કહ્યું કે સાહેબ, તમારા હુકમનો હું તાબેદાર છું. તે ખતાવી આપવાને આપસાહેબ જે હુકમ કરશે તે હું માંધે ચડા બ્યા જગર રહીય તકી, અને સાહેબ તમે મારા મુખ્તિમાર છો. તે સજ્જતએ કહ્યું કે, હું તને મારા દેશની સાથે નિકટ સંબંધથી જોડવાને ઇચ્છું છું. હું રાજની માગણીને ના પાડી શકું નહી. તેથી તેણે પોતાની કચેરીના એક ખાયડી જોડે મને પહેલાવ્યાં. તે સ્ત્રી ઉમદા, રૂપાળી, તવંગર અને સર્વ ગુણથી સંપૂર્ણ હતી. મારા બગનની ક્રિયા થઈ રહ્યા કેડે, હું મારી સ્ત્રીના ધરમાં ર-હ્યો. અને તેણીની સાથે હું દેટલોક વખત અતિથય સલાહમાં પ્રમાં રહ્યો. આમ છતાં પણ મહારી રિયતથી બેચેન થયો. અને મને તક મળે ત્યારે નારી જવાનો અને પાણ બગદાદ જવાનો વિચાર કર્યો. જે જાણેદા દબદબાની અંદર હું રહેતો હતો, તેથી પણ મારા મનનો વિચાર દુર થયો નહી.

હું આવા વિચારમાં હતો, એવામાં મારા એક મિત્રની

પહો બહુ મોટી પડી, અને મરી ગઈ. હું તેને દિલાસો આપવાને ગયો, અને તેને બેઠક ખેદમાં જોઈને હું બોલ્યો કે મંચર તારી સંભાળ રાખે, અને તને લાંબી જીવંતી અક્ષિય કરે! તેણે કહ્યું કે આસોસ, હું હવે લાંબી મુદત સુધી રીતે જીવી શકીશ. ફક્ત મારે એક કલાક જીવવાનું બાકી રહ્યું છે. મેં કહ્યું કે મારે, આવા ખેદયુક્ત વિચાર તારા મનમાં આણુ માં. મને આશા છે કે તમે જો કંઈ છો, તે વાત બનવાની નથી. હું તમારી મિત્રતા લાંબા વખત સુધી ભાગવવાની આશા રાખું છું. તેણે કહ્યું કે. હું માહારા ખરા દિલથી ધંસ્કું છું કે, તમે લાંબા વખત સુધી જીવો.

તેણે કહ્યું કે. મારા વિશે તો નક્કી થઈ ગયું છે, અને મને મારી વહુ જોડે દાટવામાં આવશે. આ ટાપુની અંદર અસહ્ય આ રવાજ પડી ગયો છે, અને હજુ પણ તે ભંગથયા વગર તે અમલમાં આણવામાં આવે છે. ધણી મરી ગયેલી વહુ જોડે જીવતા દાટવામાં આવે છે, અને તેજ રીતે વહુ પણ ધણીની જોડે દાટવામાં આવે છે. મારે હવે કામચલાનો ઉપાય રહેયો નથી, અને દરેક જણ આ કાયદાને આધિન થાય છે.

તે, આ અબરેખ જેવા જંગલી રિવાજ કે જેથી હું બ-મૂર્ખીત થઈ ગયો તેનું વર્ણન કરતો હતો એટલામાં, પ્રેત સંસ્કારી વખતે હાજર રહેવાને તેના સગાવહાલા, મિત્ર અને પાડોશી આવ્યા, અને જેની રીતે લગનને દહાડે સણગારે છે તેવીજ રીતે સ્ત્રીના મુઠ્ઠાને સુંદર લુગડાં પહેર્યા, અને તેણાને તેના સમ્રાજા જવાહરથી સણગારી પછી તેઓએ તેને એક દાઢી ઉપર ઉઠાડી મુવાડી અને પછી તેઓ બહાર ચીકળ્યા. શોકના લુગડાં પહેરીને ધણી પોતાની પ્રિયાના મુઠ્ઠાની માછળ તરતજ નીકળ્યો, અને બાકીનાઓ પણ તેનો પ્રાણ ગયા. તેઓ

એક માટે ઉંચા પર્વત તરફ ગયા, અને જ્યારે તેઓ ત્યાં પહોંચ્યા ત્યારે તેઓએ ઉડા ખાડાપર ઠાંભો એક માટેના પથ્થર ઉત્કર્યો. તે મુઠ્ઠાને તેના ધોળાં લાક્ષીયા વગર તેમાં ઉતાર્યું. આ પછી પહોળાં પોતાના મિત્ર અને સગાની રજા લીધી, અને પોતાના તરફથી કાંઈ પણ પ્રતિભંધ વિના તેને એક કાઠીપર સુવાડવામાં આવ્યો, અને તેની નીચે સત નાની રોટલી અને એક પાણીનો ઘરો મુકવામાં આવ્યો હતો. આ પર્વત ધરો ફેલાયેલો હતો, અને તે ઠેક ફરિયાના કિનારા સુધી આવેલો હતો, અને તે ખારો ઘણો ઉંડો હતો. ધર્મ ક્રિયા કરી રહી પછી પથ્થર પાછો મુકવામાં આવ્યો, અને તે સુધાળા પાછો ફર્યો. આ ક્રિયાથી મુખ્યત્વે કરીને મારાપર ઘણી અસર થઈ.

તેઓને હમેશાં તેવો દેખાવ જોવાનો માલવરો મરી જવાથી ને બીજા બધા હાજર હતા તેઓને તે દેખાવથી કાંઈ પણ લાગતું હોય તેમ જણાયું નહીં. આ બાબતપર મારો વિચાર રાજાને મોહારાથી રહ્યા વગર રહેવાનો નહીં. મેં કહ્યું મહેરબાન મુરખી ! આપણા દેશ તો જીવતાન મરી ગયેલાની સાથે દાટવાનો ને અનુભવ નેવો ધારો છે, તેથી હું ધણો આશ્ચર્ય પામી છું. મેં ધણી પ્રજાની મુલાકાત કરી છે, પણ મારી બધી મુસાફરીએ એનો અંદર મેં અવા ધાતકી કાવના વિશે કેંઈ વિવેક સાંભળ્યું નથી. રાજાએ જવાબ દીધો કે સિદ્ધાદ, હું થું કરું તે કાવદે સધળી પંકિતને સાધારણ છે, અને મને પણ તે કાવદે લાગુ પડે છે. જો મારી રાણી મારા કરતા પેહેલી મરી જાયતા મને પણ જીવતા દાટવામાં આવે. મેં કરીથી પુછ્યું કે સાહેબ, તે રીવાજ પરદેશીને લાગુ પડે છે કે નહીં તે, આપ મહેરબાની કરી કહેવાને તારી હશે, મારા સવાલનો જો જવાબથી તે હું

સતી હસતો બાદો, ખચિત તે કાચો તમને પણ લાગુ પડે છે. જ્યારે જેઓ આ ટાપુમાં પરે છે ત્યારે તેઓ આ કાચદાથી મુન્ડા થઈ ચક્રતા નથી.

આ જવાબથી દિલગીર અને વિચારમાં ગરક થયેલા હું પાછો પેર ગા. માહારી વડુ માહારા કરતાં પહેલી મરી જાય અને મને તેનો સાથે દટવામાં આવશે એવી ધાશિતથી મને ધણો ખેદ થયો. પણ આ દુઃખના સામો હું શો ઉપાય લઈ શકું? મને ખીરજ અને ઇંચર : સ્થાપર નાંધાર રાખવાની જરૂર પડી. એના છતાં પણ મારી વેહના જરા આવગરીપણથી હું થરથર ધૂનતો. અકસોસ તે બિહિંકતું કારણ માહારાપર તરતજ આવી પડ્યું. મારી વડુ ધણી માદી થઈ ગઈ અને ઘોડા દહાડામાં તે મરી ગઈ. મારી ધાસ્તીનો હવે વિચાર કરો. માંસહારી હાસીએનું બક્ષણુ થઈ પડ્યા કરતાં, જીવતાં દટાવવું એ વધારે પમદંદારક મોત નહોતું. મારે પણ છવટે તે કષ્ટલ કરવાની જરૂર પડી. કચેરીના સુધથી અમલદારો તેઓની હોજરીની શમશાની વરખોડાને દીપાવવાને અને ચહેરના મુખ્ય રહેવાશીઓ કુકત માનને ખાતર અને ગટવાની વખતે લાજર થયા.

જ્યારે કિતાને વાસને ગામાન તૈયાર કરવામાં આવ્યા ત્યારે, મારી વડુનું મુઠ્ઠુ કે જે તેણીના જવાણીર અને મુંદર હુંડાથી સંભળાવામાં આયું હતું, તેને કાઢીપર મુક્યું. અને પછી શમશાન તરફ લોકોનો ડાકનીકરો. મારી આંખમાં બરાર આંસુ સરીકી અને મારી પાસે આવેલા મોતનો શોક કરતો હું તે મુઠ્ઠાની પછાડો ગયો. અમે તે પર્વા પાસે પહોંચ્યા તે પહેલાં મેં મારો તમાસગીરની દયાની અભિમાસ કરવાને ઇચ્છ્યું. પહેલાં રાખને અને પછી જેઓ મારી નજીક હતા તેઓને દર-આસ્ત હરને તેઓના ગચિતા હુંગાની કીનારને ચુંબન કરવાને

વાગ્દે નીચે પડીને મેં મારાપર દયા કરવાને તેઓને આજીજી કરી. મેં તેઓને કહ્યું કે સાહેબ વિચાર કરો કે હું એક પરદેશી છું, અને તેથી કરીને આપો સખ્ત કાયદો અને બાથ પડે તો જોખમી નહીં, અને તે મિલાય મારા દેશમાં મારે મારાં છે. કરાં અને ખાયડી છે. હું અસર કારક રીતે તે શબ્દ બોલો, પણ તેઓમાંના કોઈને તેની અસર થઈ નહીં. તેઓએ તે મુદ્દાને તે ખાડામાં મુકવાને ઉતાવળ કરી, અને તરતજ પાછી અને પણ એક ઠાઠડીપર પાણીનો ઘડો અને નાની સાત શેરલી મુકીને તે ખાડાના અંદર ઉતર્યો. આખરે આ નાશકારક ક્રિયા પૂરી થઈ કે તરત મારી દીલગીરી અને માફી ક્રિયાથી છતાં તેઓએ તે ખાડાના ઝોલોપર એક માલોટો પથરો મુક્યો.

હું તેને તળીએ જોલોટો એટલે જો થોડું અજવાળું ઉપરથી આવતું હતું તેથી મને જામિનની અંદર આવેલા સ્થાનનો આંકાર માલમ પડ્યો. તે એક માલોટી મુકા હતી અને તે આશરે પચાસ હાથ ઉંડી હતી. જો મુદ્દા આસપાસ પથરાયેલા હતા તેની અંદરથી આવતી અનિશ્ચય દુર્ગંધ મને અવવા લાગી.

જેઓ આ ઘાતકી રિવાજના થોડા વખત પહેલાં ભાગ થઈ પડ્યા હતા તેઓના મરતી વખતનાં ડસકાં મેં સાંભળ્યાં એવું હું ધારવા લાગ્યો.

હું તે ખાડાના તળિએ જોલોટો કે તરતજ મેં તે ઠાઠડી છોડી અને મારાં નસકોરાં દેખાવીને મુદ્દાથી ફેટલેક દુર જઈને ખેંડા. હું જમીનપર પડ્યો, અને ત્યાં હું લાંબા વખત સુધી પડી રહ્યો. મારી આંખમાંથી આંસુની ધારા વહેવા લાગી. પછી માહારા ઘાતકી માત વિષે વિચાર કરતાં મેં મહારી જાન તેને કહ્યું કે જો તે ખરું છે કે, ધથર જોતાના અનિશ્ચય ઢાહાપ

ભુથી સધળી વસ્તુની ગોઠવણ કરે છે તોપણ કેમનશીય સિંદૂઆ
દ આવા અનુભવે આત તારાપર આવી પડવામાં શું તારા વા
ક નથી ?

હું હાથર ! જે કેટલીક ભયંકર માતમાંથી હું બચી ગયો
હતો, તેમાંથી જો હું મરી ગયો હોત તો મારે આ અરાધ્ય
જગ્યાની અંદર રીયાઝને મરી જવાની જરૂર પડત માં, પણ
દોષિત પૈસાના લોભથી શું આ સ્થિતિમાં આવી નથી પડ્યો ?
અરે કેમબખત મારે તો મારા કુટુંબ જોડે રહેવું જોઈતું હતું,
અને માહારી પેટેલી સફરોના ફળ ભોગવવા જોઈતા હતા.

ચુરસા અને નિરાશપણના આવા નકામા પોકારથી મેં
તે ગુફાને ગજવી મુકી. મેં મહારૂં માથું પછાડ્યું, અને મારી
છાતી કુટવા મંડી ગયો, અને આ પ્રમાણે ધણી સખત રીતે
શોક કરવા લાગ્યો. તેમ છતાં, હું કમ્બલ કરું છું કે, તે
નિશ્ચયે સ્થાનમાંથી મરી જઈને મારી જાતને છુટ્ટી કરવાને બ-
દલે મહારામાં હજુ જીવવાની આશા પ્રગટ થઈ, તેથી મને મા-
રી જીવંતી લખાવવાનું મન થયું. જે ઠાઠડીપર મને સુવાડ્યો
હતો, તે ઠાઠડી તરફ હું ગયો. ત્યાં અતિશય અંધકાર હતો
મને પાણી અને રોટલી જડી આવી. અને તે મેં ખાધી. તે
ગુફા ધણી મોઢોટી અને મેં પેટેલાં ધાર્યું હતું તેના કરતાં
વધારે માણસનો સમાવેશ થઈ શકે એવી માલમ પડી. મેં મા-
રા આરાક પ્રેર ફેટલાક દહાડા મુખી જુજરાન ચલાવ્યું. પણ જ્યા
રે તે થઈ રહ્યો ત્યારે, મેં મરી જવાની તૈયારી કરી. મારૂં માત
નજીક હતું, ઝિટલામાં મેં તે ઉપરનો પરથર લઈલેવાથી થતો
અવાજ સાંભળ્યો કે, તરતજ ઝિક મુંડુ અને જીવતા માણસ
અંદર ઉતારવામાં આવ્યાં. તેમાં મરી ગયેલો પુરૂષ હતો. જ્યારે
માણસ અતિશય છેવટપર આવી જાય છે, ત્યારે તેને સ્વભાવિક

મંત્રે આખરના ઉપાય વાપરવાની જરૂર પડે છે. જ્યારે તે જ્યાં
 ધને તે આડામાં ઉતારી ત્યારે જ્યાં આગળ તેની કાદડી મુ-
 કવાની હતી, ત્યાં આગળ હું ગયા, અને જ્યારે તે ઉપરનું આ
 રણું બંધ કરવામાં આવ્યું કે, તરતજ મેં તે કમનસીબ આ
 ને એક માહોટા હાડકાવતી તેણીના માથાપર એ અથવા ત્રણ
 ધા માર્યું. તે તરતજ ખેડોશ થઈ ગઈ, અથવા બરોબર ફણીએ
 તો મેં તેને મારી નાંખી. તેની કાદડીપર મોલું પાણી અને ગટ-
 લી લેવાનેજ મેં આવું ધાતરી કામ કર્યું હતું, તથા મને તેનો
 ખેરાક વળી ફેટલોક દહાડા સાદ્યો. ત્યારપછી ઘોડેક દહાડે
 એક મંત્રી ગરેલી બાયડી અને તેના મંત્રી ગમ્મેલા ધણીને આ
 દર ઉતારવામાં આવ્યાં. મેં તે માણસને તે પ્રમાણે મારી નાંખ્યા.
 અને તે વખતે શહેરમાં મારા સારા નશીબે ઘણા માણસ મંત્રી
 જવાથી મને ખેરાકની તંગી પડી નહીં; અને તે મળવવાને હું
 હમથાં તેજ ઉપાય વાપરતો.

એક દહાડો, જ્યારે મેં એક કમનસીબ રત્નીને આ પ્રમા-
 ને તરતજ મારી નાંખી હતી એટલામાં, આસ અને પંગ
 લાંચી થતા અવાજ જેવો અવાજ સાંભળ્યા. જે જગ્યા તરફથી
 અવાજ આવતો હતો તે તરફ હું ગયો. હું વધારે પાસે ગયા
 તેમ તેમ મેં વધારે આસથી થતા વધારે માહોટા અવાજ સાં-
 ભળ્યો, અને મારાથી નાશી જતું કોઈ જનાવર મારી નાખરે પડ્યું.

હું તેના ઊંચણે કે જે વારંવાર અડકતો હતો, તેની પાછ
 ણ પાછળ ગયો; અને તે, જેમ હું તેની પાસે જતો, તેમ તે હાં
 ફતાં હાંફતાં આગાડી ચાલતું. હું લાંબા વખતે સુધી તેની પ-
 છાડી ગયો. હું એટલે બધે દુર ગયો કે, મને આખરે તારના
 જેવો દેખાતો અજવાળાનો ઝમ્મ જણાવો. મેં આ અજવાળા

તરફ જવાનું શરૂ કર્યું.

જેમ હું આગળ વધતા તેમ વચમાં અડચણ આવવાથી તે બાકું વારંવાર મારી નજરે પડતું નહી, પણ તે પાંચું ફરીથી દેખાતું. આખરે મારાથી બહાર નીકળી શકાય એવા, ગુફાની અંદર આવેલા એક બાકા આગળ હું આવી પહોંચે.

આ શોધથી, હું અતિશય ઉતાવળથી ચાલવાથી થતી અકાબજીથી મુકન થવાને હું થાક આવવાને ધોરક વખત થોકા; અને ફાટમાંથી બાહાર નીકળી, એટલે હું દરિયાના કાનારાની પાસે આવી પહોંચે. આથી મારા મનમાં જે ખુશી પેદા થઈ હતી તેનો તમ વીચાર કરો. હું એટલો બધો તો ખુશ થા. હતા કે, જે હું જોતો હતો, તે બાકું છે એમ માનવા લાગ્યો. આખરે જે હું જોતો હતો તે ખરું છે, અને હવે હું બાનમાં છું એવીજ માહારી આવતી થઈ ત્યારે, મને બાકું કે. જે જનાવ રને મેં હાંફતાં જોયું હતું, અને જેની પાછળ પાછળ હું આગે હતો તે દરિયાની અંદર રહેનાર એક ખણિ હતું, અને તેને ગુફામાં મુકદા આવા આવવાની ટેવ પડી હતી. મેં તે પૂર્વતને તપાસે, અને મને ખાલમ પડ્યું કે, તે શહેર અને દરિયાની વચ્ચે આવેલો હતો. તે એટલો બધો તો સિધ્ધો હતો કે, શહેર અને દરિયાની વચ્ચે કાંઈપણ સખંધ રહ્યો નહોતો. જે દયા પ્રસારે આગળે બતાવી હતી, તેને વાસ્તે તેનો આભાર માનવાને હું તે દરિયાના કિનારે પર પથે ગડો. હું ફેટલીક શેટલી લેવાને પાછો તે ગુફામાં ગયો, અને તે મેં જ્યારથી તે બાકાની અંદર ઉતારવામાં આગે હતો, ત્યારથી તે બાકાની અંદર મેં જેની રચાથી બાકું હતું, તેના કરતાં હાલ મેં વધારે રચિથી બાકું.

હું પાછો ફરીથી ત્યાં ગયો, અને જુદી જુદી કાઠડીમાંથી

હીરા, માણિક, માતી, સોનાના કકડા અને દરેક વસ્તુ જે મને કિંમતી દેખાઇ તે લીધાં. અને તેને કીનારે બાંધી ગયાં. પછી મેં જે દારડાથી ઢાંકડાઓ નીચે ઉતારવામાં આવી હતી તે દારડાથી તેને કેટલીક ગાંસડીઓ બાંધી. ત્યાં ઢાંકડાઓ એટલી બધી તો મળેલી હતી કે, તેથી મને દારડાની કાંઈપણ જોઈ પડી નહીં. મને બરોબર અવસર મળી આવે ત્યાં સુધી તે માલ ત્યાં રહેવા દેવાને મેં એક સુધડ જગ્યા પસંદ કરી પણ એકલામાં તેની નજ-દોક થઈ ને જતું મેં એક વહાણ બોધું. મેં મહારી પાંચડીવતી નિશાન ની કરી, અને મહારા સમ્રાજા જોરથી માહોટથી બુમ પાડી. તેઓએ વહાણપર મહારી બુમ સાંભળી, અને મને લઈ જવાને એક મછવો મોકલ્યો. હું તે જગ્યાપર ક્યા દુર્ભાગ્યે આવી ચડ્યો હતો, એવું જ્યારે પારવાઓએ પુછ્યું, ત્યારે મેં જવાબ દીધો કે, મેં અથવા ત્રણ દહાડા પહેલાં મારા સમ્રાજા માલ સહિત અહીં આ માહાઈ વહાણ ભારી ગયું હતું. મારા નસામે તેઓએ મારી વાત ખરી માની, અને મને મારી ગાંસડીઓ સહિત વહાણ પર લઈ લીધાં.

હું તે વહાણ પર ગયો, ત્યારે મારી જીદંગી બચાવવાથી ખુશી થયેલા અને વાહાણ સવાંચી કામકાજમાં રોકાયેલા તે કપ-તાને મારા વહાણ ભાગી ગયાની વાત ખરી માની અને જે વાત મેં કહી હતી તે ખરી છે, તે તેને ખાતરી કરી આપવાને મેં તેને કેટલાક જવાહિર આપવા માંડ્યાં, પણ તેણે તે સેવાની ના પાડી.

અને કેટલાક ટાપુ આગળ પુગ્યા, અને તેની અંદર બેલસ ના ટાપુમાં ઉતર્યા. અહિંયાં કેટલીક શીશાની ખાણો છે, અને એતર અને સુંદર કપરે પેદા થાય છે.

કેલાના ટાપુને રાજા ધણે સત્તાવાળો અને પૈસાવાળો છે

તેની સત્તા બેઠાસના ટાપુ પર પાણુ છે, અને તે બેલાસમેટ ટાપુ પર એટલા લાંબા છે, કે તેની અંદર કરવાને બે દહાડા જોઈએ છે. ત્યાંના રહેવાશીઓ હજુ એટલા તો જંગલી છે, કે તેઓ મનુષ્યનું માંસ ખાવ છે. તે ટાપુની અંદર કાષ્ઠાકારક લેવડ દેવડ કર્યા પછી અમારું વહાણ હંકારવામાં આવ્યું, અને અમે એ દેવડાક ટાપુ આગળ મુકામ કર્યો. આખરે હું બિહદ હોલવ સહિત સહિસલામતથી બગદાદ આવ્યો, અને હું દેવડી હોલવ મારી સાથે લાવ્યો હતો. તેનું વર્ણન કરવું હાલ નકામું છે.

જે દયા ઇશ્વરે મારાપર બતાવી હતી, તેને વારતે ઇશ્વરે નો આભાર માનવાને, એ તેમાંની ઘણીખરી મસીહી બાંધવામાં અને ગરીબનું પોષણ કરવામાં ખરચો નાંખી. પછી એ મારા સગાવાહાલા અને મારા હેશ્તોની સંગતમાં અમારો વખત, મિજબાની અને ગમતમાં ગાળવાને માંડ્યો.

સિંદખાદે અહીંયાં પોતાની ચોથી સફરનું વર્ણન બંધ કર્યું, અને તેની પહેલાની ત્રણ સફર કરતાં આ સાંભળવાથી અમારે અચંબો પાડ્યા. તેણે હિન્દખાદને ફરીથી સો (૧૦૦) સેકિવન આપ્યા, અને તેને અને બાકીના બીજા મંડળને બીજો દહાડો પાછાં આવવાને અને પોતાની પાંચમી સફરનું વર્ણન સાંભળવાને આવવાની ભલામણ કરી. હિન્દખાદ અને બીજાઓ રજા લીધી, અને પાછા ગયા. બીજો દહાડો જ્યારે તે સધળા ભેગા થયા ત્યારે, તેઓ નાસ્તો કરવા બેઠ્યા, અને જ્યારે તેઓ નાસ્તો કરી રહ્યા, ત્યારે સિન્દખાદે પોતાની સફરનું વર્ણન શરૂ કર્યું.

સિન્દખાદ વાહાણવટિની પાંચમી સફર.

જે મુખ એ તરતજ ભેગવવા માંડ્યું, તેથી એ ભેગવે

હો દુઃખી હું તરતજ બુધી ગયો. તોપણ દરિઆમાં જાવમી, જ્યાં સફર કરવાનો વિચાર દુઃ કરવાને તેઓ પુરતા શક્તિમાન ન હોતા. મેં ફરીથી માલ ખરીદ્યો, અને તેની ગાસડીઓ આપી, અને તેને પાસેના બંદરે ગાડીની આંદર મોકલ્યા. કપતાન પર બરસો ન રાખવાના ધરોદાયથી અને માંડે પોતીકું વહાણ હોવાના ધરોદાયથી મેં એક વાહાણ બંધાવ્યું, અને તેને મારા પોતાના ખર્ચે સજ્જ કર્યું. જેવું તે પુરું થયું કે તરતજ તેના પર મેં બાર મડાએ. મારી કને પુરતો તે વહાણ બરવાને માલ ન હોવાથી મેં જુદી જુદી પ્રજાના વેપારીઓને તેના માલ સહિત મારા વાહાણની આંદર દાખલ કર્યા.

અમે પવનની સુંદર બહેરનો આંદર શરૂ મડાવ્યા, અને વાહાણને હંકારવામાં આવ્યું. ઘણા લાંબા વખત સુધી હંકાર્યા પછી, અમે પેહેલવહેલાજ એક વેરાન ટાપુ આગળ અટક્યા, અને ત્યાં આગળ હું પેહેલા કહી ગયો છું, એવડું મોટાદું રોક પશ્ચિનું એક ધંડું જોયું. તે એક નાનું રોક પશ્ચિમ તરફ, અને તેના પર થોડા વખતમાં સેવણ બેસવાની હતી, અને તેની આસપાસ જરા દેખાવા લાગતી હતી. મારી સાથેના વેપારીઓએ તે ધંડાને ઓળખી લીધું. અને તે નાના રોક પશ્ચિમ તરફ કંકડા કર્યા. અને તેને સેક્યા. મેં તેમને તે ધંડાને ન અડવાની ગંભીરતાથી શીખામણ દીધી હતી તેઓ. એ મારી શીખામણની જરા પણ દરકાર રાખ્યો નહીં.

તેઓ તેઓનું ખાનું બાગેજ પુરું કરી રહ્યા કે તરતજ હવેની આંદર અમારાથી ઘણું દુર બે મોટાં વાહાણો દેખાયા. વહાણની સંખ્યા રાખવાને જે કપતાનને મેં બારે રાખ્યા હતા, તે થું હતું. તે બાહવરા ઘણું બોલી ઉઠ્યા, તે નાના રોક

પક્ષિમાં માખણ છે, અને તેઓને વહાણ પર સડી જવાને આ-
ને ને માથો પર આવેલા બમમાંથી દૂર રહેવાને તેઓએ આ-
મને ચેતાવ્યા.

અમે તેની શિખામણ માની, અને વહાણ તરતજ હાંક
રવામાં આ-ધું. તે બે રૌંક પક્ષિઓ ઓછોટી નિમળ જુમ પાડતા
પાસે આ વ. તે ધડાને રિયતી જોઈને અને તેને મગી ગરેલું
જોઈને તેઓએ ખમણી ખમણી ચીત પાડી મુકી.

અમારા પર ઘેર લેવાને નિશ્ચય કરીને તેઓ જે બણાધી
આવ્યા હતા, તે તરફ ઉડી ગયા, અને તેઓ ફેટલાક વખત
સુખી દેખાયા નહી, અને અમે તે દરમિયાનમાં વહાણ હંકારવા
ને અને અમારા પર આવી પડતી આકતમાંથી દૂર રહેવાને આ-
મ અમારી સમજી ચાલકી વ.પરી.

તે રૌંક પક્ષિ પાછાં આવ્યાં, અને અમે જોયું કે, તે દરેક
મા પંજનમાં એક ઓછોટી ખડગનો કકડો હતા. જ્યારે તેઓ
હરથે અમારા વાહણ પર આવ્યા. ત્યારે તેઓ અટક્યા, અને
આકાશમાં રિયર રડીને તેમાંના એકે અમારા પર ખડગનો
કકડો ફેંકી. પાછોટા(વહાણનો મારવાડે જોણે તેવાહાણને તરતજ
ભેર ધું તેની દુઝિય.રીથી ને કકડા અમારા વાહણ પર અચડાઈ નહી,
પણુતે અમારી નજ દૈક દરિઆને આંદર પડી, અને તેથી પાણીની
આંદર એટલી તો કારપરીકે, તેથી તેનું તળિયું દેખાવા લા-ધું. કમન
શીમે બીજા પક્ષિએ તરતજ તે કકડો અમારા પર ફેંકી, અને તેથી
વહાણના કકડે કકડા ઘસ ગયા. ખારવાઓ અને ઉતાવળો સમ-
જ. છુદાઈ ગયા, અને મરણ પડ્યા. હું ફેટલાક વખત સુખી
પણીની આંદર કુંખાઈ ગયા, પણ અમારે હું દરીયા પાણીની
સપાટી પર આગે, અને બાગેલા વહાણનો એક કકડો સમજ

(પરે)

નસીબ મહારા હાથમાં આવી ગયા. આ પ્રમાણે કેટલોક વખત એક હાથે અને કેટલોક વખત બીજા હાથે તરતા તરતા અને (તે લોકડાનો કકરો મળ્યુંત ઝાલી રાખીને) હું તે ટાપુ આગળ જઈ પહોંચ્યો, અને તેનો કિનારો ધણી ઢોળાવવાળો હતો, તોપણ હું અંતે ફાળ્યો, અને જમીન પર ઉતર્યો.

થાક ખાવાને હું ઘાસ પર ખેંચો, અને ત્યાર પછી હું ઉઠ્યો, અને તે ટાપુ તપાસવાને આગળ ચાલ્યો. તે એક સુંદર ખાગ જેવો દેખાતો હતો. જમીન ગમ્મ હું જોતો હતો તેણી મર કેટલાક લીલા અને કેટલાક પાકા ફળ સહીત સુંદર ઝાડ દેખાતાં હતા, અને તેની અંદર ચળકતા પાણીના ઝરાં આવી રહેલા હતા. જે મને સુંદર ફળ જડી આવ્યાં તે મેં ખાધાં, અને સુંદર ઝરાની અંદરથી પાણી પીને મારી તરસ મટાડી.

રાત પડવાથી હું એક અનુકૂળ જગ્યામાં ઘાસ પર સુતો. પણ મને એક વખતે એક કલાક સુધી ઉંઘ આવી નહીં. તે પેરાન જંગલમાં એકલા રહેવાની ધાસ્તીથી હું વારંવાર ઝંકી ઉઠ્યો, અને તેથી કરીને મેં તે રાત શોક કરવામાં, અને જ્યારે હું ઘેર સુખી હતો ત્યારે ઘર છોડવાની મારી મુર્ખાઈને વાસ્તે કપકો દેવામાં યુજ્જરી. આવા વિચારથી મારા મન પર એવી અરમ્ય અસર થઈ કે, હું મહારી જીદગી નાશ કરવાનો વિચાર કરવા લાગ્યો. હું ઉઠ્યો, અને જો કે મને જરા જરા બિહીક લાગ્યા માંડી તોપણ હું ઝારોની અંદર ચાલવા લાગ્યો. પણ સુંદર સંપાર તરતજ પાછી આવી અને તેથી મેં તે બિનન વિચાર તરતજ છોડી દીધો.

જ્યારે હું તે ટાપુમાં કેટલોક દુર આગળ ચાલ્યો, એટલે મેં એક ધણી જ ઘરડા માથાસને જોયો. તે એક નાના ઝાડાની

કને બેઠો હતો. પેહલાં જીં વાંધું કે, તેનું પહાણું મલકી પડે
જાગી ગયું હશે. હું તેની પાસે ગયા, અને તેને સલામ કરી
અને સંજામના બદલામાં તેને તેનું માથું જરા નીચું નમાવું
તે ત્યાં થું કરતો હતો, તે જ તેને પુછ્યું, પણ જવાબ દેવાને
બદલે તેણે મને મારી ખાંધ ઉપર તેને લેવાને અને તે ગરદ
ઓળંગવાને નીશાની કરી. આથી મને લાગ્યું કે, તે દેટલાક
રૂળ ભિગાં કરવાને ઇચ્છે છે.

જેં ધાંધું કે તે મારી પાસે આક્રમ કરાવવાને ઇચ્છતો હતો,
અને ત્યાં જ તેને મારી પીઠ પર લીધો, અને તે ગરદ મારી ગયા:
જ્યારે હું બીજી બાજુએ પોહારો, ત્યારે હું બીચા નગો, અને
તેને ઉતરવાની અરજ કરી.

આમ કરવાને બદલે (જ્યારે હું તે સખંધી વીચાર કરું છું
ત્યારે મને દાંત આપ્યા વગર રહેતા નથી) તે ધરડો માણસ કે જે
મને ઓખાજીવા લાગતો હતો. તેણે પાંચથી મારી ગરદન પર
તેના પગ કે જેના પરની આમડી ગાયના આમડાં જેવી જાડી હતી;
તે ફેંક્યા, અને મારા ખભા પર તે દાંતીને બેઠો, અને તેણે મારી
ગરદનને એટલાતો જોરથી દાંતી કે, હું યુગલાધને મરી જમસ
એવું મને લાગ્યું. આથી હું એટલો તો બિનના કે મુરજા આ-
જવા લાગી.

મારી આવી હાલત થયા છતાં તે ધરડો માણસે મારી ગર-
દન તેના પગેથી દાંતીરાખી. હું ફક્ત આસ લઈ ચડું તેટલીજ
તેણે પોતાની આંધી છુટી કરી. જ્યારે મને જરા બાન આપ્યું, ત્યાં-
જ તેણે પોતાના પ્રગયી માંડે પેટ દબાવ્યું, અને બીજા બચી
મને મારા પાસામાં લાવ્યો.

તેણે મને દેટલાક ગાડ બીચે થઈને બહાવી, અને અમને
જે કાળ મળી આવે તે ભિગાં કરવાનો. અને આવાને જરૂર પડી.

ને દાંહાડે કદાપિ પશુ આછી છાડી દેતા નહોતા, અને જ્યારે
હું રાતે સુઈ જવા ધરજતા હતા ત્યારે ને સદા આછી ગરદનને વળખી
ને જમીન પર મહારી જોડે સુઈ જતા. તે મને પકડે આછીને સવા
રમાં તરતજ ઉઠાડવાનું ચુકતા નહી, અને પછી મને તે ઉઠવાને
અને ચાલવાની જરૂર પાડતા અને તે સમયે વખત મને લાત
મરના. દાંધ પશુ દહારો છુટવાની આસા વગર આવેા બોલે
દરેજ ઉચ્ચય થી જો મને દુઃખ થયું હશે તેના તમ વીચાર કરે.

એક ઝાડ પગથી જમીન પર પડેલા દેટલાક તુમડાં આછી
નજરે પડ્યા મેં તેમાંનું એક જરા ખાદોદું જોઈને લંબુ, અને
તેને ઠીક સાક કરીને મેં તેની અંદર દ્રક્ષકે જે તે ટાપુમાં પૂરકળ
થતી હતી તેના દેટલાં છું આના રસ તેની અંદર નીકળ્યો. જ્યા-
રે હું તે તુમડાંને જોઈ રહ્યા, ત્યારે મેં તેને એક અમુક જગ્યા
પર મુક્યું. અને દેટલાક દહાડા પછી હું તે ઘડા માણસની
સાથે તે જગ્યાએ પાછો આવીને, જ્યારે મેં તે રસને આછી
જોઈ ત્યારે તેના શુંદર દાર બની ગયો આછીમારી અંદર નવું
જોર ઉત્પન્ન થયું, અને મહારી મનિ અંદરના જાંબી ઉસરે ધ
અંધ કે હું જેમ ચાલના ગદા તેમ ગાવા અને નાચવા મંડી ગયો.

આ રસ પીવાથી તેના મન પર થતી અસર તે ઘડા મા-
ણસે જોઈ અને મને તે અજાણને તેણે નીસાની કરી. મેં તે
ને તે તુમડાં આજી, અને તે દાર તેને એટલો તો સ્વાદિષ્ટ લા-
ગ્યો કે, તે તુમડાંમાંથી સમયે દાર પી ગયો. આછી તેના મન પર
અસર થઈ અને દાર જે ગરમીથી તેના મનમાં ભડકા બળવા
લાગ્યા. આછી તે જોતાની જાણે ગાવા અને મહારી પીછરે રોલવા
લાગ્યા. દાર તેને અતિશય ચડી ગયો. અને તેના પગની આછી
પાંખે પાંખે ઢીલી પડી, તે મને અજાણતાઈથી ઝલી રહ્યા નથી,
મિલુ જ્યારે મને ખાલમ પડ્યું ત્યારે મેં તેને જમીન પર પડેલું

અને ત્યાં તે દેહાક વખત સુધી હજારો માણસો જંગલ પડી રહ્યા પછીથી એ એક ખોલોટા પથર લીધા અને તેને કચરી નાખ્યા. આ ધરડા માણસનો આવી સંપૂર્ણ રીતે નાશ થવાથી હું ધણી ખુશ થયો, અને દરીઆના કિનારા તરફ ચાલ્યો, અને ત્યાં હું એક વહાણ કે જે તે ટાપુ આગળ મીઠું પાણી લેવ ને થોડું હતું, તે ના તાપાના કોટલા માણસને મળ્યો. તેઓ મને જોઈને અને મહારા સાહ્ય કમને દેવાલ સાંભળીને ધણી આશ્ચર્ય પામ્યા.

તેઓએ મને કે તમ દરીઆમાં ધરડા માણસના હાથમાં મડ્યા, અને જોને તે ગુંગળીને મારી નથી નાખ્યા તેમાં તમે પન દેહાકો (તમે ફક્ત તેની પાસેથી બચાવે આપ્યાછો.) તેના એક વખત કબજામાં આવેલા માણસને તે મરી જાય ત્યાં સુધી તેમ પશુ દહાડો તે છોડતો નથી. આરવાઓ અને વેપારીઓ મોહોટા જગ્યા સિવાય તેની પાસે એકલા જવાની હિંમત ધરી શકતા નથી.

આની મને ખબર આપ્યા પછી તેઓ મને તેઓના વહાણમાં લઈ ગયા. જે આદત મારાપર આવી પડી હતી તે જ્યારે કપતાને સાંભળી ત્યારે તેજે અને ધણી વિવેકથી આદરમાન આપ્યું વહાણ હંકાર્યું અને થોડા દહાડાની અંદર અમે એક ખોલોટા શહેરની નજીક આવી પોહ્યાયા. તે શહેરનાં ધર પથરનાં બાંધેલાં હતા. તે વહાણમાં એક વેપારી જોડે મને ઓળખાણ થવાથી તેજે મને તેની જોડે જવાની અરજ કરી. અને મને પરદેશી વેપારીને વાસ્તે મુકરર કરેલા મકાનની અંદર લઈ ગયો તેજે મને એક ખોલોટા ટાંચળો આપ્યા, અને તેજે શહેરનાં બીજા ટાંચળા વાળની જોડે મને ઓળખાણ કરાવી. પછી તેઓની સાથે નાળીયેર ભર્યા કરવાને અને લઈ જવાને તેજે તેઓને હુકમ કરીને તે ખોલોટા કે તેઓની પાછળ તમે જાઓ અને જે

તે કહે તે લખે કરજે અને તમે તેનાથી વીખુટા પડશોમાં કો
રણુ કે, જો તમે તેનાથી વીખુટા પડશોતો તમે જાણી લખ્યાં
થી પડશો. તે દહાડાને વારતે તેણે અને ખોરાક આપ્યો, અને હું
તેઓની સાથે શીકળો.

અમે એક જાણી વેરન જંગલમાં પહોંચ્યા, અને ત્યાં આડ
હંસા અને સિંહો હતા. અને આડનાં યડ એટલાંતો લીસાં હતા
કે ડાળીયાં કે જ્યાં ફળ ઉગ્યાં હતાં ત્યાં સુખી ચડવું અમ
કેમ હતું. તેઓ સમજાતાં નાળીએરીના આડ હતાં, અને અમે તે
તોડી ખાડવાને અને કોથળાંમાં ધાલવાને હજતા હતા. અમે તે
જંગલની અંદર પેઠાકે જુદા જુદા કદનાં વાદરાણુ એક અતિશય
મોટું ટોણુ અમારી નજરે પડ્યું. તેઓ અમને દેખીને તરતજ આ
ડ પર ધણી ઉતાવળથી ચડી ગયાં. જે વેપારી સથે હું ગયે
હતા, તેઓએ કેટલાક પથર મેળા કર્યાં, અને જેવાંદરાઓ
ઉંચામાં ઉંચા ડાળીઓ ઉપર બેસાં હતાં, તેઓની તરફ તેઓ
પથર ફેંક્યા લગ્યા. મેં પણ તેમ કર્યું, અને મને તરતજ મા
લમ પડ્યું કે વાંદરાં અમારો પ્રતિષ્ઠા તરતજ સમજી ગયા હતા,
તેઓએ નાળીએર મેળા કર્યાં અને ગુરસાના અને શેશના આ
ળા કરી તે નાળીએર ફેંક્યાં, અમે તે નાળીએર ઉચકી લીધાં
અને ખાડવાને અમે થોડે અંતરે પથર ફેંક્યા. આ પુકતીથી
અમે અમારા કોથળા નાળીએરથી ભર્યા. આ સિવાય બીજી
કંઈ પણ પુકતી તદ્દન અશક્ય હતી.

અમને ઘણાં નાળી ર મળ્યા ત્યારે મધ્યે અમે ચહેરમાં પાશ્વ ગ
યા અને જે વેપારીએ મને જંગલમાં છાકેલા હતા, તેને મને
જો નાળીએર મેળા કર્યાં હતાં તેની કીમત આપી. તમારા કે
મ ખાજા લખાને તમે પુરતા મહત્તમ મેળા કરો ત્યાં સુખી તમે
આ કામ કરશો કરતા રહેશો, એવું તેણે કહ્યું. જે સારી શીખા

મણુ તેણે મને આપી હતી, તેને વારતે મેં તેનો આભાર માની,
અને ધીમ ધીમ મેં એટલાતો નાલિદેર ભિગાકર્યા. તેની મને એક
મોહાટ્ટી રકમ મળી.

જે વહાણુની અંદર હું આવ્યો હતો, તે વહાણુ કેટલાક વે-
પારીઓ કે જેઓ નાળિયેર ખરીદી રહ્યા હતા, તેઓને લઈને
ઉપડી ગયું. ખીજા વહાણુની આવવાની વાટ જોવા લાગ્યો, અને
દુનું મુદ્દતમાં એક વહાણુ નાલિદેર ખરવાને વારતે ત્યાં અંદર
કર્યું. મેં મારા નાલિદેર વહાણુ પર ચડાવ્યા, અને જ્યારે તે વહાણુ
હંકારવામાં આવવાની તકવારી હતું ત્યારે, જે વેપારીઓ મને આ
ટલો ખથો ઉપકાર કર્યો હતો, તેની રજા લીધી. તેણે તેની લેવડ
દેવડ અંધ કરી નહોતી, તેથી તે મારી જોડે ઉપડી શક્યા નહીં.
અમારું વહાણુ ઉપડ્યું અને જે ટાપુમાં મરી ઘણા થાયજે, તે ટાપુ
તરફ જવાને મોકલ્યો. તે ટાપુમાં એલચી પુષ્કળ ઉગેછે, અને
ત્યાના રહેવાસી દારૂ પીતાનથી, અને કાંઈ પણ જાતની બદ કેલાઈ
કરવાની ના પાડેછે. આજે ટાપુમાં મેં મારા નાલિદેર વેચ્યા, અને
તેના બદલામાં મરી અને દુનુંવરનું લાકડું ખરીદ કર્યું. અને પછી
હું ખીજા વેપારીઓ સાથે છીપ ભિગી કરવાને ધ થો કરવા લાગ્યો,
અને મેં મારા પોતાના ખરચે કેટલાક પાંણીની અંદર કુબનારને
કામ લગાડ્યા. આ પ્રમાણે કેટલાક મોહાટ્ટા અને ગોળા મોટી
ભિગાકર્યા. અને તે સહિત પુરી થતો પાંજા વહાણુ પર ચડ્યો,
અને આખરે બાલસોરે પહોંચ્યો. અને ત્યાં મેં મરી, કુંઆર
અને જે મોટી હું મારી સાથે લાગ્યો હતો, તે વેચ્યાં. અને તેની
મને એક મોહાટ્ટી રકમ ઉપજી. જેથી રીતે મહારી પહેલાની દરેક
સફર પછી મેં કર્યું હતું તેમ મેં મારા નફાનો દશમા ભાગ
ગરીબ લોકોને બક્ષિસ આપ્યો, અને દરેક જાતની ગમતથી મહા-
રો થાક દુર કરવાને પ્રયત્ન કર્યો.

આ વાત પૂરી થયા પછી સિન્દખાદે હિન્દખાદને ૧૦૦ સિન્દિવન્સ આપ્યા, અને પછી તે અને ખીજા પડલાઓ પાછા પોતાને ઘેર ગયા. ને ટોળી ખીજે દહાડે તવંગર સિન્દખાદને ત્યાં પાછી આવી, અને તેઓને હથેશની પેઠે સંતુષ્ટ કરીને તેમને મુનપકીથી રહેવાને અરજ કરી, અને પોતાની છઠ્ઠી સફરનો હેવાલ નાએ પ્રમાણે શરૂ કર્યો.

સિન્દખાદ વહાણ વટિની છઠ્ઠી સફર.

મહારથો માહારી ખીજી સફર અંદર આટલા બધા દુઃખ અમ્યા પછી નરીખપર આધાર રાખવાને હું કેવીરીતે લલચારું તેથી તમે અમઓ પામ્યા હશે તેમાં કાંઈ શંક્ય નથી.

જ્યારે હું તેનો વિચાર કરું છું, ત્યારે હું પણ ઘણો અમઓ પામું છું. એક વરસ વીત્યા પછી અસ્વર દરીઆપર છઠ્ઠી સફર કરવાને હિંમત ધરવાને નરીખ મને દોરવી લઈ ગયું, અને મારા સગા વાહલા અને મિત્રોએ તેઓનું અને તેટલું મને ન જવાને સમજાવાને આંખમાં આંસુ સહિત આજીજી કરી, પણ મેં તે મનું કહ્યું માન્યું નહિં.

ધરાની અખાતના રસ્તે જવને પદ્ધતિ મેં ધરાનના અને હિંદુસ્તાનના ફેટલાક પ્રાંતમાં મુસાફરી કરી, પણ આખરે એક સારા વહાણમાં સફર કરવા નિકલ્યો, અને તે વહાણના કપતાને લાંબી મુસાફરી કરવાને નિશ્ચય કર્યો હતો. ખરેખર તે સફર લાંબી હતી, પણ અમે એટલાતો કમ નસીખવાન હતા કે કપતાન અમે વાઇલટ દરીઆમાં બુલ્યાપડ્યા, અને ફેણીએ વહાણ હકા-રવું તેની અમને સમજાણ પડી નહીં, અને રરતો ખરાખર જડ્યો, પણ અમારે આથી ખુશી થવાનું કારણ નહોતું કારણકે કપતાને

એકાએક પોતાનું સ્થાન છોડ્યું, અને ઘણીજ એક પુઝા જુમ પાડવાને મંડી ગયા, અને આથી અન્ન સર્વ વિસ્ત્રિત થઈ ગયા. તેણે પોતાની પાછડી જમિન પર ફેંકી અને પોતાની દાઢી તાણવા લાગ્યા, અને જાણે તે ગારોં થઈ ગયા હોય તેવી રીતે પોતાનું માથું પછાડવા લાગ્યાં. આંતે શોકનું કારણ જ્યારે અન્નપુષ્ટ્યું, ત્યારે તે ખોરોકે જે ખોહોટા દુઃખની અંદર આપણે આવી પડ્યાછીએ તમને કહેવાની મને જરૂર પડે છે. પાણીને ઝડપી પ્રવાહ આપણા વહાણને એમી જાય છે, અને આપણે પા કલાકની અંદર સમુદ્રા મરી જઈશું. આ ખોહોટા ભયમાંથી દુર રહેવાને ધંધરની બંદગી કરો, કારણ કે તેની દયા વગર હવે બીજો કોઈ પણ ધંધાજ રહ્યો નથી. તેણે પછી સદા ગોઠવવાને હુકમ કર્યો, પણ તે પ્રયત્ન કરતાં દોરડાં ટુકી ગયા, અને તે વહાણની ગતિ કપતાનના હાથમાં નિરૂદ્ધવાથી તે એક અડકના સામ્રિતે પ્રવાહે અથડાવું, અને તેના હજારો કકડે કકડા થઈ ગયા, તે પણ અન્નને અમારી મહિ સલામતીને વાસ્તે બંદો બસત કરવાને ખોરોકે તેમજ કેટલાક ક્ષિંમતી માલ જમીન પર ઉતારી લેવાને અમને પુરતો વખત મળ્યો.

આ કરી રહ્યા પછી, કપતાને કહ્યું, કે ધંધરની ધંધા પ્રમાણે જે થવાનું હશે તે થશે. અહીંઆ આપણે પોતાની ધોરે ખોદીએ અને એક બીજાને છેલી સલામ કરી લઈએ, કારણ કે આપણે એક ઉત્ક જગ્યામાં આવી પહોંચ્યા છીએ, અને કોઈ પણ જે કમ નસિએ આ કીનારા પર આવી પડ્યા હતા, તે પાછો ધેર જવાને પામ્યા નથી. આ તેના કહેવાથી અમારા દુઃખની અંદર વધારો થયો, અને અમારી કમનસીબને વારતે શોક કરતા આ બંધામાં આંસુ સહીત એક બીજાને ભેટ્યાં. જે પર્વતના તળિએ અન્ન હતા, તે પર્વત એક ખોહોટા અને લાંબા ટાપુની એક એક

તરફની આજુએ કિનારા સુધી આવેલા હતા. આ કિનારે તેના પર બાગી ગયેલા વહાણના કકડાથી ભરપૂર હતા. જે સંખ્યા બંધ હાડકાં અમારી નજરે પડતા, તેથી અમને પકડી આવતી થઈ કે ઘણા માણસ આ જગ્યા પર મરી ગયા હતા.

તે કિનારા પર જુદી જુદી જાતના વીખરાયેલા માલ એટલે તો જથ્થા બંધ પડ્યા હતા કે, તે માનવું અસકયા છે. આ સંઘળી વસ્તુથી મહારી દીલગીરીની અંદર વધારો થયો.

દુનીઆના ખીજ દરેક ભાગમાં નાની નદીઓ દરીઆને મળે છે. પણ અહીં આ ઉલટી એક મોહોટી મીઠા પાણીની નદી દરિઆમાંથી નીકળે છે, અને તે કિનારે થઈને એક અંધારી યુક્તિમાં વહે છે. તે યુક્તિની અંદરનું બાકું ઘણું ઉંચું અને પોહોળું છે. તે જગ્યામાં વધારે અમત્કારિક એ છે કે તે પર્વત માણિક, ખિલાર અને ખીજ કિમતી જ્વાહિરનો બનેલો છે. અહીં આ પણ એક જાતનો રાજ તે પર્વતમાંથી આગળી દરિઆમાં પડે છે. અને તેને માંછલા ખ.મ જાય છે, અને એમબરગ્રીસના આકારમાં તેને પાછી કાહાડી નાખે છે, અને પછી તેને આજ કિનારા પર ફેંકે છે ત્યાં ઘણા કુંઆરના ઝાડ છે, અને તેઓ કોમારી ટાપુના ઝાડોના જેવાજ સુંદર છે તે જગ્યાને વમલ () નું નામ આપી શકાય કારણ કે તે જગ્યા એથી કોમ પણ પાછું આવી શકતુ નથી. તે જગ્યાના વર્ણનમાં મહારે કહેવું જોઈએ કે કોમ પણ વહાણ તે જગ્યાને ઘોડે દૂર આવેતા તે ત્યાં સીધાઈ ગયા વગર રહેતું નથી. જે દરિઆની લેહર તે પ્રવાહ તરફ વાળવા મીડે છે, તો તે વહાણ બચાવવાને કોમ પણ ઉપાય રહેતો નથી, અને જે જમીન તરફથી પવન આવે છે તો તે ઉંચા પર્વતને લીધે તે પ્રવાહ હર કાંઈ અસર થતી નથી, અને પવન સમુદ્રગો બંધ થઈ જાય છે, અને તેથી તે પ્રવાહ કોમ હરકત ન હોવાથી ભર જોરમાં વહે છે,

અને પછીનુંવહાણને ભાગી નાખ્યું. તેવી રીતે કકડે કકડા કચી નાખે છે. આ ઉપરાંત તે પર્વત એટલા સિંધો છે, કે તેના મ-થાળે પોહોત્યવું અને ખરેખર કોઈ પણ રીતે બચી જવાનું ન-દન અશક્ય છે. માત્ર પાસે આવ્યું છે, ધારતા અને તદ્દત ગભરાઈ ગએલા તે કિનારાપર રહ્યા. અગ્ર અમારો ખોરાક સ-રખી રીતે વહેતો લીધો હતા, તેથી દરેક માણસને જ્યારે પોતાનો ખોરાક પૂરો થઈ રહેતો ત્યારે તેણે મરવું પડ્યું.

જેઓ પહેલા મરી જતાં તેમને અમારામાંનાં જીવતા ૨૦ હેલાં દાટતાં. આ પ્રમાણે મેં મારા છેલ્લા સાથીને દાટ્યો. જે ખોરાક મને આપવામાં આવ્યો હતો, તે હું બંધીના બળ માણસ કરતા હું વધારે સંભાળથી ખાતો, અને તે સિંચાવમારી પા-સે કુટલાક ખોરાક હતો, અને તે ખોરાક મેં મારા સાથીઓને ખતાવ્યો નહોતો. પણ જ્યારે મેં મારા સાથીને દાટ્યો ત્યારે મા-રી પાસે ધણી થોડો ખોરાક બાકી રહ્યો હતો, અને મારે પણ થોડા વખતમાં ખોરાકની તંગીથી મરી જવું પડે. એવું ધારવા થી મેં મારી ધોર ખોદી અને મને દાટવાને કોઈ પણ રહ્યું નહો-તું, તેથી હું આ કામ કરવામાં શકાયેલો. તે દરમિયાનમાં મારા પર આવી પડેલા દુખનું હું સુખ્ય કારણ હોવાથી મારી જાતને મારાથી ઠપકો દીધો વગર રહેવાયું નહીં, અને મહારી છેલી મુ-સાફરીને વાસ્તે ખરા દીલથી પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો. મારી જાતને કકડ ઠપકો દેવાથી હું તૃપ્ત થયો નહીં, પણ હું નિરાશથી મહા-રો હાથ ધસવા લાગ્યો, અને લગભગ હું મરી જવાની તૈયારીમાં હતો, પણ ઇશ્વરે હજી મારાપર મર કરી અને જે નદી સુકની બગેલામાં થઈને ગુત્પ થઈને જતી હતી, તે નદીએ ઇશ્વરે જવાને વિચાર ઇશ્વરે મારી અંદર આપ્યો. મેં તે નદીને ધણીજ દુષા થી તપાસી અને મને વિચાર થયો કે આ નદી જમીનની અં-

દર વહે છે, તેથી કરીને તે ધણે દુર લઘાડી જગીયામાં વહેતા હશે. એ વિચાર કરતા કે જો હું એક મછવો બનાવું અને તેની અંદર બેસું તો પાણીના પ્રવાહની વાટે હું કોઈ દેશમાં જઈ પા-
મીશ. જો હું મરી જઈશ તો માંડે માત આ રીતે થયાં કરતાં ખીજી રીતે થશે. પણ જો કદાચ હું આખિન્ન જગ્યામાંથી સ-
હિ સલામતથી બાહાર નિકળી જઈશ તો જે ભયંકર માતથી મા-
રા સાથી મરી ગયા છે, તેની અંદરથી છુટકારો થશે એટલું જ
નહી, પણ મને તબંગર ઘવાની પણ મવી તક મળશે. આ ભયં-
કર ગુફાની બાહાર નિકળતા, એ જે સઘળા દુખ ખમ્યા છે તેનો પુરતો બદલો મને નહીં મળે એવું કોણ જાણે છે, આ વિ-
ચાર કર્યા પછી નવા જોરથી મછવો બાંધવા મડી ગયો. એ જે
લાકડાના જડા કકડા અને દોરડા ત્યાં પુરકળ હતા, તેનો એક
મછવો બનાવ્યો. એ તે લાકડાના કકડાને મજબૂતાઈથી બિગા બાં-
ધી લીધા, અને આ પ્રમાણે એક મજબૂત વહાણ બનાવ્યું, જ્યા-
રે તે પૂરું થઈ રહ્યું ત્યારે એ તેની અંદર માણેક, પાના, એમ
બર ગ્રીસ, બિલોર તેમજ રૂપેરી અને સોનેરી સામન ભર્યો. એ
તે સામાનને બરોબર વચગાળે મુક્યાં, તે લાકડાના કકડા સાથે
બાંધી લીધા, અને જે બે ચાટવા એ બનાવ્યા હતા, તે સ્થિત
હું તે વાહાણુપર ચઢી ગયો, અને ઇશ્વરપર આધાર રાખીને
હું તે પ્રવાહ માર્ગે આગળ વધ્યો.

હું તે ગુફાની બગેલામાંથી એટલે અજવાળું પડતું બાં-
ધે રહ્યું, અને પ્રવાહની ગતિ મને માલમ પડ્યા વગર તે પ્રવા-
હ મને આગળ ઘસડી લઈ ગયો. અજવાળાનું એક પણ કાર-
ણ મહારી નજરે પડ્યા વગર એ કુટલાક દહાડા લગણુ આ
અંધારી જગ્યાની અંદર હલેસાં માર્યા કર્યા. એક ઠેકાણે તો તે
છાનાનું બાંધે એટલું તો નિચું હતું કે તેથી મહારા માથાને વા-

અં અને તેથી ફરીથી એવા ભયની અંદરથી દુર સંકેવાને હું અતિશય સાવધ રહ્યો. આ વખતના દરમિયાનમાં જેટલો મોટાકા મારી જીવંતીને અસાવવાને પુરતો હતો, તેટલોજ થોડો મોટાકા હું આતો, અને જો કે હું તે ઘણી કસર કરીને આતો હતો, તોપણ હું તે સમજીને આઈ ગયો, અને પછી હું નિરાંતે ઉઠ્યો.

હું લાંબા વખત સુધી ઉઠ્યો કે નહીં તેનો મને અવગત નથી. પણ જ્યારે હું ઉઠ્યો ત્યારે નદીના કાંઠા પર આવેલા એક ખુલ્લા દેશની આગળ અને જોઈને હું ઘણો અચંચા પાડ્યો. તે કીનારે મહારા મહાવાને બાંધવામાં આવ્યો હતો, અને મારી આસપાસ કેટલાક કાળા માણસ ઉભા હતા. મેં તેઓને દેખ્યા કે તરતજ હું ઉઠ્યો અને તેમને સલામ કરી. તેઓ મારી સાથે બોલવા લાગ્યા, પણ તેમની ભાષા સમજી શક્યો નહીં. હું આ વખતે એટલો બધો ખુશી થઈ ગયો હતો, કે જે મારી નજરે પડતું હતું તે અં છે, એવું હું ભાગ્યેજ માનતો. આખરે હું જાણ્યું છું એવી જગ્યાએ મારી આતરી થઈ ત્યારે હું નીચેના શબ્દ અરબીમાં બોલ્યો. “મુશર્રફ નામદો” અને તે તારી મદદે આવશે. તેના ચિવાય બીજા કોઈની દરકાર રાખવાની મારે જરૂર નથી તારી આંખ મીચ, અને તું હિંમે છે એટલામાં હંચર તારા કમ નશીબને બદલે તેને નશીબવાત કરશે.

આવું અને બોલતાં સાબળીને તેમના એક કે જે અરબી સમજતો હતો, તે મારી કમે આવ્યો, અને નિચે પરમાણે બોલ્યો. તે બોલ્યો બાઈ અમને જોઈને તુ વિશ્વમ થતોમાં અમે આ દેશમાં રહીએ છીએ. અને આ નદી કે જે પાસેના પરવતનાથી નીકળે છે તેની અંદરથી નહેર ખોદી અમારા ખેતરની અંદર પાણી લાવવાને અમે જાણે અહીંયાં આવ્યા છીએ.

અમે તે પ્રવાહની અંદર કાંઈ ખેંચાતું આવતું જોયું,

અને તે શુ હતુ તે જોવાને તરતજ કિનારા તરફ દોડ્યા, અને તરતજ આ મછવો દેખાયો અમારામાંના એક તે મછવા આગળ તરીને ગયો, અને તેને કિનારે દોરી લાવ્યો. તમે જુઓછો તે પ રમાણે અમે તેને બાંધ્યોછે, અને તમારી ઉઠવાના વાટ જોતા હતા. તમારો હેવાલ જે અતિશય અન્યથા જેવો હશે તે કહો દેખાડવાને અમે તમને વિનંતી કરીએ છીએ આ ઉપર મછવા માં આવવાની તમે હિમત શી રાતે ચલાવો શક્યા અને તમે ક્યાંથી આવો છો. તે મને કહે. પહેલાં મેં કેટલીક ખેરાક આ પવાને અરજ કરી, અને પછીથી મારો હેવાલ તેમને કહેવા નુ વચન આપ્યું.

તેઓ કેટલીક જાતનું જુદુ જુદુ માંસ લાવ્યા અને જ્યારે હું તૃપ્ત થયો, ત્યારે જે સમગ્ર બન્ધુ હતા તે તેમને કહી દેખાડ્યું અને તેઓએ તે ઘણા અચંખાથી સાંભળ્યું મેં મારો હેવાલ પુરો કર્યો એટલે તેઓના ઇન્ટર પ્રટર (અર્થ સમજાવનાર) મને કહ્યું કે અમે તમારી વાતથી ઘણા વીરિમત થયા છીએ અને મહારા સહાસ કામ રાજા ને કહી દેખાડવાને જવા વાસ્તે તેઓએ મને કહ્યું, કારણ કે તેઓ એટલાંતો આશ્ચર્ય કારક હતા કે તેઓનું તમારા સિવાય ખીજા કોઈથી વર્ણન થઈ શકે નહી, મેં જવાબ દીધો કે તેઓની ખુશીમાં આવે તે કરવાને હું ખુશી છું. પછી તેઓએ એક ઘોડો મંગાવ્યો, અને તે ઘોડો ઘોડીવાર પછી આછવામાં આવ્યો તેઓએ મને તે પર બેસાડ્યો તેઓમાં કેટલાક મને રક્ષતા દેખાડવાને આગળ ચાલ્યા અને તેઓમાંના કેટલાક મજબુત મારો મછવો બહાર એમી કાઢાડ્યો, અને માણે કની ગાંસડીઓ સહીત તે મછવાને તેઓએ ઉંચક્યો અને તેઓ મારા પછાડી આવવા લાગ્યા અમે સેરેનડી બટાયુના મુખ્ય શહેર તરફ ગયા, અને તેઓ મને તેઓના રાજા કને લઈ ગયા.

જે તખ્તપર તે બેસા તે તખ્તપાસે હું ગયો, અને હિંદુસ્થાનના રાજાને સલામ કરવાની રીત છે, તે પ્રમાણે મેં તેને સલામ કરી. એકલો હું તેને પગે પડ્યો, અને જમીનને ચુંબન કરી. રાજા એ મને હકાડ્યો, અને મળતાવડા ચહેરાથી મારો આદર સત્કાર કર્યો, અને મને તેહ કને બેસાડ્યો. તેણે પહેલા મહાર નામ પુછ્યું. મેં જવાબ દીધો, કે મહાર નામ સિંદપ્પાદ છે, અને મેં કેટલીક સફરો કરી છે, તેથી મહારી અડક ખલાશીની પડી છે, અને વળી મેં કહ્યું, કે બગદાદનો રહેવાશી છું, ત્યારે તેણે પુછ્યું કે તું મારા મુલકમાં શી રીતે અને ક્યાંથી આવ્યો.

મારાથી રાજાને કાંઈ પણ પુછાયું નહીં, અને જે હેવાલ તમે હમણાજ સાંભળ્યો છે, તે મેં તેની આગળ કહી દેખાડ્યો. તે મારા હેવાલથી એટલો તો ખુશ થઈ ગયો, કે તેણે મારો હેવાલ સાંભળેલી અક્ષરમાં ફોતરવાનો અને રાજ્યના ખીણ દફતરની અંદર સાચવી રાખવાનો હુકમ કર્યો. તે મંજૂવાને તરતજ આણવામાં આવ્યો, અને તે ગાંસડીઓ તેની હાજરીમાં છોડવામાં આવી. તેણે કુઆરનું લાકડું અને એમઅરશીસના વખાણ કર્યો. પણ તેણે સમજા કરતાં, માણિક અને પાંના બહુજ વખાણવા. કારણ કે તેના ખજાનામાં તેની કિંમતનું એકે નહોતું.

મેં જ્યારે તેને મારા જવાહિર તરફ ખુશીથી જોતો, અને મુખ્યત્વે કરીને સુંદર જવાહિર તરફ વારંવાર જોતો તે માલમ પડ્યું, ત્યારે હું તેને પગે પડ્યો, અને મેં બાલવાની છૂટ લીધી, અને કહ્યું કે સાહેબ હું આપણા હુકમનો ફક્ત તાબેદાર નથી, પણ મારો સમજો માલ અને મંજૂવા પણ જો આપ સાહેબ શ્વાકારશી તો અરપણ કરવાને તમ આર છું, અને તેનું તમારી મરજીમાં આવે તેમ આપ સાહેબ કરો. તે હરયો અને જવાબ દીધો કે જે મા રી પાસે હવે તે તેની જવાબી ખુશી નથી. કારણકે તમને મંજૂર

તમને આગવું, અને મને તે ખૂંચી લેવું ઘડીત નથી. તમારી દોષત ઓછી કરવાને બદલે હું તે વધારવાને ઇચ્છું છું, અને જ્યારે તમે મારો દેશ છોડીને જાઓ ત્યારે તમારે મહારી ઉદારતાના ચિન્હ સાથે લઈ જવા જોઈએ.

આના જવાબમાં મેં તેની આગાહી અને ઉદારતાના વખાણ કર્યાં, તેણે એક અમલદારને મારી શિવામાં રહેવાનો હુકમ કર્યો, અને મારી શિવામાં રહેવાને તેણે પોતાને પગાર કે ટકાક ચાકર આપ્યા, જે હુકમ તેઓને કરવામાં આવ્યો હતો, તે હુકમ તે અમલદારોએ નિકમહલાલપણે બળાવ્યો, અને મારી ગાંસડીઓ મારા મુંકર કરેલા વેઠાણે લઈ ગયા.

હુંદરોજ એકસ વખતે રાજાનો મુદ્દાકાત લેવાને કચેરીમાં જતો, અને બાકાનો વખત તે ગૃહિર અને બાહ્ય જોવા લાવક વરતું જોવામાં ગુજરતો.

સૈરતડીખનો ટાપુ ગરોળર કુમધે રેશાની આંદર આવે લોછે, તથા ત્યાં દહાડો અને રાત સરખાં છે. તે આસરે ૬૦ લીગ લાંબો અને તેટલા પહોળો છે, તે ટાપુની રાજધાની પર્વતથી અનેલા એક મુંદર ખિણને છેડે આવેલાં છે, તે પર્વત તે ટાપુની વચ્ચે વચ્ચે આવેલાં છે, અને તે ટુનીઆમાં સૈથી ઊંચા છે. તે ઘડીઆપર વહાણથી ત્રણ દહાડા પહેલા જણાય છે. માણિક અને જુદી જુદી જાતના જવાહીરતે પર્વતમાં પૂજકળ પેદા થાય છે, અને ઘણી ખરી ખડક અમેરી જાતના પથ્થરનીય નેલાં છે. તે અમેરી અજગમ છોડવા અને ઝાડો તેમાં મુખત્વ કરાને સીધર અને નાલીઅરનાં ઝાડ ત્યાં જ્યાંય ઉગે છે, અને કીનારે નદીના મુખ આગળ છીપ પકડવામાં આવે છે. તે પર્વતની કેટલીક ખીણની આંદર હીરા પેદા થાય છે.

સ્થાનમાંથી જ્યારે એકમને દેશ તીલાલ કેરી જે જગાપર

મુકબો હતો, તે જગ્યાએ જવાને તે પર્વત ઉપર હું આસ્તાથીયે
ડયો, અને મને પર્વતની ડ્રાય ઉપર જવાને આકાંક્ષા થઈ.

જ્યારે હું તે શહેરમાં પહોંચી આવ્યો, ત્યારે મેં મારા દેશમાં
પાછા જવાને રાજાની રજાલીથી, અને તેણે ઘણી સમ્મતા અને
માન સહિત રજા આપી. તેણે મને એક મોઢોટી બક્ષિસ લેવાને
જરૂર પાડી, અને તે બક્ષિસ તેના ખજાનામાંથી લીધેલી હતી,
અને જ્યારે હું તેની રજા લેવાને તેની પાસે ગયો, ત્યારે તેણે પ-
હેલા કરતાં એક વધારે મોઢોટી ભેટની મને સોંપણ કરી, અને
તે સીવાય તેણે અમારા રાજા કે જે, આસ્તિક લોકો સેનાપતી
ના નામથી ઓળખાવેલો હતો, તેને આપવાને મને એક કાગળ
આપ્યો. આ કાગળ અને ભેટ બંને હેરાલિન આમેચિડને
ભેટ આપવાને અને મારી દોસ્તીની તેને ખાતરી કરી આપ-
વાને હું વિનંતી કરું છું. મેં ધાણાજ માનથી તે કાગળ અને
તે બક્ષિસ લીધી, અને મેં તે હુકમ બરોબર વખતસર ખ-
જાવાને વચન આપ્યું. હું વહાણ પર ગયો, તે પહેલા, તે રા-
જાએ કપતાન અને ધપારીઓને બોલાવ્યા, અને મારા પર બન-
તું દયાન આપવાને હુકમ કર્યો.

એરેડિન ટાપૂના રાજાનો કાગળ કોઈ એક અમુક પ્રાણીન
ની ચામડી પર લખેલો હતો, અને તે ચામડી ભાગ્યજ મળી
આવવાથી તે દેશમાં તેની કાંમત ઘણી ગણાતી હતી. તે ચામ-
ડીનો રંગ જરા પિલાસ પડતો હોય છે, તેની અંદરના અક્ષર
બુરા રંગના હતા, અને તેમાં હીંદિ ભાષામાં નિચેના શબ્દ
લખેલા હતા.

હિંદુસ્તાનનો રાજા જેની આગળ સ્વારીમાં એક હજાર
હાથી આગળ ચાલે છે, અને જેના મહેલનું છાપર એક
લાખ માણેકના ચળકાળા ચળકી રહ્યું છે, અને જેના ખજાના

નામાં હીરાથી જડેલા વીસ હજાર મુગટ છે, તેવો હિંદોશજી આ અંતઃકરણની અંદર તમારી તરફ જે પ્રિતી છે તે વાસ્તે એક બાધ અને મિત્ર તરીકે ખલિક હેરાકલિસ આશ્ચર્યિયને મોકલેલી ભેટ સ્વીકરણે.

અમને અમારો તમારી તરફનો પ્યાર ખતાવી આપવાની તક મળી છે, તેથી અમે ઘણા ખુશી છીએ. તમે પણ અમારા પર એવો પ્યાર રાખશો, અને સરખી પદ્મીના હોવાથી અમે પણ તમારા સ્નેહને લાયક છીએ, એવું અમે ધારીએ છીએ. અમે તમને એક બાધ તરીકે સલામ કરીએ છીએ. છેલ્લી સલામ તેની ભેટની અંદર એક ચંદ્ર હતો. તે ફક્ત એક જ મહાગુકનો ખનાવેલો હતો, અને દરેક એક દ્રામના ગોળ માત્રીથી તે ભરેલો હતો. ભેટની અંદર ખીણ વસ્તુ એક સાપની ચામડી હતી, અને તેના પર સાધારણ મિકકાના રૂપિયા જેવડા તેના પર બીગડા હતા. તેની અંદર અબ્બયમ જેવો ગુણ એ હોય, કે જેમાં તેના પર સુખ રહેતા તેઓના સઘળા રોગ દુર થતા હતા, તે સવાય આસરે પચાસ હજાર દ્રામ કુંઆરનું લાકડું અને ટરપેન્ટાઇન ઝાડના નાળીએ જેવડો મોટો ઐર્ષનનો કપર કકડો પણ ભેટ કરવામાં આવ્યા હતા, અને આની ભેટ એક ઘણી જ સુંદર ગુલામડી મોકલી અને તેના લુગડા પર ઘણા અમુલ્ય જવાહિર જડેલા હતા.

અમારું વહાણ હંકોશમાં આવ્યું, અને સારા નસીબે લાંબી સફર કર્યા પછી, અમે બાલસેતરે આવો પહોચ્યા, અને ત્યાંથી હું પાછો બગદાદ ગયો, હું ત્યાં ગયો કે તરતજ મેં જે કામ મને સોંપવામાં આવ્યું હતું, તે અમલમાં આણ્યું. મેં સે-રેનડિખના રાજાનો કાગળ લીધો અને, તે સુંદર ગુલામડી અને મહારા સગાવહાલા કે જેઓએ જે ભેટ મને સોંપવામાં

આવી હતી તે લઈને, અને અમારા દરવાજા આગળ હાજર થયા. મં મહારા હાજર થવાનું કારણ કહી દેખાડ્યું, અને મને તરતજ તે બ લિક્કના તખ્ત આગળ લઈ જવામાં આવ્યો. જ્યારે તેણે તે કાગળની ખીના વાંચી ત્યારે તેણે મને પુછ્યું, કે તેના કાગળમાં લખ્યા પ્રમાણે શું સેરેનડિયનો રાજા ચેટલો બધો તવંગર અને સ- ત્તાવાન છે, તે વાત શું ખરી છે! હું ખીજવાર તેના પગે પડ્યો, અને જ્યારે ઉઠ્યો, ત્યારે હું બોલ્યો આસ્તિકના સરદાર સાહેબ હું આપ સાહેબ આગળ ખાતરી પૂર્વક કહું છું, કે તે ખોતાની દોલત અને દખ્ખ્યાની કાંઈપણ ખેડસાઈ મારતા નથી. મં તે મારી નજરે જોયું છે, તેના મહેલની સૌંદર્યતા કરતાં ખીજા કાં- ધંપણ વધારે આશ્ચર્યકારક નથી. જ્યારે તે રાજા સ્વામીમાં મીકજો છે, ત્યારે તે હાથી ઉપર તૈયારી કરેલી અંખાડીમાં બેસે છે. તે- ની આસપાસ પ્રધાનો, માનીતાઓ અને કચેરીના ખીજા અમ- લદારો બે હારની અંદર ગોઠવાઈ જાય છે. ખોતાની આગળ તેજ અંખાડીમાં એક અમલદાર સોનેરી બાલાં લઈને બેઠો છે, અને અંખાડી પાછળ સોનાનો રથબં હાથમાં લઈને ખીજા અમલદાર ઉભો રહે છે. તે સોનેરી રતબના મથાળે આસરે અરધા કુટલાં અને એક ધીંચ પહોળું પાનું હોય છે. રૈશમી અને કમળી લુગડાં પહેરેલાં અને સુદર સાલુગારેલા હાથીપર બેઠેલા હજારો માણસ તેની આગળ ચાલે છે.

જ્યારે રાજાની સ્વામી આગળ ચાલે છે ત્યારે હાથીની અંખા ડી આગળ બેઠેલા, અમલદાર બોહોટા અવાજથી વારંવાર જુમ પાડે છે, અને બોલે છે કે “આ બોહોટા રાજા હિંદુસ્તાનનો શકિતવા ન અને જબરો સુલતાન છે, અને તેનો મહેલ એક લાખ જવા હારથી જડેલો છે, અને તેનીકે વીસ હજાર હીરાથી જડેલો મુ ગર છે.”

આ રાજા સોલેમીયા જાડો મીઠરેજ રાજા કરતાં પણ વધારે મોટો છે. આ પ્રમાણે તે બોલા રહે છે એટલે બીજાને અમલદાર કે જે તખ્તની પાછળ હોય રહે છે તે બોલે છે કે આવાજા યા અતે થકી માન રાજાને પણ મરવું પડશે. મરવું પડશે વીગે કે પેલેજો અમલદાર પછી બોલે છે કે જે જીવતા રહે છે અને મરી જતા નથી તે સલામત રહે.

સેરેન્ડીબને રાજા એટલે તો પ્રમાણિક છે કે તેની રાજધાની અથવા તેના રાજ્યમાં પ્રાંતસાફ કરનારો કોઈ પણ અમલદાર નથી. લોકો પ્રમાણિકપણના ખરા બીયમ જાણે છે, અને તે પ્રમાણે સમ્પ્રદાયથી વસે છે, તેથી કરીને જ્યાં કુચેરીઓ અને પ્રાંતસાફદારો કાંઈ પણ કામ પડતું નથી. મારી વાતથી ખચીત ખલિફ તૃપ્ત થઈ ગયો, અને કહ્યું કે તે રાજાનું હાથપણ તેના કાગલખરથી જણાઈ આવે છે અને તમે અને જે કહ્યું છે તે સાંભળ્યા પછી મારે કમ્બલ કરવું જોઈએ કે આવું હાથપણ પ્રજાની આંદરહોવા જોઈએ અને એવી પ્રજા હોવી જોઈએ. આ કહ્યા પછી તેણે મને હમદા બક્ષિસ આપીને રજા આપી.

સિંદબાદે પોતાની વાત પુરી કરી, અને તેના પડછાઓ પાછા ધેર ગયા, પણ સિંદબાદને હમેશાની માફક સો સેકિવનસ મળ્યા તેઓ બીજે દેહાડે પાછા આવ્યા, અને સિંદબાદ પાછું પોતાની ઇંલી મુસાફરીનું વર્ણન નીચે પરમાણે શરૂ કર્યું.

સિંદબાદ વહાણવટિની સાતમા છેલ્લી સફર.

મારી છઠ્ઠી સફર કરી પાછા આવ્યા પછી મેં હવે સફર કરવાનો સમજો વિચાર છોડી દીધો. હું હવે ધરડો યજ્ઞ હતા તેથી મારે આરામ લેવાની જરૂર હતી. જે જોખમની આંદર હું આવી પડતા હતા તેનાથી દુર રહેવાના વાસ્તે મેં સફર કરવામાં

સોગન લીધા હતા. તેથી જ મારી જીંદગી એસ આરામમાં એ
ને સલાહ સંપત્તિ યુજીરવાની તમજાગી કરી.

એક દહાસે હું મારા કેટલાક દોસ્ત સાથે ગમત કરતો હતો, તેટલામાં ખલિફનો એક અમલદાર મારી કને ડાંઘ કહેવા આવ્યો. હું મજબૂરથી ઉઠ્યો અને તેની કને ગયો. તે ખાલ્ફા કે ખલીફ તને મળવાને કહે છે, તે તમને કહેવા આવવાને તેણે મને હુકમ કર્યો છે. હું તે અમલદારની સાથે રાગના મહેલમાં ગયો, અને તે અમલદાર મને રાગ કને લઈ ગયો, હું રાગના પગે પડ્યો, અને સલામ કરી તેણે કહ્યું, સિંદખાદ મારે તારે અપ પડ્યો છે. તારે મારે કામ કરવું જોઈએ અને તારે મારે જવાબ અને બેટ સહીત સેરનિજના ટાપુએ એકવાર વધારે જ લાવું છે. જે સભ્યતા તેણે મને બતાવી છે તેનો મારે જરોબર એ કલવાની કરજો. ખલિફનો હુકમ મને ગાજવીજ જેવા થઈ ગયો. મેં જવાબ દીધો કે, આશીકના સરદાર સાહેબ જે હુકમ આપ સાહેબ ફરમાવે તે હું બજાવવાને હું તઈયાર છું, પણ હું ત ત્યાંથી વિનંતી કરું છું કે મારા કહી ન શકાય એવા દુખ ખમ વાધી હું ઘણા ઘસાઈ ગયો છું, અને બગદાદ શહેરની બહાર પણ હું સુકવાના સોગન ખાંધો છું. પછી મેં મારા સાહેબ કામનો બાબો ફેવાલતેને કહી સંભળાવવાને તક સાધી અને તેણે તે ફેવાલ ઘણા જ ધ્યાનથી સાંભળ્યો, જ્યારે હું ખાલી રહ્યો ત્યારે તે ખાલ્ફા કે હું કે બુલ કરું છું કે આ સાહેબ કામો ઘણા અબળાય જેવા છે તેખાણુ તેથી જે સફર હું તને મારી ખાતરે કરવાને ફરમાશત કરું છું મોઝ દહાસમાં હું સફર કરવા તૈયાર થયો, અને અધિદના હાથથી લખેલા કાગળ અને તેને આપવાની ખલિસ મહારા હાથમાં આવ્યાં કે તરતજ હું તરતજ બગદાદમાંથી નીકળ્યો, અને ત્યાંથી મારે કરવા બીકથી. કેટલાક વખત પછી હું સહી સલામત થીતે મોરે

નિઃસ્પતા ટાપુએ પોહાવ્યો. જે કામ હું ત્યાં આવ્યો હતો, તેથી
 મેં પ્રવાનને તરતજ વાકેફ કર્યો. અને અને તેટલી ઉતાવળથી રા-
 જની મુલાકાત કરાવવાની મેં વિનંતી કરી. તેઓ મારી ઇચ્છા
 પ્રમાણે આવી, અને મને રાજાને મહેલે તેડી લઈ ગયા. હમેશના
 રિવાજ પ્રમાણે હું તે રાજાના પગે પડ્યો. તે રાજાએ મને તરતજ
 ઓળખ્યો. અને મારા પાછા આવવાને વાસ્તે તેણે ઘણી ખુશી
 બતાવી. તેણે કહ્યું કે સિંદખાદ તમે બલે આવ્યા. હું ખાતરી
 પૂર્વક કહું છું કે તમારા ગયા પછી મેં તમને ઘણીવાર યાદ કર્યો
 છે. આજ તમને પાછા જોઈને હું ઘણો ખુશ થયો છું. મેં તેના
 વખાણ કર્યો, અને તેના માયાળું પણાને વાસ્તે તેનો ઉપકાર મા-
 ન્યો. મેં મારા ખાલીફનો કાગળ અને ભેટ તેને આપી, અને તે
 તેણે ઘણી ખુશી અને સંતોષથી સ્વીકાર્યો. ખલિફે તેને આસરે હ-
 વતર સિક્કિયસની કિંમતની મોહોટી કિતખાખની તળામ, કિમતી
 લુગડાના થયાસ ઝખ્યા અને કેરો સુએજ કુશ અને અલેક ઓ-
 ન્દરીઆથી આવેલા સુંદરમાં સુંદર ધાળાસો રેશમી ઝખ્યા મોકલ્યા
 હતા. તે સિવાય એક ખોજી કિરમજી રંગની તળામ અને એક
 જુદા ઘાટની તળામ પણ ભેટમાં મોકલી હતી. તેની સાથે એક હ-
 કીકનો ચંબુ મારલવામાં આવ્યો હતો તે ચંબુ હંડાકરતાં વધારે
 પોહોળો હતો, અને તે એક આંગળી જેટલો જડો હતો. તેની
 ખાતુએ જમીન પર નિચાં તમતાં એક માણસ ને કાતરેલો હતો,
 અને તેના હાથમાં તીર તથા કામઠું આપેલા હતા, અને તે સ-
 હીત તે માણસ એક સિંહપર ધસતો હતો. આંસિવાય તેણે સું-
 દર સણગારેલો મજા મોકલ્યો હતો, અને તે મજા મોહોટા સાલો
 મનનું હતું એવું લોક કથા પરથી ધારે છે.

અરો રસનાના બતાવનાર ઇન્દરનો આભાર માનીને અદખ-
 ણા હરાહિઝ આવેલિઝ કે જે ઇન્દરની ઇચ્છાથી પોતાના ખાતુ

દાદાની પછી આખરેદાર પદવીએ પામેલો છે, તેની તરફથી શક્તિ વાન અને સુખી સુલતાનના હજીરમાં.

અમને તમારો કાગળ પોહોર્યો છે, અને તેથી ઘણા ખુશી થયા છીએ, અને અમારી કચેરીના અમલદારોની ઇચ્છા પ્રમાણે આ જવાબ માકલ્યો છે. અમે આશા રાખીએ છીએ કે જ્યારે તમે તે કાગળ વાંચશો, ત્યારે અમારો નેક વિચાર તમને માલમ પડશે, અને તે તમને પસંદ પડશે છેવટની સલામ સહિત ખલી ફે પોતાની મિત્રતાના ચિન્હ પાછા માકલ્યા છે એવું સરેન્ડિનના બના ટાપુના રાજાને માલમ પડ્યું ત્યારે તે ઘણો ખુશી થયો. આ મુલાકાત પછી તરત જ મંત્રીની રજા લેવાને વાસ્તે ખીજી મુલાકાતની અરજ કરી અને મને રજા મળવાતાં ઘણી મુશીબત પડી.

આખરે મને રજામળી; અને રાજાએ મને જતીવખતે મુંદર ભેટ આપવાનો હુકમ કર્યો. બગદાદ પાછા જવાના ઇરાદાથી હું વહાણ પર ચડ્યો, પણ કમ નરીએ હું ધારતો હતો તેટલી જ પડથી મહારાથી પાંચુ આવી ચકાય નહીં, કારણ કે ઇશ્વરની ઇચ્છા જીવીજ તરેહની હતી.

અમારૂં વહાણ હંકારવામાં આવ્યું, ત્યારે પછી ત્રણ અથવા ચાર દહાડે અમને બંધાંચી આ મળ્યા. અમે બચાવ કરવાને શક્તિ માન નહોવાથી તેઓએ અમારૂં વહાણ સહેલાઈથી લઈ લીધું. વહાણની અંદરના કેટલાકે બચાવ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો પણ તેમાં તેઓ માર્યા ગયા. મં અને ખીજા વેપારીઓએ તેમના સામ્રાજ્ય પાલુ અટકાવ કર્યો નહીં, અને તેથી તેઓએ અમને ગુલામ કર્યા. તેઓ અમારો સમગ્રો સામાન લઈ ગયા, અને અમારા સારા લુલ્હા લઈ અમને ફાટલાં લુંવડાં પેહેરવા આપ્યા. પછી તેઓએ તેઓનું વહાણ કેટલેક દુર આવેલા માહોટા ટાપુ તરફ હંકાર્યું, અને તે ટાપુમાં અમને ગુલામ તરીકે વેચ્યા.

મને એક તવંગર વેપારીએ ખરીદ્યો. તે મને પોતાને-
 ઘેર તેડીગયો, અને મને ખાવાને ખોરાક આપ્યો, અને મને ગુ-
 લામના લુગડાં પહેરાવ્યાં. હું કોણુહતો તે તેને ખબર ન હોવા-
 થી તેણે એક દહાડો મને પુછ્યું કે તને કાંઈ ધંધો આવડે છે? મેં
 જવાબ દીધો કે, હું કારીગર નથી પણ માથે ધંધો વેપારીનો છે
 અને જો મારી પાસે હતું તે ચાંચીયાઓ કે જોણે મને વેચાણે,
 તેઓ લઈ ગયાં. તેણે કહ્યું કે બોલ, તને તીર મારતા આવડે છે!
 મેં જવાબ દીધો કે નાનપણમાં મને તેનો કશો જોશ નહોતો, અ-
 ને હજી પણ હું તે બુલોગયો નથી. પછી તેણે મને એક કામડું
 અને કેટલાક તીર આપ્યાં, અને મને પોતાના હાથીની પછાડી
 બેસાડીને તે મને એક માહોટા જંગલમાં લઈ ગયો. તે જંગલ-
 શહેરથી કેટલેક છોટે હતું. અમે તે જંગલમાં કેટલેક દુર ગયા,
 અને તેની મુકરર કોઈ જગ્યાએ જઈને અમે પોહોર્યા ત્યારે
 તેને મને હાથીપરથી ઉતાર્યો. પછી તેણે મને એક માહોટું ઝાડ
 બતાવ્યું, અને કહ્યું કે તું આના પર ચડ અને તેની નીચે ધ-
 ધમે જો હાથી જાય તેના પર તીર ફેંકજો કારણ કે આ જંગલ-
 માં ઘણા હાથી રહે છે, અને જો તેમાંનો એક પણ મરે તો
 મને ઘેર આવીને કહી જશે. આમ કહીને તેણે મને કેટલોક
 ખોરાક આપ્યો, અને પાછો તે શહેર તરફ ગયો, અને તે ઝા-
 ડપર આખી રાત હું જાગતા રહ્યો. મેં તે વખતની દરમીયાનમાં
 એકકે હાથીને જોયો નહીં. પણ બીજો સવારે સુર્ય ઉગ્યો કે તર-
 તજ તેઓ જયાબંધ મહારી નજરે પડ્યા. મેં તેઓની તરફ
 કેટલાક બાણ ફેંક્યા, અને આખરે એકનો જીવ લીધો. બાકી-
 ના તરતજ પાછાં ગયા, અને તેથી જો કંઈક મેં ઇચ્છી હતી
 તે મારા ધણીને કહેવા જવાને, મને કાંઈ પણ હરકત પડી
 નહી. આ સારી વધામણીને વાસ્તે તેણે મને સુંદર ખાવાનું

આપી ખુશી કર્યો, અને તેણે મારી હુંસીઆરીના વખાણ કર્યો. અમ્મ અને પાછા તે વનમાં ગયા, અને ત્યાં જે હાથીને મેં મારી નાખ્યો હતો તેને દાટવાને અમ્મ ખાડો બોલ્યો. મારા ધણીને વીમાર તેને જમીનની અંદર સડાવવાનો, અને પછી વેવાર અર્થે તેના હાડકાં બોલી કાઢાડવાનો હતો. મેં બેભહિના લગણુ તે ધંધો જરી રાખ્યો, અને ઘણું કરીને હું દરરોજ એક હાથીનો ભોગ લેતો. હું દરરોજ એકના એક આડપર બેસી રહેતો નહોતો. કોઈ દહાડે હું એક આડપર અને બીજે દહાડે બીજા આડપર ચડતો. એક સવારે જ્યારે હું કેટલાક હાથીની વાટ જોતો બેઠો હતો, ત્યારે એક હાથીનું માહોટું ટાણું હમથની માફક તે જંગલમાં આમ તેમ ભટકવાને બદલે મારી તરફ મોટો ભયંકર અવાજ કરતું આવતું જોઈને હું ધ્રુણો અચંબો પાડ્યો.

તેઓની સંખ્યા એટલીતી કે માહોટી હતી કે જમીન તેઓનાથી છવાઈ ગઈ, અને તેઓના પગના ધમકારાથી જમીન ધ્રુજવા લાગી. જે આડપર હું બેઠો હતો, તે આડકને તેઓ આવ્યા, અને તેઓની લાંબી સુંઢવતી તે આડને તેઓએ ઘેરી લીધું, અને તેઓ મારી તરફ તાકીને જોવા લાગ્યા. આ અજબેશ દેખાવથી હું રતબ્ધ થઈ ગયો, અને બિહીકથી એટલો ગભરાઈ ગયો કે, મારા હાથમાંથી માફક કામઠું અને તીર પડી ગયા.

માહારી બીક નિરકારક નહોતી, તે હાથીઓએ કેટલાક વખત સુખી મારા સાથે તાકીને જોયું, અને તેમાંના એક માહોટામાં માહોટા હાથીએ તે આડના યડીઆની આસપાસ તેની સુંઢ નાંખી, અને તેને એટલા બધા જોરથી હલાવ્યું કે તેને યુળીઆમાંથી ઉઘેડી નાંખ્યું, અને તેને જમીનપર ફેંક્યું. હું તે આડની સાથે પડ્યો, પણ તે હાથીએ તેની સુંઢવતી મને ઢચકાવે,

અને તેની આંધપર ખેસાડ્યો, અને ત્યાં હું અદમ્યો પડી રહ્યો; ને તેના અગાડી ચાલ્યો, અને તેના સાથી તેની પછાડે ચાલવા માંડ્યું, અને તેઓ અને એક સ્થાને લપ્પ ગયા. ત્યાં તે હાથીએ મને મુક્યો, અને સઘળા પાછા ગયા.

માહારી સ્થિતિનો વીચાર કરો; મેં તે એક સ્વપ્ન ધારી લીધું. આખરે કેટલીવાર ખેડો, અને કોઈપણ હાથીને ન જોવાથી જ્યારે હું ઉઠ્યો, ત્યારે મને માલમ પડ્યું કે હું એક પોહાળી નાની ટેકરી પર હતો, અને તે તદ્દન હાડકા અને હાથીદાંતથી ભરપૂર હતી. આ દેખાવથી મારા મનમાં હજાર વિચાર આવવા લાગ્યા. મેં આ પ્રાણિઓની પ્રેરણા બુદ્ધિના વખાણ કર્યો; અને તે જગા તેઓની મસાણની બુમી હતી, એવી મારી ખાતરી થઈ, અને અને હું તેમનો જીવ લેતો બંધ થાઉં એવા વિચારથી તેઓ મને આ જગા ખતાવવાને અહીંઆ લઈ આવ્યા હતા, કારણકે હું ક્રૂર તેમના દાંત વાસ્તેજ તેઓના પ્રાણ હરતો હતો.

હું તે ટેકરી પર લાંબી વાર મુઘી રહ્યો નહીં, પણ હું થાકેર તરફ જવા નિસર્યો, અને એક આખી રાત અને દહાડો ચાલ્યા પછી આખરે મારા ધણીના ઘર આગળ આવી પહોંચ્યો. મને રસ્તામાં કોઈપણ હાથી નજરે પડ્યો નહી. તેથી મારી ખાતરી થઈ કે મને તે ટેકરી પરથી હેરાન કર્યા વગર આવવા દેવાને તેઓ જંગલની અંદર ધણે દુર ગયા હતા. મારા ધણીએ મને જોતા કે તરતજ તે બોલ્યો, અરે! ગરીબ સિંદબાદ તારા શા હાલ થયા હશે તે ન જાણવાથી હું ધણો દિલગીર થયો હતો. હું તે વનમાં ગયો હતો, અને એક ઝાડ મુળીઆમાંથી તરતજ ઉંમેડી નાંખેલું મારી નજરે પડ્યું, અને એક કામડું અને તીર જમીન પર પડેલા હતા. મેં તે દરેક જગ્યાએ શોધ્યો પણ તારી

ભાળ મને પડી નહીં. અને પછી મેં તારી આશા છોડી. જે તને વીત્યું છે, તે અને તું શા સારા નશીબે જીવતો આવ્યો તે હું મહેરબાની કરી મને કહે. મેં તેને સમજાવી ખીનાથી વાકેફ કર્યો. અને ખીન્ને દહાડે હું તેની સાથે તે ટુકડીપર ગયો. જે વાત મેં કહી હતી તે ખરી છે એવી તેની ખાતરી થવાથી તે ધણી ખુશી થયો. જે હાથીપર અમ્મ બેસીને આવ્યા હતા તે હાથીપર તેનાથી ઉચ્ચકાય તેટલા અમ્મે દાંત ભર્યો, અને જ્યારે અમ્મે ધર તરફ આવતા હતા ત્યારે તે આ પ્રમાણે બોલ્યો ભાઈ, તમે જે શોધ કરી છે તેથી હું ખચિત ધણો દોલતવાન થઈશ, અને તેથી કરીને હું તમારી સાથે ગુલામ તરીકે વધારે વાર વર્તિશ નહીં. હું ઇચ્છું છું કે ઇશ્વર તમને સુખી અને આબાદ રાખે. હું તમને હવે સ્વતંત્ર કરૂં છું. જે વાત હું તમને કહી સંભળાવાનો છું, તે વાત મેં અત્યાર સુધી જાની રાખી હતી. અમારા જંગલના હાથી જે ગુલામને અમ્મે હાથીદાંતની શોધમાં ઝાકલીએ છીએ, તેમાંના સંખ્યાબંધ ગુલામને મારી નાંખે છે. અમારી આપેલી સમજાવી શીખામણુ છતાંતેઓ ઝાડા અથવા વહેલા તે પ્રાણીઓની યુક્તિઓથી તેમના ભોગ થઈ પડે છે.

ઇશ્વરે તમને તેઓના ગુસ્સામાંથી બચાવ્યાં છે, અને ફક્ત તમારા જ પર આ મહેરબાની કરી છે.

તમે મનુષ્ય જાતને ઉપયોગી થઈ પડો તેથી તેને તમારો આ દુનીયામાં ખપે છે તમે મને ધણો જ ફાયદો કરી આપ્યો છે. અત્યાર સુધી અમારા ગુલામની જીંદગીના જોખમ વગર અમને હાથીદાંત મળવો એ ધણું કઠિણ પડતુ અને હવે અમારૂં આખું શહેર આ રીતે તવંગર થઈ જશે.

તમને સ્વતંત્રતા આપી મેં તમને પુરતો ખદસો આપ્યો છે એવું તમે ધારતામાં હું તમને ખીજી ધણી બક્ષિસો આપવા

ને ધંરકુહું હું સંઘળા શહેર પાસેથી તમારા કરેલા ઉપકારને વા
રતે પહોંસો અપાવીશ પણ તે સંઘળાનું માન ફક્ત મનેજ મળશે.

આ પરીપકારી વાતચિતના જવાબમાં મેં કહ્યું કે સાહેબ
ધંશ્વર તમને જીવતા રાખે. જે છૂટ તમે મને આપીછો તેથી ત
મે મારી તરફ ઉપકારની ફરજ બજાવીછી. પણ સારા નથીએ ત
મારી તેમજ શહેરના રહેવાશીની જે સેવા મેં બજાવીછી તેના બદલા
માં હું ધંરકુહું કે તમે મને મારા દેશ જવાને રજા આપશો. તેણે
કહ્યું કે, ઠીક, ચોમાસામાં અહીં આ વહાણો હાથીદાંતભરી લખં જ
વાને આવશે ત્યારે હું તમને વધાય કરીશ મને જે છૂટ તેણે મને
આપી હતી અને જે ભણું મેં કર્યું હતું તેને વાસ્તે મને પાછા પે
ર જવડિવાને વાસ્તે મેં તેમનો આભાર માન્યો.

હું ચોમાસાની રૂઠુ સુધી ત્યાં રહ્યો અને અમે તે દરમિયા
ન તે ઠેકરીએ અમે કેટલીક વાર ગયા અને અમે કોઠાર હા-
થી દાંતથી ભર્યો. શહેરના બીજા વેહેપારીઓએ અમે કુર્ચું
કારણકે તે જગા હવે લાંબીવાર છુપી રહી નહી આપરે વહાણો આ
વી પહોંચ્યા, અને મારા ધણીએ મારા વાસ્તે એક વહાણ પસંદ
કર્યું. અને તેની અંદર હાથીદાંત ભર્યો અને તેમાંના અડધા હા
થીદાંત મારા પોતાના હતા. તેણે મને મારી સફરને વાસ્તે પુરૂકળ
ખોરાક આપ્યો અને આ શિવાય તેણે મને કેટલીક ધણી કામ
તી વસ્તુઓ આપી જે ઉપકાર તેણે મારાઉપર કર્યા હતા તેને વા-
સ્તે મેં, તેનો ધણો આભાર મગ્યો. અને પછી વહાણ પર ચડ્યા
અમારૂ વહાણ હંકારવામાં આવ્યું અને જે સાહસ કામથી મ
ને સ્વતંત્રતા મળી હતી તે ધણું અન્યથા જેવું હોવાથી તે મારા-
મનમાં હમેશા રહેતું.

ખોરાક મળવવાને અમે કેટલાક ટાપુ આગળ મુકામ કર્યો.

અમે તોરારમાના એક બંદર આગળ ઊતરી અને વહાણ હં
કારી જવામાં આવ્યું. બાળસોરે જતાં દરિઆમાં જોખમનો બિહીક લાગ
વાથી મેં મારો હાથીદાંત ઉતાર્યો, અને જમીન મારો મુસાફરી કરવા
નો નિશ્ચય કર્યો, મેં મારો કેટલોક માલ વેચ્યો, અને તેની મને એક
મોટી રકમ મળી અને મેં બક્ષિસ આપવાને વાસ્તે કેટલીક અળાએ
બંધીને ખરીદી. જ્યારે હું મારે કામકાજ સજી રહ્યો ત્યારે વેપારીના
એક કાફલાની સાથે મળી ગયો. હું રસ્તાપર લાંબા વખત સુધી
રહ્યો, પણ મેં તે સમજાવ્યું કે મારો ધિરજથી ખમ્યા કારણ કે
મને વીચાર આવતો હતો કે, મારે હવે તોફાન, ચાંચીયા, સાપ અ-
થવા ખીજા કોઈ પણ જાતના જોખમની મને ધાસ્તી રહી નહોતી.

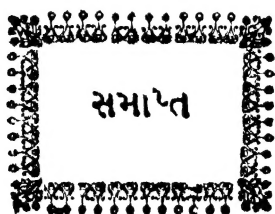
આખરે આ સમજાવ્યું સંકટનો છોડો આવ્યો, અને હું સ-
હીસલામતથી બગદાદ પહોંચ્યો. હું તરતજ અલિકની આગળ
હાજર થયો, અને મારા પેગામનો હેવાલ તેને આપ્યો, અલિક
સાહેબે કહ્યું કે, તમને લાંબા વખત સુધી ન દેખવાથી હું ધણી
બેચેન થયો હતો. પણ મને સર્વદા આશા હતી કે, ધંધર મને
તજી દેશે નહીં. જ્યારે મેં હાથી સખંબી ખીના કહી દેખાડી
ત્યારે તે ધણી અચંબો પામતો દેખાયો, અને હું પ્રમાણિક છું
એવું તે ખરોખર રીતે જાણતો ન હોતો તે મારી વાત બાંધેજ
ખરી માનત. આજે ખીજા હેવાલ મેં તેને કહી દેખાડ્યા હતા
તે એટલા તો અજાણજાણે તને લાગ્યા કે, તેણે તે સોનેરી
અક્ષરમાં લખાવવાને અને તેના ખજાનામાં સંભાળી રાખવાનો
હુકમ કર્યો. તેના આપેલા માન અને બક્ષિસથી તૃપ્ત થયેલો હું
ધેર ગયો, અને ત્યારપછી મારા કુટુંબ, સગા વાહાલા અને મિ-
ત્રની સંગતમાં તદન રહ્યો છું.

સિંદખાદે પોતાની સાતમી અને છેલ્લી મુસાફરીનું વર્ણન પૂરું

કહું, અને હિંદુઓને દરખાસ્ત કરીને કહું કે, મારા મિત્ર, મારા કરતાં વધારે દુઃખ ખમીલા અને આટલી ખપી વાર ઘણીજ સખત દશામાં આવી પડેલા કેામ માણસ વિષે તું જાણે છે?

આટલા ખપા દુઃખ ખમ્યા પછી હું સુખ અને એસ આરામ ભોગવું તે વ્યાજખી નથી. તે ના ખોલી રહ્યા પછી હિંદુઓ તેની પાસે ગયા, અને તેના હાથને ખચ કરી બોલ્યા, સાહેબ મારે કબુલ કરવું જોઈએ. કે આપ સાહેબ ભયંકર જોખમની અંદર આવી પડ્યો છે. માટે દુખ તમારી જોડે સરખાનવા જોગ્ય નથી જે વખતે હું દુખ ખમું છું તે વખતે જો કે તે મને ઘણા સખત લાગે છે તો પણ હું જે થોડો નફો મને મળે છે તેથી સંતોષ પામું છું. જે એશ આરામ અને બેહદ હોલત આપ ભોગવો છો તેને તમ્મ લાયક છો કારણકે જે હોલત તમને મળી છે, તેનો તમ્મ સારો ઉપયોગ કરતા દીશો છો, અને રહેા.

સિંદુઓ તેને ખીજા સો સિક્કિવન્સ આવવાનો હુકમ કર્યો તેણે તેને પોતાની મિત્રાચારીમાં દાખલ કર્યા, અને તેને કુબારનો ધંધો છોડી દેવાનો અને તેણે ત્યાં દરરોજ જમવા આવવાનો હુકમ કર્યો, અને તેથી સિંદુઓ વહાણવટીને તેની આખી જીંદગી લગણુ યાદ કરવાનું કારણ થઈ પડ્યું.

સમાપ્ત

